

Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Σχολή Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών

Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών

Ελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία

Μεταπτυχιακή Διατριβή

Στάσεις Απέναντι στον Υποκορισμό και τη Γλωσσική
Ευγένεια

Καλλιόπη Βακιρλή

Επιβλέπων Καθηγητής
Δρ Σπύρος Αρμοστής

Ιούνιος 2017

Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Σχολή Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών

Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών

Ελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία

Μεταπτυχιακή Διατριβή

**Στάσεις Απέναντι στον Υποκορισμό και τη Γλωσσική
Ευγένεια**

Καλλιόπη Βακιρλή

**Επιβλέπων Καθηγητής
Δρ Σπύρος Αρμოსτής**

Η παρούσα μεταπτυχιακή διατριβή υποβλήθηκε προς μερική εκπλήρωση των απαιτήσεων για απόκτηση μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών στην Ελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία από τη Σχολή Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών του Ανοικτού Πανεπιστημίου Κύπρου.

Ιούνιος 2017

Περίληψη

Η παρούσα μεταπτυχιακή διατριβή διερευνά τις στάσεις απέναντι στον μη κυριολεκτικό υποκορισμό της Κοινής Νέας Ελληνικής, ως μέρος της γλωσσικής ευγένειας. Συγκεκριμένα, διερευνά τον μη κυριολεκτικό υποκορισμό στα αιτήματα. Η διατριβή επικεντρώνεται ερευνητικά γύρω από τα εξής θέματα: (α) την επίδραση του υποκορισμού με επιθηματοποίηση και την επίδραση του υποκορισμού με το μη ποσοτικό επίρρημα *λίγο* στη γλωσσική ευγένεια· (β) τη σύγκριση των δύο μορφών του υποκορισμού· και (γ) την επίδραση της απειλητικότητας, της οικειότητας και του φύλου. Το μοντέλο των Brown & Levinson χρησιμοποιήθηκε ως θεωρητικό υπόβαθρο. Η έρευνα ήταν ποσοτική και η συλλογή δεδομένων έγινε με ερωτηματολόγια. Τα ερωτηματολόγια περιελάμβαναν δεκαέξι σενάρια με εκφωνήματα, με ή χωρίς υποκορισμό, και δέκα χαρακτηρισμούς για κάθε εκφώνημα. Στην έρευνα συμμετείχαν 59 άτομα, 30 άνδρες και 29 γυναίκες. Η μεταπτυχιακή διατριβή αποτελείται από πέντε κεφάλαια. Το πρώτο εισαγωγικό κεφάλαιο αποτελείται από την παρουσίαση του θέματος, τους σκοπούς της έρευνας και μία ανασκόπηση της προϋπάρχουσας βιβλιογραφίας. Το δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζει τη μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε για τη διεξαγωγή της έρευνας. Στο τρίτο κεφάλαιο, παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας. Στο τέταρτο κεφάλαιο αναλύονται και ερμηνεύονται τα πιο σημαντικά αποτελέσματα και επιχειρείται συσχετισμός τους με τα αρχικά ερευνητικά ερωτήματα. Τέλος, το τελευταίο κεφάλαιο αποτελεί μία ανακεφαλαίωση των κυριότερων συμπερασμάτων της έρευνας.

Summary

This MA dissertation investigates the attitudes towards the non-literal diminution of Modern Greek, within the framework of linguistic politeness. Specifically, it investigates the non-literal diminution in requests. This dissertation focuses on the following research topics: (i) the influence of the diminution via suffixation and the influence of the diminution with the non-quantifying adverb *liyo* on linguistic politeness; (ii) the comparison of the two kinds of diminution; and (iii) the influence of imposition, familiarity and gender. The model of Brown & Levinson for linguistic politeness was used as a theoretical basis. The research was quantitative and the research data was collected through questionnaires. The questionnaires included sixteen topics with utterances, with or without diminution, and ten characterizations for each utterance. Fifty-nine persons participated at the research, 30 men and 29 women. The MA dissertation consists of five chapters. The first introductory chapter consists of the research topic's presentation, the goals of the research and a review of the existing literature. The second chapter presents the method used for the research. In the third chapter, the results of the research are presented. In the fourth chapter the most important results are analysed and interpreted with reference to the initial questions. Finally, the last chapter constitutes a recapitulation of the main conclusions of the research.

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τον επιβλέποντα καθηγητή μου Δρα Σπύρο Αρμοστή για την καθοδήγησή του, τις συμβουλές του, την στήριξη και την υπομονή του καθ' όλη τη διάρκεια της εκπόνησης της μεταπτυχιακής μου διατριβής.

Ευχαριστώ πολύ την Δρα Σταυρούλα Τσιπλάκου και τον Δρα Στέργιο Χατζηκυριακίδη, καθώς οι γνώσεις που μου προσέφεραν στα πλαίσια της θεματικής ενότητας ΕΓΛ50 αποτέλεσαν το έναυσμα για να εκπονήσω τη διατριβή μου.

Επιπλέον, θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους όσους συμμετείχαν στην έρευνα.

Τέλος, ένα μεγάλο «ευχαριστώ» προς την οικογένειά μου για τη στήριξή της καθ' όλη τη διάρκεια της εκπόνησης της μεταπτυχιακής μου διατριβής.

Περιεχόμενα

Περίληψη	iii
Summary	iv
Ευχαριστίες	v
Περιεχόμενα.....	vi
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	1
1.1 ΤΟ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΟΝΤΕΛΟ ΤΩΝ BROWN & LEVINSON ΚΑΙ Ο ΥΠΟΚΟΡΙΣΜΟΣ.....	2
1.2 Ο ΥΠΟΚΟΡΙΣΜΟΣ ΜΕ ΕΠΙΘΗΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ.....	5
1.3 Ο ΥΠΟΚΟΡΙΣΜΟΣ ΜΕ ΤΟ ΛΙΓΟ.....	7
1.4 ΤΟ ΓΝΩΣΙΑΚΟ ΜΟΝΤΕΛΟ ΤΟΥ JURAFSKY ΓΙΑ ΤΟΝ ΥΠΟΚΟΡΙΣΜΟ	8
1.5 ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ [ΦΑΝΤΑΣΙΑΚΟ] ΚΑΙ [ΜΗ ΣΟΒΑΡΟ]	10
1.6 ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΕΥΓΕΝΕΙΑ ΚΑΙ ΦΥΛΟ	11
1.7 Η ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	13
ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	15
2.1 ΈΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΥΛΙΚΟ	15
2.2 ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ	17
2.3 ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ.....	17
2.3.1 Πιλοτική έρευνα.....	17
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	19
3.1 ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ	19
3.2 ΓΕΝΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ, ΑΠΕΙΛΗΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΟΙΚΕΙΟΤΗΤΑ	22
3.3 ΦΥΛΟ	32
ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	42
4.1 Ο ΥΠΟΚΟΡΙΣΜΟΣ ΜΕ ΕΠΙΘΗΜΑ ΣΤΑ ΑΙΤΗΜΑΤΑ	42
4.2 Ο ΥΠΟΚΟΡΙΣΜΟΣ ΜΕ ΤΟ ΛΙΓΟ ΣΤΑ ΑΙΤΗΜΑΤΑ.....	46
4.3 Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΦΥΛΟΥ.....	47
4.4 ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ	49
ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	50
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α.....	52
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	82

Κεφάλαιο 1

Εισαγωγή

Η παρούσα μεταπτυχιακή διατριβή διερευνά τον υποκορισμό της Κοινής Νέας Ελληνικής υπό το φως της πραγματολογίας, ο οποίος εντάσσεται στο ευρύτερο πλαίσιο της γλωσσικής ευγένειας. Ο Κανάκης (2007: 243) υποστηρίζει ότι «η μελέτη της ευγένειας είναι θεμελιωδώς πραγματολογική». Άλλωστε, η ευγένεια παίζει πολύ σημαντικό ρόλο στη «γλωσσική έκφραση» και στην «ανθρώπινη κοινωνική συμπεριφορά» (Mendoza, 2005: 164). Το να είναι κάποιος γλωσσικά ευγενικός θεωρείται μία «μη μαρκαρισμένη» συμπεριφορά σε μια κοινωνία, καθώς είναι το αναμενόμενο να είμαστε ευγενικοί (Terkourafi, 2005: 100).

Το σημαντικότερο θεωρητικό μοντέλο για τη γλωσσική ευγένεια είναι αυτό των Brown & Levinson, το οποίο αποτελεί και το θεωρητικό υπόβαθρο για την εξέταση του θέματος. Οι γλωσσικές πράξεις που θα διερευνηθούν είναι τα αιτήματα¹, τα οποία προσφέρονται σε μεγάλο βαθμό για την ανάλυση του υποκορισμού από τη σκοπιά της πραγματολογίας (Sifianou, 1992: 160). Τα υποκοριστικά συχνά παράγονται με τη διαδικασία της επιθηματοποίησης (Terkourafi, 1999: 100). Στα αιτήματα όμως, μπορούμε να συναντήσουμε και το *λίγο* μαζί με ένα ουσιαστικό, ένα επίθετο, ένα ρήμα ή ένα επίρρημα (Terkourafi, 1999: 101). Το πρώτο ερευνητικό ερώτημα που τίθεται στην

---

¹ Δε συναντάμε τα υποκοριστικά με μη κυριολεκτική σημασία (Terkourafi, 1999: 97) μόνο στα αιτήματα, αλλά και σε άλλες γλωσσικές πράξεις όπως προσφορές και φιλοφρονήσεις (Sifianou, 1992: 163-165). Επίσης, μπορούν να χρησιμοποιηθούν όταν οι ομιλητές θέλουν να δείξουν μετριοφροσύνη σε σχέση με κάτι που έχουν κάνει στο παρελθόν (Sifianou, 1992: 159· Schneider, 2013: 146). Άλλες γλώσσες στις οποίες συμβαίνει αυτό (Schneider, 2013: 146) είναι τα Ιταλικά (Dressler, Merlini Barbaresi 1994: 331-337), τα Ισπανικά (Mendoza, 2005: 167) και τα Ολλανδικά (Staverman, 1953: 409-410). Ο Staverman (1953, 409-410) για την παραπάνω χρήση των υποκοριστικών χρησιμοποιεί τον όρο *diminutivum modestum*.

παρούσα μεταπτυχιακή διατριβή είναι το ποια είναι η επίδραση του υποκορισμού είτε με επίθημα είτε με το *λίγο*, όταν αυτός χρησιμοποιείται για σκοπούς ευγένειας. Επιπλέον, ένα ενδιαφέρον ζήτημα, το οποίο θα εξεταστεί, είναι η σύγκριση των δύο μορφών του υποκορισμού. Επειδή στο θεωρητικό μοντέλο των Brown & Levinson σημαντική θέση κατέχουν ο «βαθμός απειλής» και η «κοινωνική απόσταση» (Κανάκης, 2007: 256), θα δούμε πώς επιδρούν στην περίπτωση του υποκορισμού. Τέλος, θα εξεταστεί η επίδραση του φύλου, ένα ζήτημα αρκετά πολύπλοκο.

1.1 Το θεωρητικό μοντέλο των Brown & Levinson και ο υποκορισμός

Κατ' αρχάς, αυτό που προσπάθησαν να κάνουν οι Brown και Levinson ήταν να φτιάξουν μία θεωρία που θα έριχνε φως στις γενικές αρχές της ευγένειας και στο πώς αυτή διαφέρει από πολιτισμό σε πολιτισμό (Eckert & McConnell-Ginet, 2003: 134). Το θεωρητικό τους μοντέλο ανήκει στο «πρώτο κύμα» ή στην «παραδοσιακή οπτική» των θεωριών της ευγένειας² (Terkourafi, 2011: 160, 181, σημ.2), οι οποίες βασίζονται στην *Αρχή της Συνεργασίας (Cooperative Principle)* του Grice³ και τα αξιώματά του⁴ (Terkourafi, 2011: 160). Στη θεωρία των Brown & Levinson κεντρική θέση κατέχουν η «έννοια του προσώπου⁵» (Κανάκης, 2007: 254) και οι «στρατηγικές για την εκτέλεση απειλητικών πράξεων» (Κανάκης, 2007: 257). Το *πρόσωπο* μπορεί να είναι είτε *θετικό* είτε *αρνητικό* (Κανάκης, 2007: 254-255). Το πόσο απειλητική είναι μία πράξη καθορίζεται από τρεις μεταβλητές οι οποίες είναι καθολικές: α) «την κοινωνική απόσταση», β) «τον βαθμό οικειότητας» και γ) «τον βαθμό απειλής» (Κανάκης, 2007: 256). Ο ομιλητής μπορεί να επιλέξει να εκτελέσει την απειλητική πράξη ή να μην την εκτελέσει (Κανάκης, 2007: 257). Αν επιλέξει να εκτελέσει την απειλητική πράξη, μπορεί

---

² Στο «πρώτο κύμα» των θεωριών για την ευγένεια ανήκουν επίσης η θεωρία της Lakoff και η θεωρία του Leech (Terkourafi, 2011: 181, σημ.2). Στο «δεύτερο κύμα» ανήκουν οι θεωρίες των Eelen, Mills και Watts, οι οποίες ασκούν κριτική στις θεωρίες του «πρώτου κύματος» (Van der Bom, Grainger, 2015: 169).

³ Για το λόγο αυτό, η ευγένεια μπορεί να χαρακτηριστεί και post-Gricean κλάδος (Κανάκης, 2007: 244).

⁴ Για τον ακριβή ορισμό της *Αρχής της Συνεργασίας* βλ. Κανάκης, 2007: 163.

⁵ Τον όρο *πρόσωπο* τον χρησιμοποίησε πρώτος ο Goffman (1967, 1971) (Terkourafi, 1999: 97, σημ. 4), με κάπως διαφορετική σημασία από αυτή που του προσδίδουν οι Brown και Levinson (1987) (Κανάκης, 2007: 254).

να το κάνει είτε άμεσα είτε έμμεσα (Κανάκης, 2007: 258). Αν το κάνει άμεσα μπορεί να το κάνει είτε με λεκτική αποζημίωση είτε χωρίς λεκτική αποζημίωση (Κανάκης, 2007: 258). Αν το κάνει με λεκτική αποζημίωση, μπορεί να επιλέξει ανάμεσα στη θετική και την αρνητική ευγένεια (Κανάκης, 2007: 258).

Η θετική και η αρνητική ευγένεια σχετίζονται άμεσα με το θετικό και το αρνητικό πρόσωπο. Ξεκινώντας από το αρνητικό πρόσωπο, αυτό «αναφέρεται στην επιθυμία κάθε ικανού⁶ ενήλικου μέλους μιας κοινωνίας να δρα χωρίς να το εμποδίζουν οι άλλοι» (Brown & Levinson, 1987: 62). Κάποιες από τις γλωσσικές πράξεις μπορούν να είναι απειλητικές είτε για το αρνητικό πρόσωπο του ακροατή, είτε για το αρνητικό πρόσωπο του ομιλητή (Κανάκης, 2007: 255-256). Τα αιτήματα αποτελούν απειλή για το αρνητικό πρόσωπο του ακροατή (Κανάκης, 2007: 255). Η τυπικότητα και η επισιμότητα εντάσσονται στην αρνητική ευγένεια της θεωρίας των Brown & Levinson (Κανάκης, 2007: 261). Όσον αφορά το θετικό πρόσωπο, αυτό «αναφέρεται στην επιθυμία που έχει κάθε μέλος μιας κοινωνίας να είναι επιθυμητό από τουλάχιστον κάποιους άλλους» (Brown & Levinson, 1987: 62). Συνεπώς, κάποιες από τις γλωσσικές πράξεις μπορούν να είναι απειλητικές είτε για το θετικό πρόσωπο του ακροατή, είτε για το θετικό πρόσωπο του ομιλητή (Κανάκης, 2007: 255-256). Η αλληλεγγύη και η ένταξη στην εκάστοτε ομάδα συνδέονται με τη θετική ευγένεια (Κανάκης, 2007: 260-261).

Στα πλαίσια της θετικής ευγένειας εντάσσεται ο υποκορισμός (Κανάκης, 2007: 262). Τα αιτήματα, από την άλλη, είναι «κατευθυντικές πράξεις» και επομένως «εγγενώς απειλητικές» (Brown & Levinson, 1987: 70) για τον συνομιλητή (Κανάκης, 2007: 263). Στο συγκεκριμένο σημείο, δημιουργείται μία αντίφαση, θα λέγαμε, σε σχέση με τα αιτήματα στα ελληνικά και τον υποκορισμό. Ενώ το θεωρητικό μοντέλο των Brown & Levinson κατατάσσει τα αιτήματα στις γλωσσικές πράξεις που απειλούν το αρνητικό πρόσωπο του ακροατή (Κανάκης, 2007: 255) και επομένως συνδέονται με την αρνητική

---

⁶ Με τη φράση «ικανό ενήλικο μέλος» υπονοείται ότι πρέπει να μάθουμε ποιες από τις επιθυμίες μας αναφέρονται στο θετικό και ποιες στο αρνητικό μας πρόσωπο, είναι δηλαδή επίκτητο (Meyerhoff, 2006: 85).

ευγένεια, «η συντακτική δομή» των αιτημάτων «στα ελληνικά μπορεί να συνδέεται με τη θετική ευγένεια» (Κανάκης, 2007: 263), όπως στα παρακάτω παραδείγματα:

(1) *Μου δίνεις λίγο το τηλεκοντρόλ;*⁷

(2) *Πιάνεις το κρασάκι, γιατί δε φτάνω;*⁸

Όπως φαίνεται και από τα παραδείγματα (1) και (2), υπάρχει περίπτωση μέσα σε ένα εκφώνημα να έχουμε ταυτόχρονα και αρνητική και θετική ευγένεια, να έχουμε δηλαδή μείξη, κάτι που ενδεχομένως δημιουργεί πρόβλημα στο θεωρητικό μοντέλο των Brown & Levinson (Meyerhoff, 2006: 100). Πιο συγκεκριμένα, η σχέση ανάμεσα στην όψη του προσώπου που απειλείται, θετική ή αρνητική, και στο μετριαστικό μηχανισμό που επιλέγει ο ομιλητής είναι πολύ πιο σύνθετη απ' όσο φαίνεται αρχικά (Meyerhoff, 2006: 92). Επειδή υπάρχουν τέτοια εκφωνήματα στην ελληνική, θα λέγαμε ότι η θεωρία των Brown & Levinson δεν μπορεί να εφαρμοστεί απόλυτα. Επιπλέον, έχει ασκηθεί κριτική στη συγκεκριμένη θεωρία για την ευγένεια στη βάση του ότι οι κατηγοριοποιήσεις που κάνει σε σχέση με το αν μια κοινωνία δίνει περισσότερη σημασία στο θετικό ή στο αρνητικό πρόσωπο είναι υπεραπλουστευμένες (Meyerhoff, 2006: 100). Η Sifianou (1992) και η Terkourafi (1999) εκφράζουν κάποιες ενστάσεις σχετικά με το πόσο μπορεί το συγκεκριμένο θεωρητικό μοντέλο να καλύψει την περίπτωση των πραγματολογικών λειτουργιών του υποκορισμού. Η Sifianou (1992), σε ορισμένες περιπτώσεις, εκφράζει αντιρρήσεις σχετικά με το αν μειώνεται η απειλητικότητα (imposition)⁹. Η Terkourafi (1999: 106–107) υποστηρίζει ότι γνωσιακές προσεγγίσεις που στηρίζονται στα «πλαίσια» (frames) του Fillmore¹⁰ (1977) μπορούν να εξηγήσουν με μεγαλύτερη επάρκεια τον μη κυριολεκτικό υποκορισμό. Η ίδια προτείνει κάποια πλαίσια, προκειμένου να απεικονίσει «τυπικά παραδείγματα της χρήσης του υποκορισμού» της Κοινής Νέας Ελληνικής και της Κυπριακής (Terkourafi, 1999: 107). Επιπροσθέτως, έχει ασκηθεί κριτική στη συγκεκριμένη θεωρία λόγω του «αγγλοσαξονικού προσανατολισμού» της (Κανάκης, 2007: 267). Σε αυτό το σημείο, οφείλουμε να τονίσουμε ότι παρά την κριτική που έχει δεχτεί το συγκεκριμένο

⁷ Το συγκεκριμένο παράδειγμα είναι από τον Κανάκη (2007: 263).

⁸ Παράδειγμα από τα ερωτηματολόγια της έρευνας για την παρούσα διατριβή (βλ. Παράρτημα).

⁹ Από τούδε και στο εξής, τον αγγλικό όρο *imposition* τον μεταφράζω ως *απειλητικότητα*.

¹⁰ Το πλαίσιο (frame) είναι «μια σύνθετη δομή γνώσης που απορρέει από την εμπειρία και περιλαμβάνει έννοιες και σχέσεις που έχουν συνδεθεί μέσω της εμπειρίας σε ένα συγκεκριμένο πολιτισμικό περιβάλλον και βρίσκεται αποθηκευμένο στη μακροπρόθεσμη μνήμη» (Παναρέτου, 2011: 52).

θεωρητικό μοντέλο, έδωσε νέες προοπτικές στο θέμα της γλωσσικής ευγένειας (Κανάκης, 2007: 254).

1.2 Ο υποκορισμός με επιθηματοποίηση

Ξεκινώντας από το επίπεδο της μορφολογίας, θα πρέπει να αναφερθεί ότι «ο υποκορισμός είναι ένα εξαιρετικά παραγωγικό φαινόμενο» στην Κοινή Νέα Ελληνική (Κανάκης, 2007: 262). Όπως προαναφέρθηκε, τα υποκοριστικά συχνά παράγονται με τη διαδικασία της επιθηματοποίησης (Terkouرافي, 1999: 100). Ένας άλλος τρόπος είναι με τη διαδικασία της σύνθεσης με πρώτο συνθετικό το *ψιλο*¹¹ (Terkouرافي, 1999: 100) ή το *μικρο*- (Sifianou, 1992: 168). Στην παρούσα μεταπτυχιακή διατριβή όμως, δε θα μας απασχολήσουν τα εν λόγω προθήματα, καθώς θα εστιάσω στον μη κυριολεκτικό υποκορισμό ως μέρος της γλωσσικής ευγένειας. Σε ό,τι αφορά τα επιθήματα με τα οποία σχηματίζονται τα υποκοριστικά της Κοινής Νέας Ελληνικής, κάποια από αυτά είναι τα εξής: *-άκι*, *-ίτσα*, *-ούλα*, *-άκος*, *-ούλι* (Makri-Tsilirakou, 2003: 699). Στην παρούσα μεταπτυχιακή διατριβή, επιλέγω να εξετάσω τα επιθήματα *-άκι*, *-ούλα* και *-ίτσα*, καθώς από έρευνα που έχει γίνει με το «Σώμα Ελληνικών Κειμένων» (Τσερές, 2014: 140) με δεδομένα αυθόρμητου λόγου φαίνεται να είναι και τα πιο συχνά (Τσερές, 2014: 142). Μάλιστα, από την προαναφερθείσα έρευνα προκύπτει ότι το επίθημα *-άκι* απέχει κατά πολύ από το δεύτερο κατά σειρά σε ποσοστό εμφάνισης (Τσερές, 2014: 142). Προς επίρρωση των παραπάνω, ο Τσερές (2014: 143) υποστηρίζει ότι υπάρχει «τάση συμπύκνωσης των υποκοριστικών καταλήξεων στην κατάληξη *-άκι*».

Ο υποκορισμός συνδέεται, κατά κύριο λόγο, με αυτό που ονομάζουμε *παιδική γλώσσα*. Οι Thomadaki και Stefany (2007: 89) υποστηρίζουν ότι τα παιδιά στην Ελλάδα χρησιμοποιούν από νωρίς υποκοριστικά στο λόγο τους. Επιπλέον, στα Ελληνικά, καθώς και σε άλλες γλώσσες, τα παιδιά κατακτούν την πραγματολογική λειτουργία των υποκοριστικών νωρίτερα από τη σημασιολογική (Thomadaki & Stephany, 2007: 118).

---

¹¹ Ο Xydorouλος (2009: 397) υποστηρίζει ότι το *ψιλο*- «δεν είναι τυπικό μόρφημα υποκορισμού, αλλά ενδείκτης με πραγματολογικά χαρακτηριστικά όπως η ανεπισημότητα, το μη σοβαρό και ο μετριασμός των σημασιολογικών αποτελεσμάτων σε μία επικοινωνιακή κατάσταση».

Στην Κοινή Νέα Ελληνική, αν και υπάρχει η τάση να αυξάνεται η χρήση των υποκοριστικών με μη κυριολεκτική σημασία όταν συναναστρεφόμαστε με παιδιά, ωστόσο τα υποκοριστικά χρησιμοποιούνται αρκετά και από τους ενήλικες σε διάφορες περιστάσεις (Sifianou, 1992: 158, Terkourafi, 1999: 101). Σε αυτή την περίπτωση, οι ομιλητές εκφράζουν αλληλεγγύη και οικειότητα προς τους συνομιλητές τους (Sifianou, 1992: 159, Καβαρνού & Μπέλλα 2012: 67). Με άλλα λόγια, εντάσσουν την επικοινωνία τους στο πλαίσιο της θετικής ευγένειας (Sifianou, 1992: 159). Οι Καβαρνού και Μπέλλα (2012: 67) αναφέρουν ότι η έκφραση «αλληλεγγύης και οικειότητας [...] είναι χαρακτηριστική σε πολιτισμούς που δίνουν έμφαση στο προφορικό στοιχείο». Κάποιες από τις περιστάσεις, στις οποίες μπορούμε να συναντήσουμε τα υποκοριστικά, με τη λειτουργία που προαναφέρθηκε, είναι σε «ανεπίσημες κοινωνικές συγκεντρώσεις», «στο σπίτι», «σε μαγαζιά και σε εστιατόρια», «στην τηλεόραση» κ.τ.λ. (Terkourafi, 1999: 102). Στην Κοινή Νέα Ελληνική είναι σύνηθες να χρησιμοποιούμε τα υποκοριστικά για ουσιαστικά που σχετίζονται με το φαγητό¹² και το ποτό, καθώς το γεύμα έχει ιδιαίτερη σημασία «στην ελληνική κουλτούρα για τη σύσφιξη των σχέσεων» μεταξύ των ατόμων που συμμετέχουν σε αυτό (Sifianou, 1992: 163-164, Τσερές, 2014: 149-150). Γενικότερα, αυτό που επιτρέπει τη χρήση των υποκοριστικών στα πλαίσια της ευγένειας στην Ελλάδα είναι η *γλωσσική χαλαρότητα*¹³ (Hirschon, 2001: 31-34, Κανάκης, 2007: 324-325, σημ.17).

Η Sifianou (1992: 161) υποστηρίζει ότι στην Κοινή Νέα Ελληνική υπάρχουν αιτήματα τα οποία δεν αφήνουν το περιθώριο της επιλογής στον συνομιλητή. Τέτοιου είδους αιτήματα χρησιμοποιούνται όχι μόνο ανάμεσα σε γνωστούς, αλλά και ανάμεσα σε άγνωστους (Sifianou, 1992: 161).

---

¹² Η Mendoza (2005: 168) αναφέρει ότι και στα Ισπανικά χρησιμοποιούνται υποκοριστικά όταν έχουμε προσφορά φαγητού σε καλεσμένους. Ο Jurafsky (1996: 571) αναφέρει τη χρήση υποκορισμού για ουσιαστικά που έχουν να κάνουν με το φαγητό σε γλώσσες όπως τα Ρώσικα, τα Πολωνικά και τα Καντονέζικα, πέρα από τα Ελληνικά.

¹³ Και η Makri-Tsilirakou (2003: 717-718) αναφέρεται στον όρο *γλωσσική χαλαρότητα* (*verbal laxity*). Η Hirschon (2001: 31) υποστηρίζει σχετικά με τον παραπάνω όρο ότι στην Κοινή Νέα Ελληνική υπάρχει η εξής αμφισημία: μία δήλωση σκοπού ή υπόσχεσης μπορεί να ερμηνευθεί και ως δήλωση συναισθήματος. Επίσης, υποστηρίζει ότι αυτό δε συμβαίνει μόνο στην Κοινή Νέα Ελληνική, αλλά αποτελεί χαρακτηριστικό και άλλων γλωσσών που έχουν ερευνηθεί (Hirschon, 2001: 31).

(3) *Περιμένετε ένα λεπτάκι.*¹⁴

(στο τηλέφωνο)

Η Κοινή Νέα Ελληνική δεν είναι η μοναδική γλώσσα στην οποία συναντάμε τέτοιες δομές. Η Mendoza (2005: 168) αναφέρει αντίστοιχο παράδειγμα για τα Ισπανικά. Επιπλέον, υποστηρίζει ότι, στα Ισπανικά, όταν τα υποκοριστικά χρησιμοποιούνται στα αιτήματα, «τα αιτήματα παρουσιάζονται ως μικρά και απλά» (Mendoza, 2005: 170) και ουσιαστικά αποδυναμώνεται η προσλεκτική τους ισχύς (Mendoza, 2005: 163).

1.3 Ο υποκορισμός με το *λίγο*

Μία άλλη μορφή υποκορισμού είναι το *λίγο*, όταν είναι μη ποσοτικό (Canakis, 2015: 47). Το *λίγο* μπορεί να συνδυαστεί με ουσιαστικό ή με υποκοριστικό μετρήσιμου ουσιαστικού (Sifianou, 1992: 168). Όταν συνδυάζεται με ουσιαστικό μπορεί να είναι ποσοτικό ή να χρησιμοποιείται για σκοπούς ευγένειας (Sifianou, 1992: 168). Η Sifianou (1992: 168) υποστηρίζει ότι οι συνομιλητές αντιλαμβάνονται ότι το *λίγο* είναι μη ποσοτικό και δρουν αναλόγως. Το μη ποσοτικό *λίγο* μπορεί να συνδυαστεί με ρήματα, ιδιαίτερα σε περιπτώσεις όπου έχουμε αιτήματα (Sifianou, 1992: 169).

(4) *Να περάσω λίγο;*¹⁵

(κάποιος στην ουρά)

Μπορούμε να πούμε ότι το *λίγο* «ισοδυναμεί κατά κάποιο τρόπο με το *παρακαλώ* και μπορεί να χρησιμοποιηθεί είτε μαζί με αυτό είτε αντί γι' αυτό» (Sifianou, 1992: 169). Η Sifianou (1992: 169-170) υποστηρίζει ότι το *λίγο* σε τέτοιες περιπτώσεις λειτουργεί περισσότερο ως ενδείκτης θετικής ευγένειας (positive politeness marker) και δεν ελαχιστοποιεί την απειλητικότητα,¹⁶ καθώς η απειλητικότητα είναι χαμηλή σε τέτοιου είδους συγκείμενα (Canakis, 2015: 51, σημ.5). Ο Canakis (2015: 47) υποστηρίζει ότι το

---

¹⁴ Το συγκεκριμένο παράδειγμα είναι από το άρθρο της Sifianou (1992: 161).

¹⁵ Το συγκεκριμένο παράδειγμα είναι από το άρθρο της Sifianou (1992: 169).

¹⁶ Βλ. Canakis (2015: 51).

λίγο έχει γραμματικοποιηθεί, αποτελεί έναν μεταγλωσσικό μετριαστικό μηχανισμό¹⁷ (metalinguistic hedging device) και ενδείκτη θετικής ευγένειας στις κατευθυντικές πράξεις. Κατά τη διαδικασία της γραμματικοποίησης, «μία λέξη περιεχομένου ή ένα μόρφημα χάνει σταδιακά κάποιες ή όλες τις σημασίες του και χρησιμοποιείται σε διαφορετικά συγκείμενα» (Mendoza, 2005: 164). Επίσης, ο Goutsos (2014: 203) αναφέρει ότι «λειτουργεί ως μετριαστικός μηχανισμός σε κατευθυντικές πράξεις» (Canakis, 2015: 51). Αξίζει να αναφερθεί σε αυτό το σημείο ότι το μη ποσοτικό λίγο το συναντάμε και σε άλλες βαλκανικές γλώσσες ως μέρος της γλωσσικής ευγένειας (Canakis, 2015: 65).

1.4 Το γνωσιακό μοντέλο του Jurafsky για τον υποκορισμό

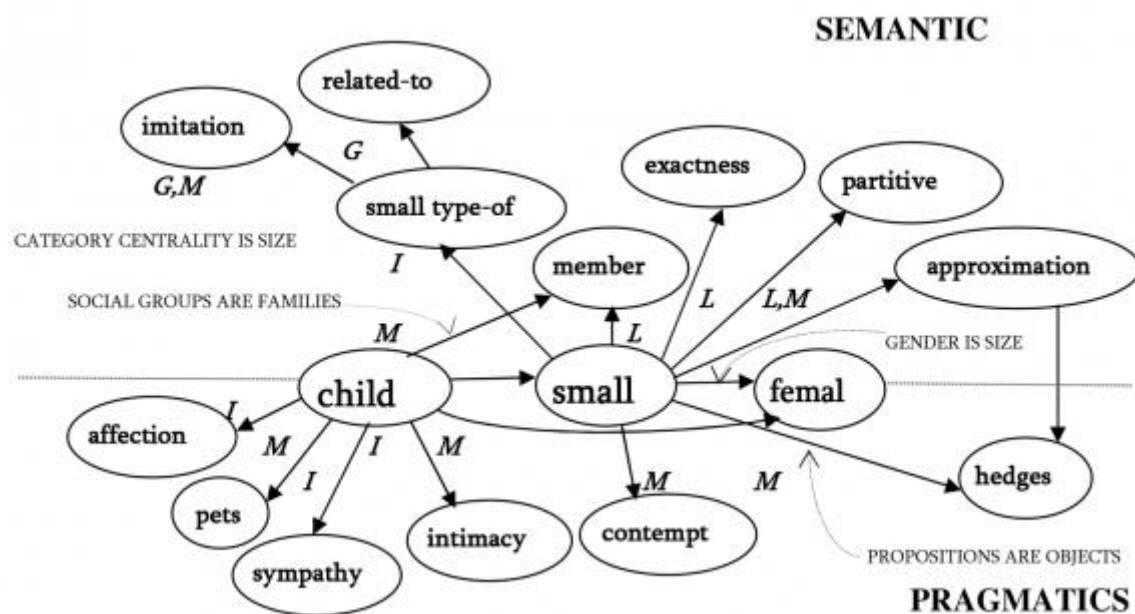
Ο Jurafsky (1996) προτείνει ένα γνωσιακό μοντέλο το οποίο βασίζεται σε πάνω από 60 γλώσσες (Terkourafi, 1999: 102). Πιο συγκεκριμένα, δημιούργησε μία καθολική ακτινική κατηγορία (universal radial category) για τα υποκοριστικά (βλ. Εικόνα 1). Στο μοντέλο του συνυπάρχουν όλες οι σημασιολογικές και πραγματολογικές έννοιες¹⁸ των υποκοριστικών (Terkourafi, 1999: 102). Το μοντέλο της ακτινικής κατηγορίας χρησιμοποιήθηκε από τη γνωσιακή γλωσσολογία, προκειμένου να απεικονίσει «σύνθετα δίκτυα σημασιών» (Janda, 2013: 64). Ο βασικός ισχυρισμός του Jurafsky για το μοντέλο που προτείνει είναι ότι βασικός πυρήνας είναι η έννοια «παιδί» και περιφερειακά δομούνται όλες οι άλλες έννοιες (Terkourafi, 1999: 102-103). Οι έννοιες που δομούνται περιφερειακά δεν είναι απαραίτητο να ισχύουν για όλες τις γλώσσες, αλλά υπάρχουν ως επιλογή για την κάθε γλώσσα (Terkourafi, 1999: 102-103). Όπως υποστηρίζει ο Jurafsky (1996: 533) το θεωρητικό μοντέλο που προτείνει, «προβλέπει ότι η προέλευση του υποκοριστικού διαγλωσσικά βασίζεται σε λέξεις που συνδέονται είτε σημασιολογικά είτε πραγματολογικά με το παιδί». Σχετικά με την ακτινική

---

¹⁷ Ο λόγος που ο μετριαστικός μηχανισμός στην περίπτωση του υποκορισμού ονομάζεται *μεταγλωσσικός* είναι γιατί θεωρούμε ότι υπάρχει «μία δεύτερη γλωσσική πράξη, η οποία σχολιάζει την πρόταση ή το περιεχόμενό της» (Jurafsky, 1996: 557-559, Terkourafi, 1999: 104).

¹⁸ Στην ενότητα 1.4 της μεταπτυχιακής διατριβής για το μοντέλο του Jurafsky, μεταφράζω τη λέξη *sense* με τη λέξη *έννοια* και τη λέξη *meaning* με τη λέξη *σημασία*.

κατηγορία για τη σημασιολογία των υποκοριστικών, αναφέρει ότι «από συγχρονική άποψη, η ακτινική κατηγορία εξηγεί τις ποικίλες και αντικρουόμενες έννοιες του υποκοριστικού», ενώ «από συγχρονική άποψη» απεικονίζει τη λειτουργία των μηχανισμών σημασιακής αλλαγής σε σχέση με τα υποκοριστικά (Jurafsky, 1996: 536-537). Ορίζει την ακτινική κατηγορία ως «μία γραφική αναπαράσταση μίας κατηγορίας με πολλές σημασίες», η οποία «αποτελείται από την κεντρική έννοια του πρωτότυπου (prototype) και τις εννοιολογικές προεκτάσεις που αναπαρίστανται με κόμβους και συνδέσεις» (Jurafsky, 1996: 542). Ως πρωτότυπος μπορεί να οριστεί «η έννοια που αποτελεί σημασιακό κέντρο βαρύτητας της κατηγορίας και είναι η πιο αντιπροσωπευτική σημασία της» (Janda, 2013: 64). Συνεχίζοντας με το μοντέλο του Jurafsky για τα υποκοριστικά, οι κόμβοι στην ακτινική κατηγορία περιέχουν τα «ονόματα των εννοιών» των υποκοριστικών (π.χ. οικειότητα, στοργή), οι συνδέσεις είναι οι «μεταφορικές προεκτάσεις», ενώ τα κεφαλαία γράμματα στα τόξα (βλ. Εικόνα 1) είναι οι μηχανισμοί σημασιακής αλλαγής (Jurafsky, 1996: 542). Οι μηχανισμοί σημασιακής αλλαγής είναι τέσσερις: inference (I), metaphor (M), generalization (G) και lambda-abstraction (L) (Jurafsky, 1996: 542).

Εικόνα 1 Καθολική ακτινική κατηγορία για τα υποκοριστικά (Jurafsky, 1996: 542).

Στη συνέχεια, θα παρουσιάσω συνοπτικά πώς λειτουργεί ένας από τους μηχανισμούς σημασιακής αλλαγής, ο μηχανισμός inference (I), ο οποίος έχει τη μεγαλύτερη συνάφεια με το θέμα της μεταπτυχιακής μου διατριβής και τη γλωσσική πράξη των αιτημάτων. Ο

Jurafsky (1996: 544) ορίζει τον μηχανισμό σημασιακής αλλαγής *inference*¹⁹ ως τη διαδικασία κατά την οποία «ένα μόρφημα αποκτά μία καινούρια σημασία, η οποία είναι ένα συμπέρασμα ή ένα υπονόημα της παλιάς του σημασίας» το οποίο «σταδιακά καθιερώνεται ως η κυριολεκτική σημασία του μορφήματος». Από αυτόν τον μηχανισμό σημασιακής αλλαγής προκύπτουν οι σημασίες «στοργή», «οικειότητα» και «συμπάθεια» όσον αφορά στα υποκοριστικά (Terkourafi, 1999: 103).²⁰ Επομένως, όταν οι ομιλητές χρησιμοποιούν υποκορισμό, δείχνουν στοργή απέναντι στον συνομιλητή τους, όπως ακριβώς και απέναντι σε ένα παιδί (Terkourafi, 1999: 103). Από τα παραπάνω, μπορούμε να καταλάβουμε τη χρήση του υποκορισμού με μη κυριολεκτική σημασία σε διάφορες επικοινωνιακές περιστάσεις.

1.5 Τα χαρακτηριστικά [φαντασιακό] και [μη σοβαρό]

Τα υποκοριστικά κατέχουν εξέχουσα θέση στην μορφοπραγματολογία²¹ (Crocco-Galès, 2002), με την οποία ασχολούνται οι Dressler και Merlini Barbaresi (1994, 2001). Οι Dressler και Merlini Barbaresi (2001: 43) αντιτίθενται στην κοινή γνώμη πως «όλες οι πραγματολογικές σημασίες των υποκοριστικών και των μεγεθυντικών προέρχονται από το “μικρό” και το “μεγάλο” αντίστοιχα, ή από κάποια άλλη μορφοσημασιολογική έννοια». Σημαντικό για τους Dressler και Merlini Barbaresi (2001: 51) είναι ότι η πραγματολογική σημασία των υποκοριστικών, αλλά και των μεγεθυντικών, υπερτερεί σε σχέση με τη σημασιολογική.

---

¹⁹ Ο μηχανισμός σημασιακής αλλαγής *inference* συνδέεται με τα συνομιλιακά υπονοήματα (*conversational implicatures*) του Grice (Jurafsky, 1996: 551).

²⁰ Η Terkourafi (1999: 103) υποστηρίζει ότι το θεωρητικό μοντέλο του Jurafsky μπορεί να εξηγήσει επαρκώς τις διάφορες σημασίες των υποκοριστικών σε διαφορετικές κοινωνίες.

²¹ Η μορφοπραγματολογία (*morphopragmatics*) «καλύπτει την περιοχή των γενικών πραγματολογικών σημασιών των μορφολογικών κανόνων» σύμφωνα με όσα αναφέρουν οι Dressler και Merlini Barbaresi (2001: 43).

Αναφορικά με τα υποκοριστικά, προτείνουν τα πραγματολογικά χαρακτηριστικά [φαντασιακό] και [μη σοβαρό]²² (Dressler & Merlini Barbaresi, 2001: 43). Πιο συγκεκριμένα, υποστηρίζουν ότι και τα υποκοριστικά και τα μεγεθυντικά έχουν το πραγματολογικό χαρακτηριστικό [φαντασιακό], ενώ μόνο τα υποκοριστικά έχουν το πραγματολογικό χαρακτηριστικό [μη σοβαρό] (Dressler & Merlini Barbaresi, 2001: 43-44). Οι περισσότερες πραγματολογικές λειτουργίες των υποκοριστικών οφείλονται στο χαρακτηριστικό [φαντασιακό] (Dressler & Merlini Barbaresi, 2001: 44). Επί της ουσίας, οι Dressler και Merlini Barbaresi με το χαρακτηριστικό [μη σοβαρό], στο οποίο στηρίζουν τη θεωρία τους για τα υποκοριστικά, δημιουργούν ένα ακόμα επίπεδο ανάμεσα στη σημασιολογική και πραγματολογική λειτουργία των υποκοριστικών (Crocco-Galèas, 2002). Η Crocco-Galèas (2002) αναφέρει ότι «το πραγματολογικό χαρακτηριστικό [μη σοβαρό] των υποκοριστικών μειώνει την ευθύνη κάποιου απέναντι στη γλωσσική πράξη και πιο συγκεκριμένα, μειώνει τη δέσμευση κάποιου απέναντι στην προσλεκτική ισχύ της γλωσσικής πράξης». Επιπλέον, η ίδια συνδέει το πραγματολογικό χαρακτηριστικό [μη σοβαρό] των υποκοριστικών με την προσφορά φαγητού ή ποτού, πράγμα που συνδέεται με τη φιλοξενία στην Ελλάδα (Makri-Tsilipakou, 2003: 701).

1.6 Γλωσσική ευγένεια και φύλο

Το θεωρητικό μοντέλο των Brown & Levinson άσκησε ιδιαίτερη επιρροή στο κομμάτι που σχετίζεται με το φύλο και την ευγένεια (Eckert & McConnell-Ginet, 2003: 134). Η Mills (2003: 202) υποστηρίζει ότι στη θεωρία σε σχέση με το φύλο και την ευγένεια περισσότερο αναπαράγονται στερεοτυπικές απόψεις για την ευγένεια της γυναίκας και δεν περιγράφεται η πραγματική γλωσσική συμπεριφορά των ανδρών και των γυναικών. Ασκεί κριτική στην Penelope Brown και την Janet Holmes, οι οποίες, κατά την άποψή της, όταν διερευνούν τη σχέση μεταξύ φύλου και ευγένειας, βασίζονται στα στερεότυπα (Mills, 2003: 207). Η ίδια (2003: 1) αναπτύσσει ένα μοντέλο «βασισμένο στον λόγο (discourse) και στην κοινωνία», το οποίο αφορά τη σχέση της γλωσσικής ευγένειας με το φύλο, αμφισβητώντας ταυτόχρονα τη «σταθερότητά» τους.²³ Σύμφωνα

---

²² Οι Dressler και Merlini Barbaresi (1994, 2001) χρησιμοποιούν τους όρους [*fictive*] και [*non-serious*].

²³ Ανήκει στο «δεύτερο κύμα» των θεωριών για την ευγένεια (Van der Bom, Grainger, 2015: 169).

με το θεωρητικό μοντέλο που αναπτύσσει (Mills, 2003: 109) το αν μια πράξη είναι ευγενική ή όχι, σχετίζεται με «το εάν ένα εκφώνημα είναι κατάλληλο ή όχι είτε σε σχέση με τις νόρμες που θεωρείται ότι ισχύουν στις συγκεκριμένες συνθήκες είτε με αυτές της κοινότητας πρακτικών είτε με τις νόρμες που θεωρείται ότι ισχύουν γενικά στην κοινωνία» (Νάκα, 2011: 47). Επίσης, στη θεωρία της ένας ακόμη παράγοντας που είναι σημαντικός είναι ο ακροατής ή η ακροάτρια (Νάκα, 2011: 47). Επιπλέον, σχετικά με τους ερευνητές, αναφέρει ότι «θα πρέπει να λάβουν υπόψη τον τρόπο με τον οποίο τα υποτιθέμενα στερεότυπα για το φύλο χρησιμοποιούνται από ομιλητές και ακροατές προκειμένου να καταλάβουν ποιοι είναι οι κατάλληλοι τρόποι συμπεριφοράς» (Mills, 2003: 226). Οι Eckert και McConnell-Ginet (2003: 87) υποστηρίζουν σχετικά με το εν λόγω θέμα ότι η μελέτη του φύλου δε θα πρέπει να βασίζεται σε στερεότυπα για το φύλο και σε αυτά που πιστεύει ο κόσμος (Hadjistassou, 2006: 14).

Η Kouletaki (2005: 245), προκειμένου να διερευνήσει την επίδραση του φύλου στην ευγένεια διαπολιτισμικά, διεξήγαγε έρευνα με ερωτηματολόγια, τα οποία συμπλήρωσαν 60 φοιτητές αγγλικού πανεπιστημίου και 60 ελληνικού πανεπιστημίου. Αυτό που τους ζητούσε ήταν να εκφράσουν ευγενικά αιτήματα σε 8 διαφορετικές κοινωνικές καταστάσεις (Kouletaki, 2005: 245). Το συμπέρασμα στο οποίο κατέληξε ήταν ότι όλες οι στρατηγικές για να ζητήσει κάποιος ή κάποια κάτι επιτρέπονται, αρκεί να είναι κατάλληλες για την εκάστοτε επικοινωνιακή περίσταση (Kouletaki, 2005: 245). Το τι επιτρέπεται το καθορίζει ο εκάστοτε πολιτισμός (Kouletaki, 2005: 245).

Η Makri-Tsilirakou (2003), προκειμένου να διερευνήσει την επίδραση του φύλου στη χρήση των υποκοριστικών στην Ελλάδα, συγκέντρωσε δεδομένα από τηλεοπτικές εκπομπές και δεδομένα αυθόρμητου λόγου. Σύμφωνα με την κοινή γνώμη, τα υποκοριστικά ανήκουν περισσότερο στις γυναίκες παρά στους άνδρες (Makri-Tsilirakou, 2003: 699). Η Makri-Tsilirakou (2003: 699) καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η γλωσσική χαλαρότητα σε συνδυασμό με τη στερεοτυπική άποψη για τη σύνδεση των υποκοριστικών με τη γυναίκα μπορούν να δώσουν μία εξήγηση σχετικά με τη χρήση των υποκοριστικών.

1.7 Η αναγκαιότητα της έρευνας

Η παρούσα έρευνα, όπως αναφέρθηκε και στην αρχή, έρχεται να συμβάλλει στο να κατανοήσουμε τι συμβαίνει σχετικά με τον υποκορισμό της Κοινής Νέας Ελληνικής υπό το φως της πραγματολογίας. Κεντρικοί άξονες για την εξέταση του συγκεκριμένου θέματος είναι ο βαθμός απειλητικότητας, η οικειότητα (η οποία αναφέρεται στη διάσταση της «κοινωνικής απόστασης» (Κανάκης, 2007: 256)) και το φύλο. Η παρούσα έρευνα αποκτά ακόμα μεγαλύτερη σημασία αν σκεφτούμε ότι το φαινόμενο που διερευνάται δεν είναι αποκλειστικά φαινόμενο της Κοινής Νέας Ελληνικής, αλλά το συναντάμε και σε άλλες γλώσσες όπως είναι τα Ισπανικά (Mendoza, 2005) και τα Ιταλικά (Dressler & Merlini Barbaresi, 1994, 2001).

Αν ανατρέξουμε σε έρευνες που έχουν γίνει παλαιότερα για τον υποκορισμό, οφείλουμε να αναφέρουμε την έρευνα της Alexoroulos (1994) με ερωτηματολόγια, η οποία επιχείρησε να κατηγοριοποιήσει τις λειτουργίες των υποκοριστικών και των μεγεθυντικών. Η Sifianou (1992) επιχείρησε να συγκρίνει τα υποκοριστικά ως μέρος της γλωσσικής ευγένειας στα Ελληνικά και στα Αγγλικά, και μάλιστα αναφέρθηκε σε ποικίλες γλωσσικές πράξεις, με δεδομένα αυθόρμητου λόγου που συνέλεξε. Η Terkourafi (1999), πάλι συλλέγοντας δεδομένα αυθόρμητου λόγου, συγκρίνει την περίπτωση του υποκορισμού της Κοινής Νέας Ελληνικής με την περίπτωση του υποκορισμού της Κυπριακής. Έρευνες έχουν πραγματοποιηθεί και σε σχέση με το φύλο από τη Makri-Tsilirakou (2003) και από την Kouletaki (2005), για τις οποίες έγινε λόγος στην προηγούμενη ενότητα.

Στην παρούσα έρευνα, πέραν του υποκορισμού με επίθημα, που είναι και η πιο γνωστή περίπτωση υποκορισμού, διερευνάται και ο υποκορισμός με το *λίγο*. Στη βιβλιογραφία, βλέπουμε ότι μικρή αναφορά κάνει η Terkourafi (1999), η Sifianou (1992) αφιερώνει ένα μεγάλο μέρος του άρθρου της για να αναλύσει τον υποκορισμό με το *λίγο* και ο Canakis (2015) σχετικά πρόσφατα επιχείρησε να αναλύσει το τι ακριβώς γίνεται όταν το *λίγο* δεν είναι ποσοτικό. Στην παρούσα έρευνα, επιχειρείται μία σύγκριση του υποκορισμού με επίθημα και του υποκορισμού με το *λίγο*, ώστε να δούμε την επίδρασή τους στην επικοινωνία και φυσικά, τις στάσεις των ομιλητών και των ομιλητριών

απέναντι στις δύο μορφές του υποκορισμού. Έτσι, ο υποκορισμός με το *λίγο* αποκτά μία πιο κεντρική θέση στην παρούσα έρευνα. Αυτό που παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον είναι η επίδραση του φύλου στη γλωσσική ευγένεια και η στερεοτυπική αντίληψη ότι «τα υποκοριστικά ανήκουν περισσότερο στις γυναίκες» (Daltas, 1985), κάτι το οποίο αποτελεί έναυσμα για διερεύνηση.

Κεφάλαιο 2

Μεθοδολογία

Στο παρόν κεφάλαιο της μεταπτυχιακής διατριβής θα επιχειρηθεί μία εκτενής και λεπτομερής αναφορά στη μεθοδολογία²⁴ που ακολουθήθηκε για την προετοιμασία, καθώς και για τη διεξαγωγή της έρευνας. Η πρώτη ενότητα του κεφαλαίου αναφέρεται στον τρόπο με τον οποίο δημιουργήθηκε το υλικό για τη διεξαγωγή της έρευνας. Εν συνεχεία, η δεύτερη ενότητα αναφέρεται στους συμμετέχοντες και πιο συγκεκριμένα στον αριθμό τους καθώς και στα κριτήρια με τα οποία επιλέχθηκαν. Η τρίτη και τελευταία ενότητα αναφέρεται στην πειραματική διαδικασία και στον τρόπο με τον οποίο διεξήχθη η έρευνα, καθώς και στην πιλοτική έρευνα που προηγήθηκε.

2.1 Έρευνα και υλικό

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε με ερωτηματολόγια και ήταν ποσοτική. Στόχος ήταν να διερευνηθεί η χρήση του υποκορισμού, όχι σε όλες τις γλωσσικές πράξεις, αλλά στα αιτήματα. Για τη δημιουργία των ερωτηματολογίων, σημαντικό ρόλο έπαιξαν οι τρεις παράγοντες που επηρεάζουν τη γλωσσική ευγένεια κατά τους Brown και Levinson (1987: 74): η απειλητικότητα (imposition), η οικειότητα (social distance) και η σχέση ισχύος (relative power). Δημιουργήθηκαν σενάρια με εκφωνήματα, στα οποία η απειλητικότητα μπορούσε να είναι είτε υψηλή είτε χαμηλή και οι χαρακτήρες των σεναρίων μπορούσαν να είναι είτε οικείοι είτε μη οικείοι. Η σχέση ισχύος παρέμενε σταθερή σε όλα τα σενάρια.²⁵ Έτσι, δημιουργήθηκαν τέσσερα διαφορετικά σενάρια και στη συνέχεια άλλα τέσσερα ως παραλλαγές των πρώτων. Ένας άλλος παράγοντας που έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον, σε συνάρτηση με τη γλωσσική ευγένεια γενικότερα και τον

---

²⁴ Η μεθοδολογία της έρευνας που ακολουθήθηκε για τις ανάγκες της διατριβής βασίστηκε σημαντικά στη μεθοδολογία που ακολούθησαν οι Armostis και Terkourafi (υπό έκδοση).

²⁵ Σε αυτό το σημείο, σημειώνεται ότι ο πελάτης έχει κάποια ισχύ στον πωλητή ή στον τραπεζικό υπάλληλο που όμως δεν μπορεί να επηρεάσει το αποτέλεσμα. Δεν είναι η ισχύς που έχει, για παράδειγμα, ο διευθυντής πάνω στον υπάλληλο.

υποκορισμό ειδικότερα, είναι το φύλο. Όπως αναφέρθηκε και στο πρώτο κεφάλαιο της μεταπτυχιακής διατριβής, η Makri-Tsilirakou (2003) εξέτασε τον υποκορισμό σε σχέση με το φύλο. Για να εξεταστεί ο παράγοντας φύλο στην έρευνα που διεξήχθη, χρειάστηκε να διπλασιαστούν τα σενάρια. Επομένως προέκυψαν συνολικά 48 συνδυασμοί σεναρίων. Κάτω από κάθε σενάριο υπήρχαν δέκα χαρακτηρισμοί, οι οποίοι επιλέχθηκαν με βάση τους Armosti & Terkourafi. Επέλεξα να υπάρχει ισορροπία μεταξύ θετικών και αρνητικών χαρακτηρισμών, ώστε να μην υποβάλω τους συμμετέχοντες και τις συμμετέχουσες σε μία θετική ή σε μία αρνητική προσέγγιση. Επειδή τα ερωτηματολόγια έπρεπε να έχουν σύντομη μορφή, ώστε να συμπληρώνονται σύντομα και να μην κουράζουν τους συμμετέχοντες, δημιουργήθηκαν έξι διαφορετικά ερωτηματολόγια. Σε κάθε ερωτηματολόγιο υπήρχαν σενάρια και χαμηλής και υψηλής απειλητικότητας, με οικείους και μη οικείους χαρακτήρες και με άνδρες και γυναίκες. Κάθε ερωτηματολόγιο περιείχε οχτώ διαφορετικά σενάρια. Το εκφώνημα του κάθε σεναρίου μπορούσε να έχει τρεις μορφές: χωρίς καθόλου υποκορισμό (δηλαδή μηδενική μορφή), με υποκορισμό με επίθημα και με υποκορισμό με το λίγο. Όμως ο κάθε συμμετέχων μπορούσε να δει μόνο μία μορφή του σεναρίου, ώστε να μην μπει σε διαδικασία σύγκρισης. Επιπλέον, δίπλα σε κάθε χαρακτηρισμό υπήρχε μία κλίμακα από το 1 έως το 6 (1= καθόλου... 6= πάρα πολύ). Η έρευνα έγινε προκειμένου να μετρηθεί σε ποιο βαθμό θεωρούν οι συμμετέχοντες ότι ισχύει ο εκάστοτε χαρακτηρισμός για το κάθε σενάριο με βάση τους τρεις παράγοντες: απειλητικότητα, οικειότητα και φύλο. Δίνεται ενδεικτικό παράδειγμα ενός σεναρίου, ώστε να είναι πλήρως κατανοητή η μορφή του.

(5) Δύο συμφοιτητές διαβάζουν μαζί για την εξεταστική. Ο Αντώνης ζητάει βοήθεια για τις ασκήσεις από τον Κώστα που τις έχει ήδη λύσει.

- Με βοηθάς με τις ασκησούλες, γιατί δυσκολεύομαι;

(1 = καθόλου ... 6 = πάρα πολύ)

φιλικός	1	2	3	4	5	6
ξιπασμένος	1	2	3	4	5	6
ευγενικός	1	2	3	4	5	6
αντιπαθητικός	1	2	3	4	5	6
μιλά φυσικά	1	2	3	4	5	6
άξεστος	1	2	3	4	5	6
δυναμικός	1	2	3	4	5	6
απόμακρος	1	2	3	4	5	6
μιλά επίσημα	1	2	3	4	5	6
απότομος	1	2	3	4	5	6

2.2 Συμμετέχοντες

Στην έρευνα συμμετείχαν 59 άτομα συνολικά, 30 άνδρες και 29 γυναίκες. Αναφορικά με την ηλικία των συμμετεχόντων, στην έρευνα μπορούσαν να συμμετέχουν άτομα από 18 έως 50 ετών. Στο δείγμα όμως, δεν υπάρχουν άτομα από 18 έως 20 ετών. Επομένως, οι συμμετέχοντες και οι συμμετέχουσες ήταν από 21 έως 50 ετών. Οι συμμετέχοντες έπρεπε να είναι φυσικοί ομιλητές της Νέας Ελληνικής. Όλοι οι συμμετέχοντες της έρευνας έχουν ολοκληρώσει τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Απαραίτητη προϋπόθεση για να συμμετέχουν στην παρούσα έρευνα ήταν να έχουν μεγαλώσει και να ζουν σε αστικό περιβάλλον, ώστε να μην υπάρχουν, όσο το δυνατόν, επιρροές από τις διάφορες διαλέκτους. Δημιουργήθηκαν έξι ομάδες συμμετεχόντων, μία για κάθε ερωτηματολόγιο. Η κάθε ομάδα έπρεπε να αποτελείται από οχτώ άτομα τουλάχιστον, με ίσο αριθμό ανδρών και γυναικών κατά το δυνατόν.

2.3 Πειραματική διαδικασία

Τα ερωτηματολόγια είτε δόθηκαν εκτυπωμένα στους συμμετέχοντες είτε στάλθηκαν μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Η κυρίως έρευνα διήρκησε περίπου τρεις εβδομάδες. Τη στιγμή που οι συμμετέχοντες συμπλήρωναν το ερωτηματολόγιο, δεν ήμουν παρούσα, ώστε να μην τους επηρεάσω.

2.3.1 Πιλοτική έρευνα

Πριν την κυρίως έρευνα πραγματοποιήθηκε μία πιλοτική, ώστε να αποφευχθούν τυχόν λάθη κατά τη διεξαγωγή της κύριας έρευνας. Στην πιλοτική έρευνα συμμετείχαν επτά άτομα, δύο άνδρες και πέντε γυναίκες, τα οποία συμπλήρωσαν ερωτηματολόγια από τρεις διαφορετικές ομάδες. Η επιλογή των ατόμων που θα συμμετείχαν στην πιλοτική έρευνα έγινε τυχαία. Μετά από ανατροφοδότηση που μου έδωσαν έγιναν δύο τροποποιήσεις στα ερωτηματολόγια, ώστε να μην υπάρχει κίνδυνος να κάνουν λάθος οι συμμετέχοντες όταν θα τα συμπληρώνουν κατά την κύρια φάση της έρευνας. Η πρώτη τροποποίηση που έγινε ήταν ότι η πληροφορία «1 = καθόλου ... 6 = πάρα πολύ» δόθηκε κάτω από κάθε σενάριο και όχι άπαξ στην αρχή του ερωτηματολογίου. Η δεύτερη τροποποίηση ήταν στη μορφοποίηση των οδηγιών, ώστε να είναι σαφές ότι στο κάθε

σενάριο οι συμμετέχοντες έπρεπε να κυκλώσουν κάποιον αριθμό δίπλα σε κάθε χαρακτηρισμό ανεξαιρέτως.

Κεφάλαιο 3

Αποτελέσματα

Στο παρόν κεφάλαιο παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της ποσοτικής έρευνας που διεξήχθη. Επειδή οι απαντήσεις δόθηκαν σε μια κλίμακα Likert (1-6), μετρήθηκε η διάμεσος τιμή (median) η οποία είναι πιο κατάλληλη από τον μέσο όρο ως μέτρο κεντρικής τάσης για διατακτικές κλίμακες (ordinal scales). Για κάθε χαρακτηρισμό τα αποτελέσματα και για τις τρεις μορφές του εκφωνήματος παρουσιάζονται σε ξεχωριστό διάγραμμα. Στην πρώτη ενότητα, παρουσιάζονται τα δημογραφικά στοιχεία των συμμετεχόντων. Στη δεύτερη ενότητα, στόχος είναι να δοθεί για κάθε χαρακτηρισμό ένα γενικό αποτέλεσμα, καθώς και αναλυτικά αποτελέσματα όταν το εκφώνημα είναι είτε χαμηλής είτε υψηλής απειλητικότητας και οι χαρακτήρες του εκάστοτε σεναρίου είναι είτε γνωστοί είτε άγνωστοι μεταξύ τους. Στην τρίτη ενότητα, παρουσιάζονται τα αποτελέσματα για το πώς κρίνουν οι άνδρες και οι γυναίκες τα εκφωνήματα ανάλογα με το φύλο των χαρακτήρων του σεναρίου.

3.1 Δημογραφικά στοιχεία συμμετεχόντων

Σε αυτή την ενότητα παρουσιάζονται σε πίνακες τα δημογραφικά στοιχεία των συμμετεχόντων της ποσοτικής έρευνας που διεξήχθη.

Φύλο	Άτομα
Άνδρες	30
Γυναίκες	29
Σύνολο	59

Πίνακας 1 Φύλο συμμετεχόντων.

Στον παραπάνω πίνακα αναφέρεται πόσοι άνδρες και πόσες γυναίκες συμμετείχαν στην έρευνα.

Ηλικία	Άτομα
21-30	33
31-40	15
41-50	11
Σύνολο	59

Πίνακας 2 Ηλικία συμμετεχόντων

Στον παραπάνω πίνακα απεικονίζεται η ηλικία των συμμετεχόντων. Συγκεκριμένα, δίνεται πόσοι από τους συμμετέχοντες ήταν από 21 έως 30 ετών, πόσοι ήταν από 31-40 ετών και πόσοι ήταν από 41 έως 50 ετών.

Εκπαίδευση	Άτομα
Λύκειο	12
Πτυχίο	31
Μεταπτυχιακό	13
PhD	3
Σύνολο	59

Πίνακας 3 Εκπαίδευση συμμετεχόντων.

Στον παραπάνω πίνακα παρουσιάζεται η εκπαίδευση που έχουν λάβει οι συμμετέχοντες της έρευνας. Συγκεκριμένα, δίνεται ο αριθμός των συμμετεχόντων που έχουν ολοκληρώσει το λύκειο, ο αριθμός των συμμετεχόντων που έχουν πτυχίο, ο αριθμός των συμμετεχόντων που έχουν μεταπτυχιακό και ο αριθμός των συμμετεχόντων που έχουν διδακτορικό.

Πού μεγαλώσατε;	Άτομα
Αθήνα	49
Θεσσαλονίκη	1
Σέρρες	3
Δράμα	3
Νάουσα	1
Ξάνθη	1
Αλεξανδρούπολη	1
Σύνολο	59

Πίνακας 4 Τόπος που μεγάλωσαν οι συμμετέχοντες.

Ο παραπάνω πίνακας απεικονίζει τις πόλεις όπου μεγάλωσαν οι συμμετέχοντες. Συγκεκριμένα, δίνεται πόσοι από τους συμμετέχοντες μεγάλωσαν σε κάθε πόλη.

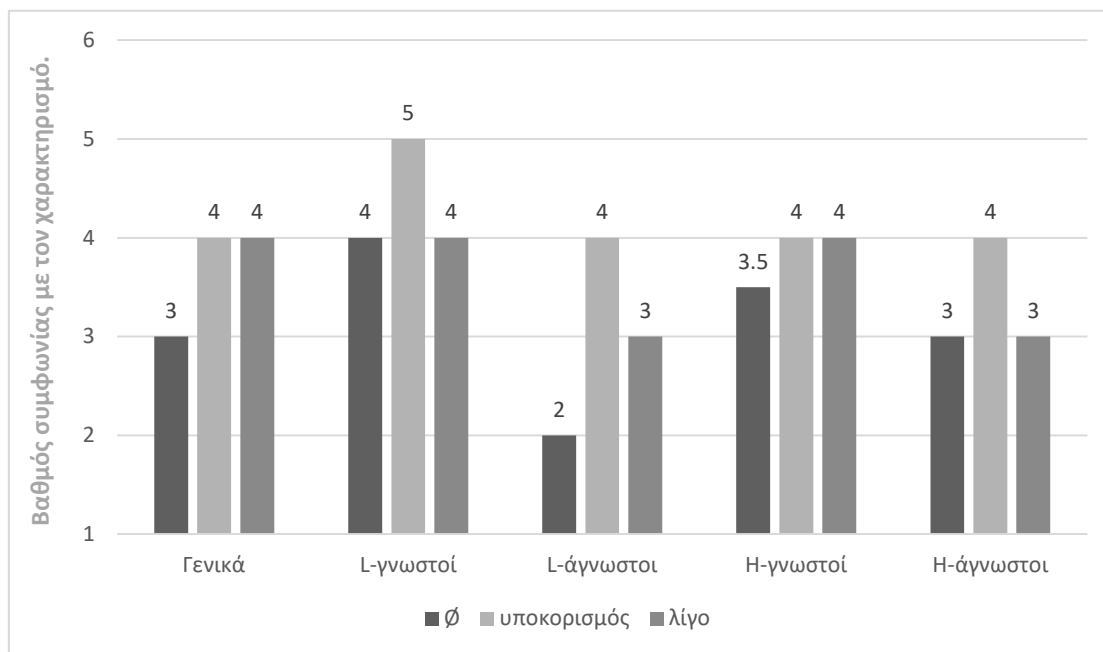
Τόπος κατοικίας	Άτομα
Αθήνα	49
Αλεξανδρούπολη	5
Ιωάννινα	1
Πάτρα	2
Θεσσαλονίκη	1
Ξάνθη	1
Σύνολο	59

Πίνακας 5 Τόπος κατοικίας συμμετεχόντων.

Ο παραπάνω πίνακας απεικονίζει τις πόλεις όπου κατοικούν οι συμμετέχοντες της έρευνας που διεξήχθη.

3.2 Γενικά αποτελέσματα, απειλητικότητα και οικειότητα

Φιλικός/-ή

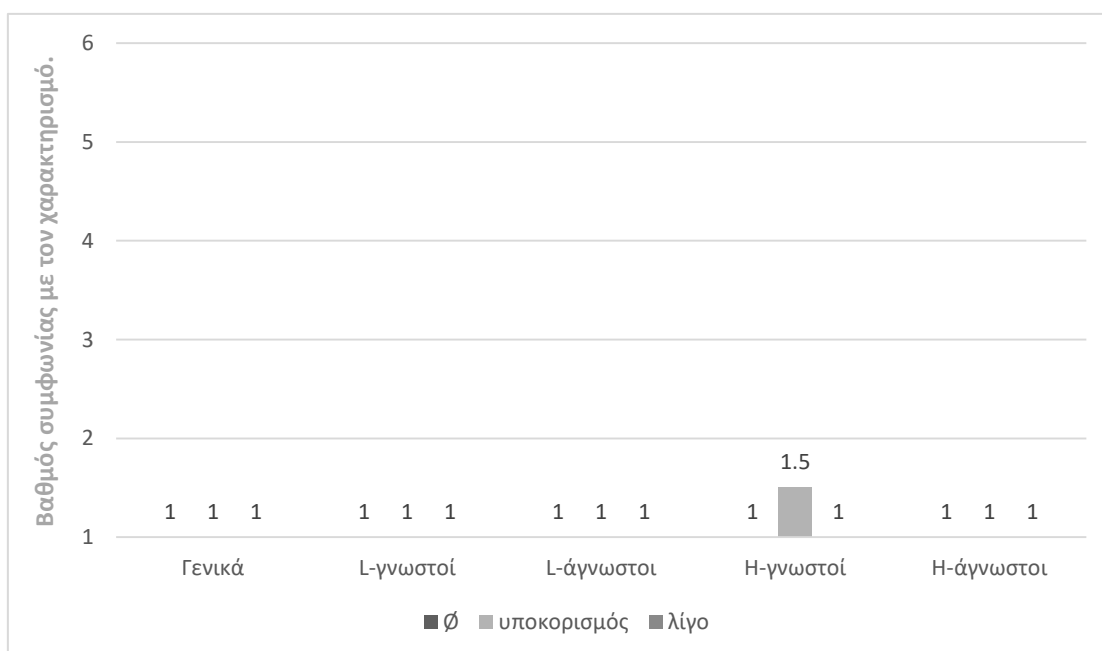
Διάγραμμα 1 Φιλικός/-ή: διάμεσος τιμή για (i) γενικά και (ii) αναλυτικά αποτελέσματα ανάλογα με την απειλητικότητα και την οικειότητα μεταξύ των χαρακτήρων.²⁶

Ξεκινώντας από τα γενικά αποτελέσματα για τον χαρακτηρισμό *φιλικός/-ή*, παρατηρούμε ότι η διάμεσος τιμή αυξάνεται κατά μία μονάδα για τον υποκορισμό με επίθημα και για τον υποκορισμό με το *λίγο* σε σύγκριση με τη μηδενική μορφή του εκφώνηματος (δηλαδή χωρίς κανένα από τα δύο ήδη υποκορισμού): από 3 που είναι στη μηδενική μορφή του εκφώνηματος γίνεται 4 στις άλλες δύο μορφές. Όταν το εκφώνημα είναι χαμηλής απειλητικότητας και οι χαρακτήρες του σεναρίου είναι γνωστοί μεταξύ τους, ο ομιλητής χαρακτηρίζεται πολύ ευγενικός, καθώς στη συγκεκριμένη περίπτωση η τιμή είναι 5. Είναι προφανής η διαφορά του υποκορισμού με επίθημα σε αυτή την περίπτωση. Όταν το εκφώνημα είναι χαμηλής απειλητικότητας

²⁶ Σε αυτό και στα επόμενα διαγράμματα, ισχύουν οι εξής αντιστοιχίες: (α) «∅» = μη υποκορισμός (ούτε επιθηματοποίηση ούτε χρήση του *λίγο*): (β) «υποκορισμός» = υποκορισμός με επιθηματοποίηση: (γ) «λίγο» = υποκορισμός με χρήση του μη ποσοτικού επιρρήματος *λίγο*: (δ) «L» = χαμηλή απειλητικότητα: (ε) «H» = υψηλή απειλητικότητα.

και οι χαρακτήρες είναι γνωστοί, υπερέρχει ο υποκορισμός με επίθημα, καθώς η τιμή που παίρνει είναι 4. Μάλιστα, η διαφορά σε σχέση με την αρχική μορφή του εκφωνήματος είναι δύο μονάδες. Ο υποκορισμός με το *λίγο* εμφανίζει διαφορά μίας μονάδας από την αρχική μορφή του εκφωνήματος. Αναφορικά με τα εκφωνήματα υψηλής απειλητικότητας, στην πρώτη περίπτωση που οι χαρακτήρες του σεναρίων είναι γνωστοί, η διαφορά που εμφανίζει ο υποκορισμός με επίθημα και ο υποκορισμός με το *λίγο* είναι μικρή (μόλις μισή μονάδα). Όταν οι χαρακτήρες είναι γνωστοί, ο υποκορισμός με επίθημα υπερέρχει από την αρχική μορφή του εκφωνήματος και από το εκφώνημα με υποκορισμό με το *λίγο* με μία μονάδα διαφορά.

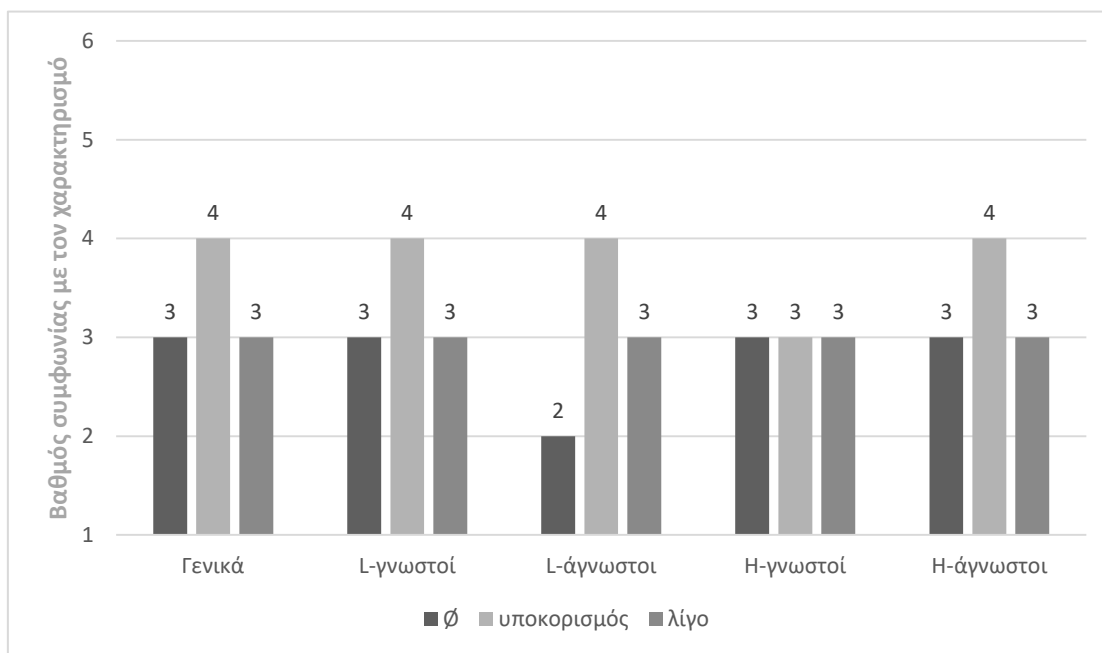
Ξιπασμένος/-η

Διάγραμμα 2 Ξιπασμένος/-η: διάμεσος τιμή για (i) γενικά και (ii) αναλυτικά αποτελέσματα ανάλογα με την απειλητικότητα και την οικειότητα μεταξύ των χαρακτήρων.

Ο χαρακτηρισμός *ξιπασμένος/-η* εμφανίζει σταθερά την τιμή 1 σχεδόν σε όλες τις επικοινωνιακές καταστάσεις, αλλά και στα γενικά αποτελέσματα. Μόνο όταν έχουμε υψηλή απειλητικότητα και οι χαρακτήρες του σεναρίου είναι γνωστοί, η τιμή του εκφωνήματος με υποκορισμό με επίθημα αυξάνεται μισή μονάδα.

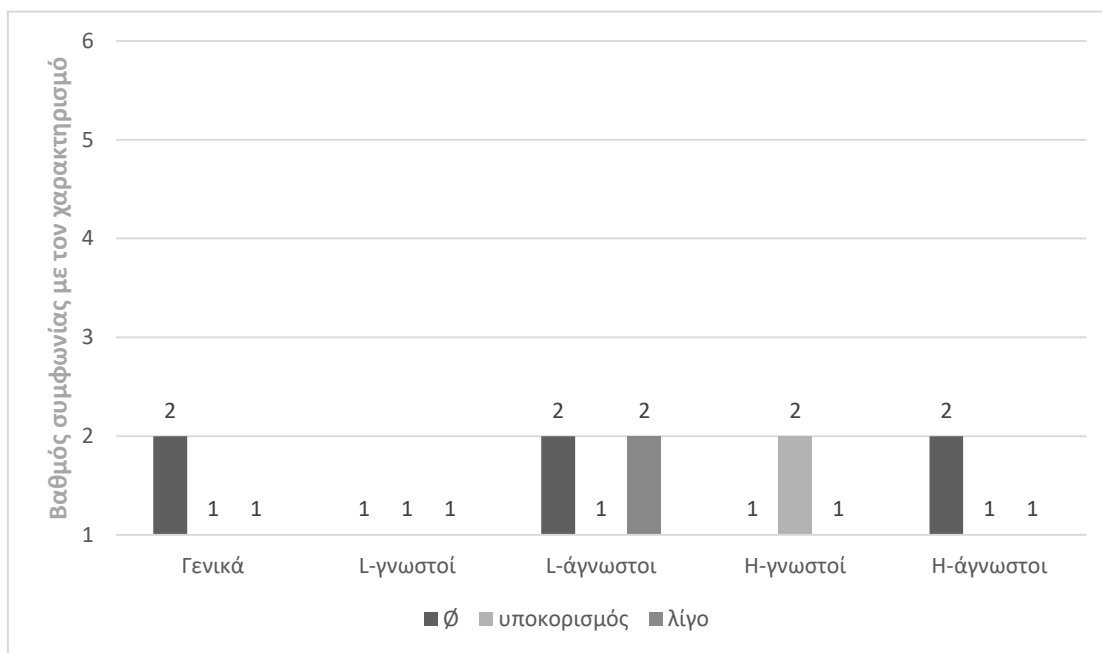
Ευγενικός/-ή

Διάγραμμα 3 Ευγενικός/-ή: διάμεσος τιμή για (i) γενικά και (ii) αναλυτικά αποτελέσματα ανάλογα με την απειλητικότητα και την οικειότητα μεταξύ των χαρακτήρων.

Σε ό,τι αφορά τον χαρακτηρισμό *ευγενικός/-ή*, στις περισσότερες κατηγορίες παρατηρούμε ότι υπερέχει ο υποκορισμός με επίθημα. Αναλυτικότερα, στα γενικά αποτελέσματα, η διάμεσος τιμή για τον υποκορισμό με επίθημα είναι 4, ενώ για τις άλλες δύο μορφές του εκφωνήματος είναι 3. Το ίδιο ισχύει και για την περίπτωση που έχουμε χαμηλή απειλητικότητα και οι χαρακτήρες είναι γνωστοί. Όταν οι χαρακτήρες είναι άγνωστοι και η απειλητικότητα είναι και πάλι χαμηλή, υπερέχει με δύο μονάδες από τη μηδενική μορφή του εκφωνήματος ο υποκορισμός με επίθημα. Η διαφορά από το εκφώνημα με το *λίγο* είναι μία μονάδα. Στην περίπτωση που η απειλητικότητα είναι υψηλή και οι χαρακτήρες γνωστοί, δεν έχουμε κάποια διαφορά ανάμεσα στις τρεις μορφές του εκφωνήματος. Όταν όμως οι χαρακτήρες είναι άγνωστοι, τότε υπερέχει ο υποκορισμός με επίθημα και από τις δύο μορφές του εκφωνήματος εξίσου.

Αντιπαθητικός/-ή

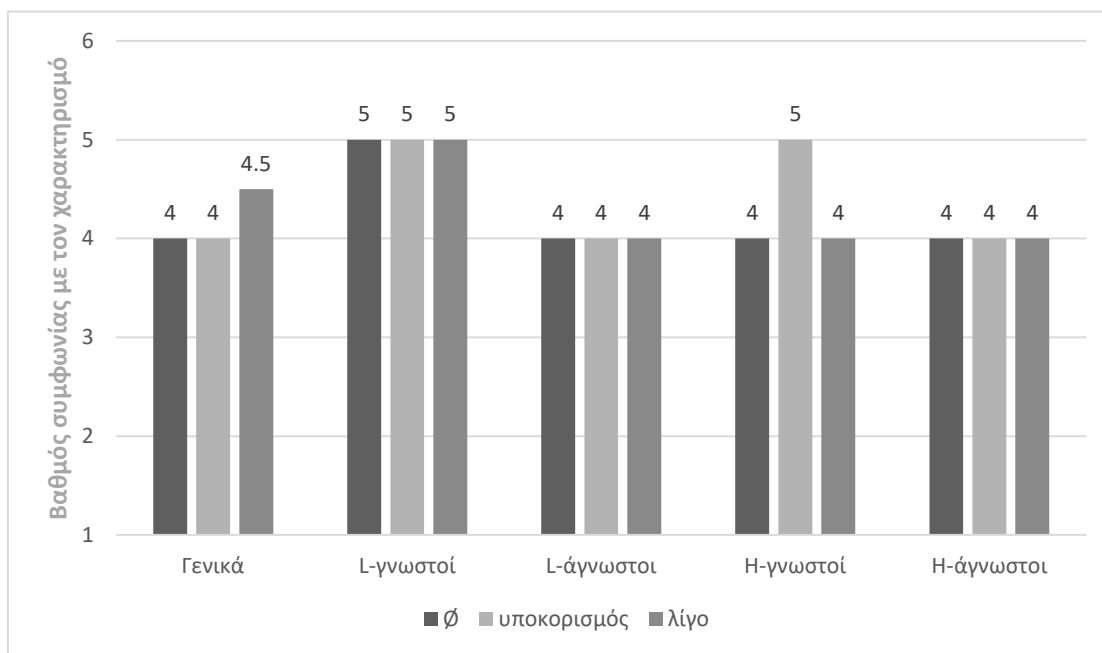

Διάγραμμα 4 Αντιπαθητικός/-ή: διάμεσος τιμή για (i) γενικά και (ii) αναλυτικά αποτελέσματα ανάλογα με την απειλητικότητα και την οικειότητα μεταξύ των χαρακτήρων.

Αναφορικά με τα γενικά αποτελέσματα, η διάμεσος τιμή του χαρακτηρισμού *αντιπαθητικός/-ή* στην πρώτη μορφή του εκφωνήματος κυμαίνεται στο 2, δηλαδή ο ομιλητής είναι λίγο αντιπαθητικός. Όταν έχουμε κάποια μορφή υποκορισμού, μειώνεται στο 1, δηλαδή καθόλου αντιπαθητικός. Όταν η απειλητικότητα είναι χαμηλή και οι χαρακτήρες είναι γνωστοί μεταξύ τους, τότε η τιμή για τον συγκεκριμένο χαρακτηρισμό είναι σταθερά στο 1, δηλαδή ο ομιλητής δεν είναι καθόλου αντιπαθητικός. Όταν όμως οι χαρακτήρες είναι άγνωστοι, τότε η τιμή κυμαίνεται στο 1 μόνο στην περίπτωση που έχουμε υποκορισμό με επίθημα. Στις άλλες δύο περιπτώσεις η τιμή είναι 2. Στην περίπτωση που έχουμε υψηλή απειλητικότητα, η τιμή για την αρχική μορφή του εκφωνήματος και για το εκφώνημα με υποκορισμό με το *λίγο* κυμαίνεται στο 1, ενώ για το εκφώνημα με υποκορισμό με επίθημα κυμαίνεται στο 2. Όταν όμως οι χαρακτήρες του σεναρίου είναι άγνωστοι, και στα δύο εκφωνήματα που έχουμε κάποια μορφή υποκορισμού, ο ομιλητής δεν είναι καθόλου αντιπαθητικός, ενώ η πρώτη μορφή του εκφωνήματος κάνει τον ομιλητή λίγο αντιπαθητικό.

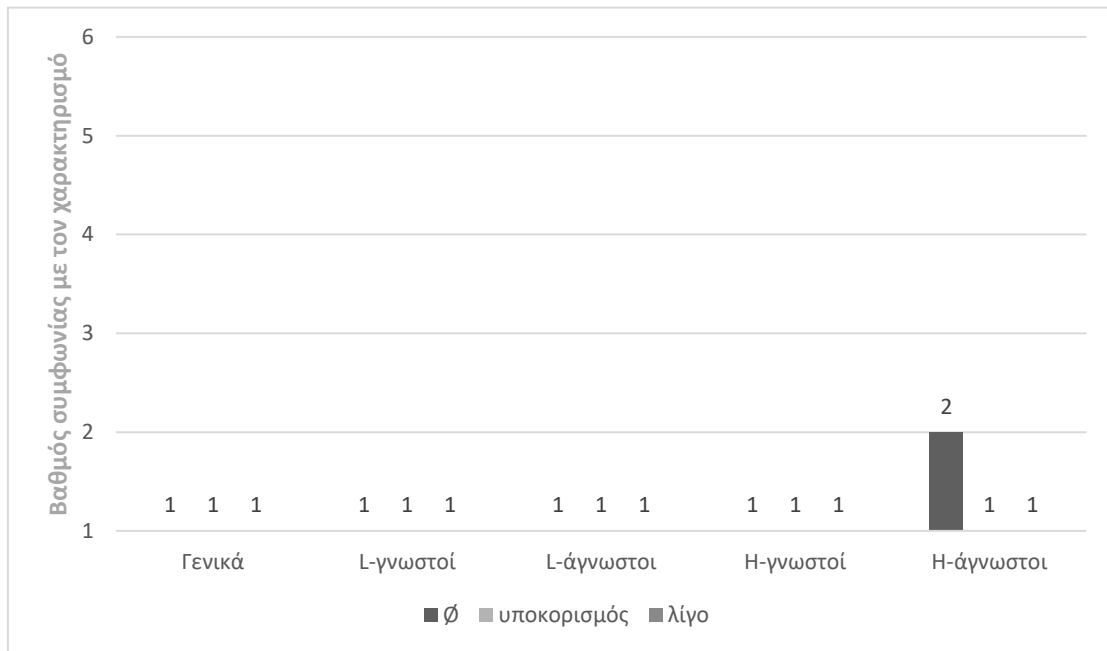
Μιλά φυσικά

Διάγραμμα 5 Μιλά φυσικά: διάμεσος τιμή για (i) γενικά και (ii) αναλυτικά αποτελέσματα ανάλογα με την απειλητικότητα και την οικειότητα μεταξύ των χαρακτήρων.

Σε ό,τι αφορά το αν ο ομιλητής μιλά φυσικά, στα γενικά αποτελέσματα, η διάμεσος τιμή για τον εκφώνημα που δεν περιέχει υποκορισμό και για το εκφώνημα που περιέχει υποκορισμό με επίθημα είναι 4. Στο εκφώνημα που περιέχει υποκορισμό με το λίγο, η τιμή αυξάνεται στο 4,5. Όταν η απειλητικότητα είναι χαμηλή και οι χαρακτήρες είναι γνωστοί, η τιμή είναι 5 σε όλες τις μορφές του εκφωνήματος. Όταν η απειλητικότητα είναι χαμηλή, αλλά οι χαρακτήρες είναι άγνωστοι, η τιμή είναι 4 σε όλες τις μορφές του εκφωνήματος. Όταν η απειλητικότητα είναι υψηλή, σχεδόν σε όλες τις περιπτώσεις η τιμή είναι 4, εκτός από την περίπτωση που οι χαρακτήρες είναι γνωστοί, όπου η τιμή αυξάνεται κατά μία μονάδα στο εκφώνημα που περιέχει υποκορισμό με επίθημα.

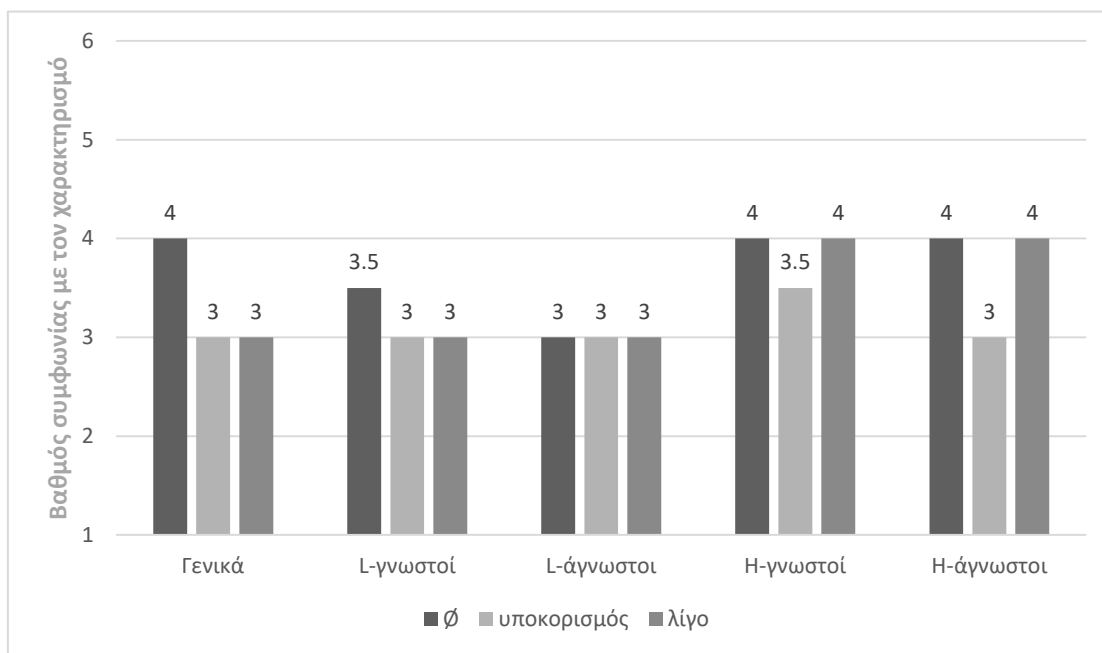
Άξεστος/-η

Διάγραμμα 6 Άξεστος/-η: διάμεσος τιμή για (i) γενικά και (ii) αναλυτικά αποτελέσματα ανάλογα με την απειλητικότητα και την οικειότητα μεταξύ των χαρακτήρων.

Ο χαρακτηρισμός *άξεστος/-η* εμφανίζει σταθερά την τιμή 1 σχεδόν σε όλες τις επικοινωνιακές καταστάσεις, αλλά και στα γενικά αποτελέσματα. Μόνο στην περίπτωση που έχουμε υψηλή απειλητικότητα και οι χαρακτήρες του σεναρίου είναι άγνωστοι, τότε η τιμή του εκφωνήματος που δεν περιέχει καθόλου υποκορισμό είναι 2.

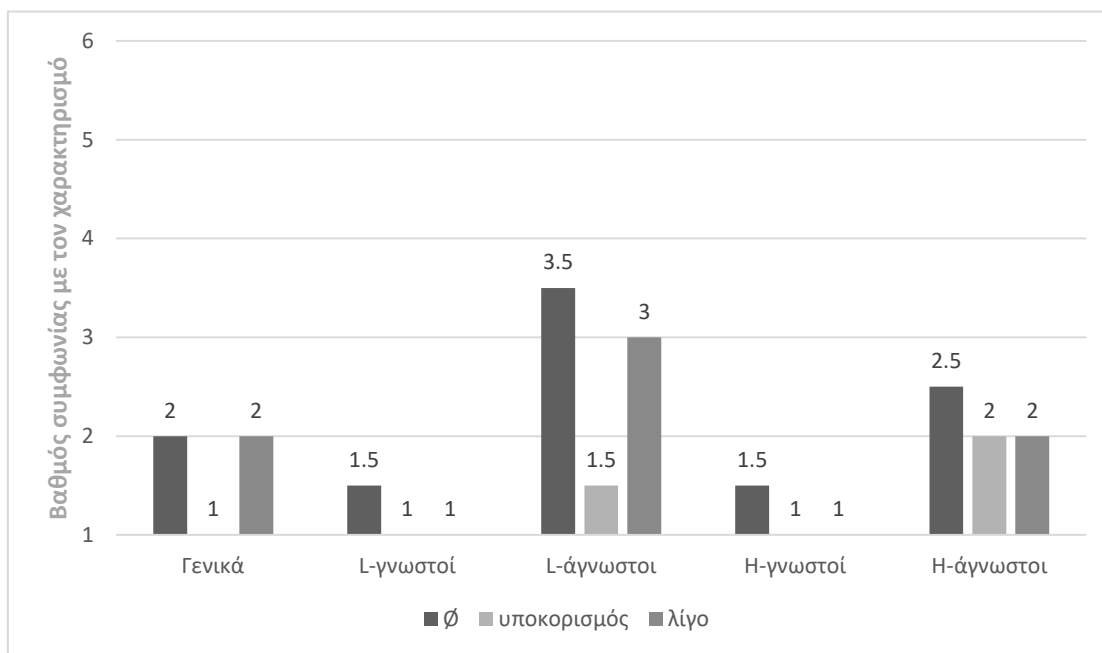
Δυναμικός/-ή

Διάγραμμα 7 Δυναμικός/-ή: διάμεσος τιμή για (i) γενικά και (ii) αναλυτικά αποτελέσματα ανάλογα με την απειλητικότητα και την οικειότητα μεταξύ των χαρακτήρων.

Σε ό,τι αφορά τον χαρακτηρισμό *δυναμικός/-ή*, στα γενικά αποτελέσματα, η διάμεσος τιμή για το εκφώνημα χωρίς υποκορισμό είναι 4, ενώ για τα εκφωνήματα με υποκορισμό είναι 3. Όταν έχουμε χαμηλή απειλητικότητα και οι χαρακτήρες είναι γνωστοί, η τιμή για το εκφώνημα που δεν έχει καθόλου υποκορισμό είναι 3,5, ενώ για τα εκφωνήματα με υποκορισμό η τιμή μειώνεται στο 3. Αντίθετα, όταν οι χαρακτήρες είναι άγνωστοι, η τιμή παραμένει σταθερά στο 3, και στις τρεις μορφές του εκφωνήματος. Όταν έχουμε υψηλή απειλητικότητα, ανεξάρτητα από τη σχέση των χαρακτήρων, η τιμή για το εκφώνημα που δεν έχει υποκορισμό και για το εκφώνημα με το *λίγο* είναι 4. Όταν όμως έχουμε υποκορισμό με επίθημα, για χαρακτήρες που είναι γνωστοί μεταξύ τους μειώνεται στο 3,5, ενώ για άγνωστους χαρακτήρες μειώνεται στο 3.

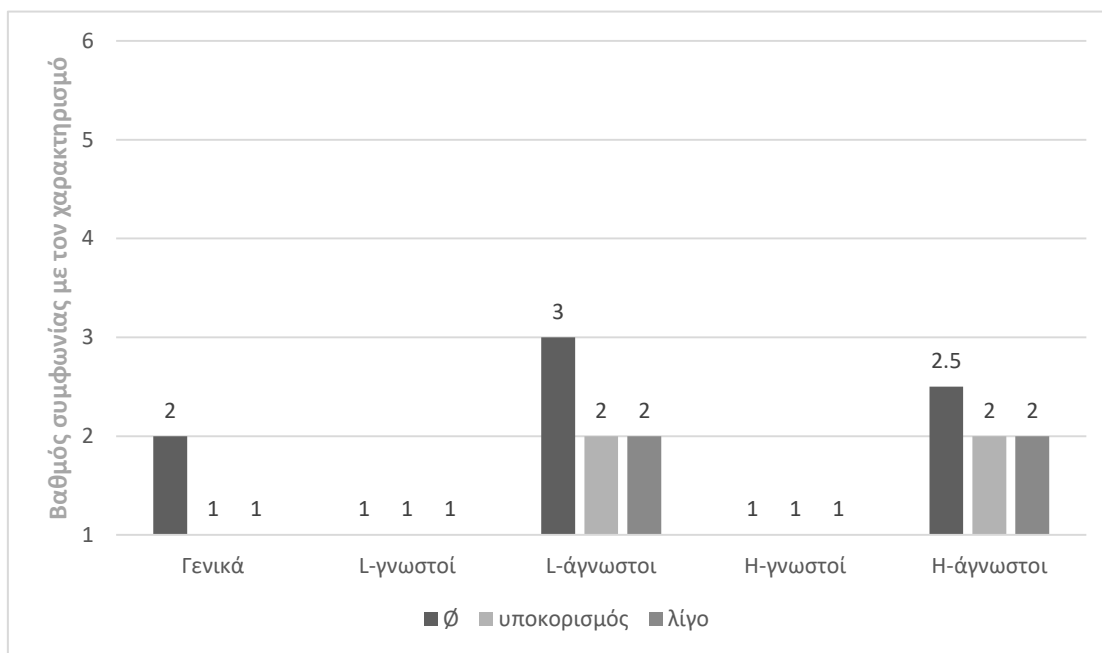
Απόμακρος/-η

Διάγραμμα 8 Απόμακρος/-η: διάμεσος τιμή για (i) γενικά και (ii) αναλυτικά αποτελέσματα ανάλογα με την απειλητικότητα και την οικειότητα μεταξύ των χαρακτήρων.

Σχετικά με τον χαρακτηρισμό *απόμακρος/-η*, στα γενικά αποτελέσματα, η διάμεσος τιμή στη μηδενική μορφή του εκφώνηματος, αλλά και στο εκφώνημα με το *λίγο* είναι 2. Αντίθετα, στο εκφώνημα με υποκορισμό με επίθημα μειώνεται στο 1. Στην περίπτωση που έχουμε γνωστούς χαρακτήρες, είτε η απειλητικότητα είναι υψηλή είτε χαμηλή, η τιμή της αρχικής μορφής του εκφώνηματος είναι 1,5 και μειώνεται κατά μισή μονάδα όταν στο εκφώνημα υπάρχει ένα είδος υποκορισμού. Όταν έχουμε άγνωστους χαρακτήρες και η απειλητικότητα είναι χαμηλή, το εκφώνημα με υποκορισμό με επίθημα παρουσιάζει διαφορά δύο μονάδων από το εκφώνημα στην αρχική του μορφή. Το εκφώνημα με το *λίγο* έχει διαφορά μισή μονάδα από την πρώτη μορφή του εκφώνηματος.

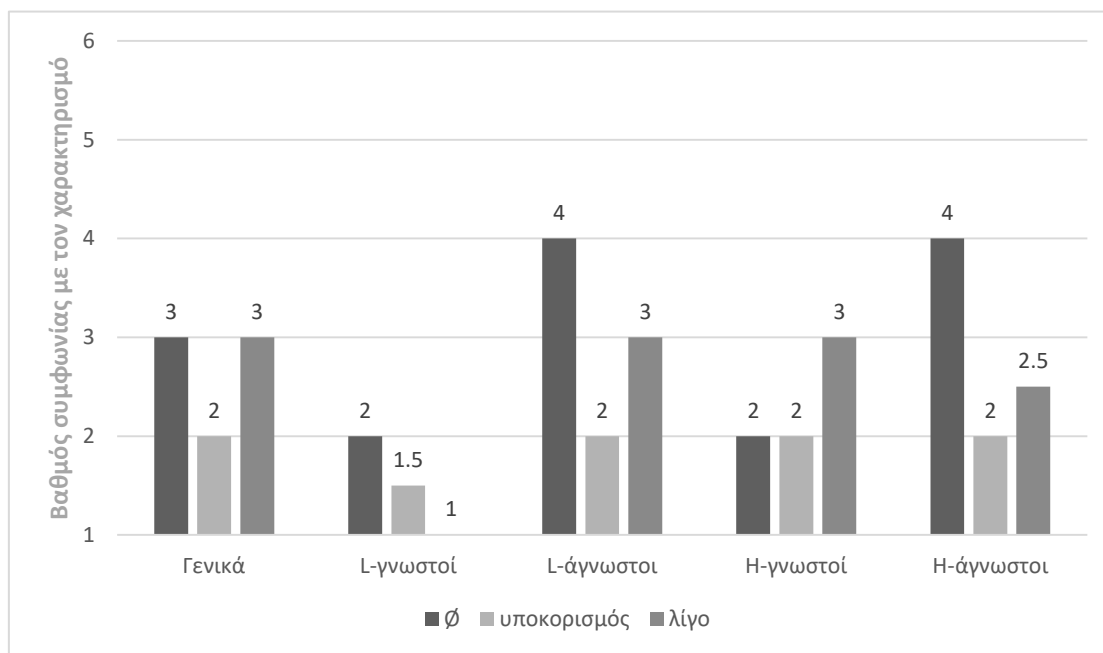
Μιλά επίσημα

Διάγραμμα 9 Μιλά επίσημα: διάμεσος τιμή για (i) γενικά και (ii) αναλυτικά αποτελέσματα ανάλογα με την απειλητικότητα και την οικειότητα μεταξύ των χαρακτήρων.

Σε ό,τι αφορά το αν μιλά επίσημα ο ομιλητής χρησιμοποιώντας κάποια από τις τρεις μορφές του εκφωνήματος, η διάμεσος τιμή στα γενικά αποτελέσματα για το εκφώνημα που δεν έχει καθόλου υποκορισμό είναι 2, ενώ για τα εκφωνήματα με υποκορισμό είναι 1. Στην περίπτωση που οι χαρακτήρες είναι γνωστοί, είτε έχουμε χαμηλή απειλητικότητα είτε υψηλή, η τιμή παραμένει στο 1 και στις τρεις μορφές του εκφωνήματος. Στην περίπτωση που οι χαρακτήρες είναι γνωστοί και η απειλητικότητα χαμηλή, τότε στο εκφώνημα που δεν περιέχει καθόλου υποκορισμό η τιμή είναι 3, ενώ στα εκφωνήματα με υποκορισμό η τιμή είναι 2. Στην περίπτωση που η απειλητικότητα είναι υψηλή και οι χαρακτήρες είναι και πάλι γνωστοί, στο εκφώνημα που δεν περιέχει καθόλου υποκορισμό η τιμή είναι 2,5, ενώ στα εκφωνήματα με υποκορισμό η τιμή είναι 2.

Απότομος/-η

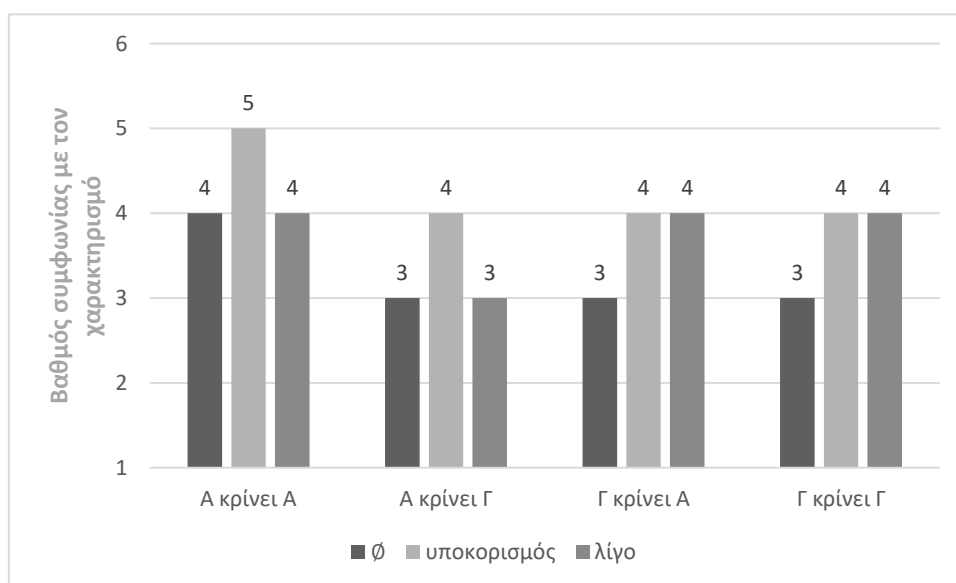

Διάγραμμα 10 Απότομος/-η: διάμεσος τιμή για (i) γενικά και (ii) αναλυτικά αποτελέσματα ανάλογα με την απειλητικότητα και την οικειότητα μεταξύ των χαρακτήρων.

Με βάση τα γενικά αποτελέσματα, όταν το εκφώνημα περιέχει υποκορισμό με επίθημα, η διάμεσος τιμή για τον χαρακτηρισμό *απότομος/-η* παρουσιάζει μείωση κατά μία μονάδα σε σχέση με τη μηδενική μορφή του εκφωνήματος. Όταν δεν έχουμε υποκορισμό ή όταν έχουμε υποκορισμό με το *λίγο* η τιμή είναι 3. Όταν η απειλητικότητα είναι χαμηλή και οι χαρακτήρες είναι γνωστοί, τότε η μηδενική μορφή του εκφωνήματος παρουσιάζει την υψηλότερη τιμή. Στην περίπτωση που υπάρχει υποκορισμός, η τιμή μειώνεται μισή μονάδα για τον υποκορισμό με επίθημα και μία για τον υποκορισμό με το *λίγο*. Οι τιμές αλλάζουν όταν οι χαρακτήρες είναι άγνωστοι. Ο υποκορισμός με επίθημα μειώνει την τιμή κατά δύο μονάδες, δηλαδή από το 4 στο 2. Ο υποκορισμός με το *λίγο* μειώνει την τιμή μία μονάδα, δηλαδή από το 4 στο 3. Στην περίπτωση που έχουμε υψηλή απειλητικότητα και οι χαρακτήρες είναι γνωστοί, στο εκφώνημα με το *λίγο*, η τιμή είναι 3, με μία μονάδα διαφορά από τις άλλες δύο μορφές του εκφωνήματος. Όταν οι χαρακτήρες είναι γνωστοί, στο εκφώνημα που δεν περιέχει καθόλου υποκορισμό η τιμή είναι 4, με δύο μονάδες διαφορά από το εκφώνημα με υποκορισμό με επίθημα και μιάμιση από το εκφώνημα με το *λίγο*.

3.3 Φύλο

Φιλικός/-η

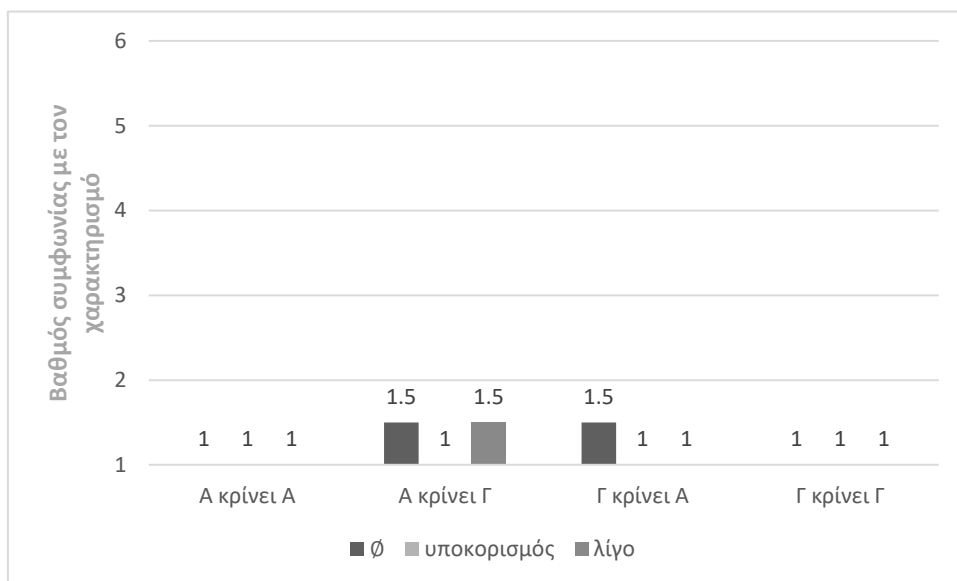

Διάγραμμα 11 Φιλικός/-η: τιμές ανάλογα με το φύλο των συμμετεχόντων και το φύλο των χαρακτήρων.

Αναφορικά με τον χαρακτηρισμό *φιλικός/-ή*, στις δύο πρώτες κατηγορίες, δηλαδή όταν οι άνδρες συμμετέχοντες κρίνουν άνδρες χαρακτήρες του σεναρίου και γυναίκες χαρακτήρες του σεναρίου²⁷, υπερέχει με διαφορά μιας μονάδας ο υποκορισμός με επίθημα. Στην πρώτη περίπτωση, η τιμή είναι 5, ενώ στη δεύτερη, η τιμή είναι 4. Η τιμή για το εκφώνημα χωρίς υποκορισμό και για το εκφώνημα με υποκορισμό με το *λίγο*, στην πρώτη περίπτωση είναι 4 και στη δεύτερη περίπτωση είναι 3. Όταν οι γυναίκες κρίνουν είτε άνδρες είτε γυναίκες, υψηλότερη τιμή εμφανίζουν τα εκφωνήματα με υποκορισμό είτε με επίθημα είτε με το *λίγο*. Συγκεκριμένα, η τιμή που παίρνουν είναι 4. Στο εκφώνημα χωρίς υποκορισμό, η τιμή και στις δύο περιπτώσεις είναι 3.

²⁷ Από εδώ και πέρα εννοείται ότι αυτοί που κρίνουν είναι οι συμμετέχοντες και αυτοί που κρίνονται οι χαρακτήρες του σεναρίου. Επίσης τα αρχικά «Α» και «Γ» αντιστοιχούν στο «άνδρας» και «γυναίκα» αντίστοιχα.

Ξιπασμένος/-η

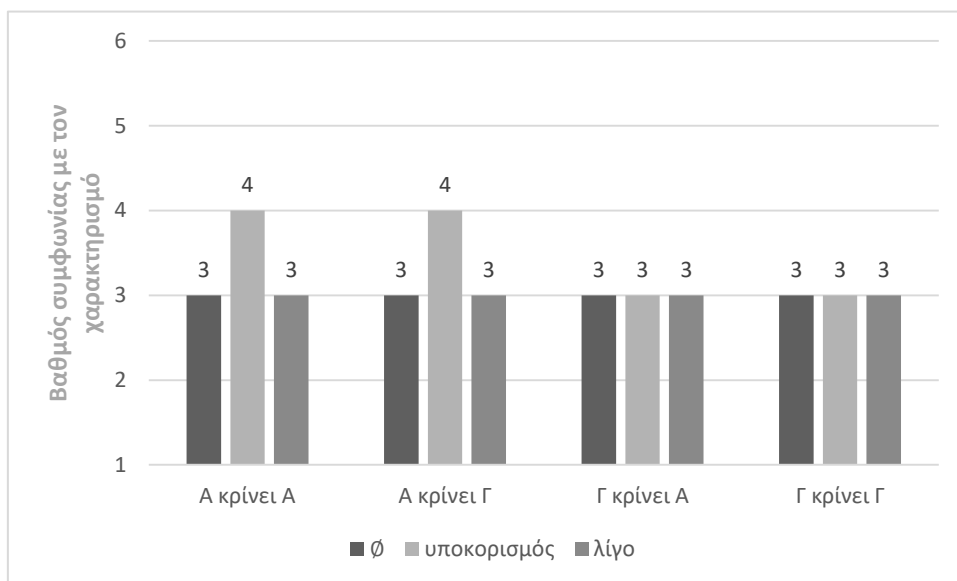

Διάγραμμα 12 Ξιπασμένος/-η: τιμές ανάλογα με το φύλο των συμμετεχόντων και το φύλο των χαρακτήρων.

Σε ό,τι αφορά τις τιμές για τον χαρακτηρισμό *ξιπασμένος/-η*, κυμαίνονται από 1 μέχρι 1,5. Η διαφορά είναι μηδαμινή. Οι περιπτώσεις στις οποίες η τιμή είναι 1,5 είναι όταν οι άνδρες κρίνουν γυναίκες για το εκφώνημα χωρίς υποκορισμό και για το εκφώνημα με υποκορισμό με το *λίγο* και όταν οι γυναίκες κρίνουν άνδρες για το εκφώνημα χωρίς υποκορισμό.

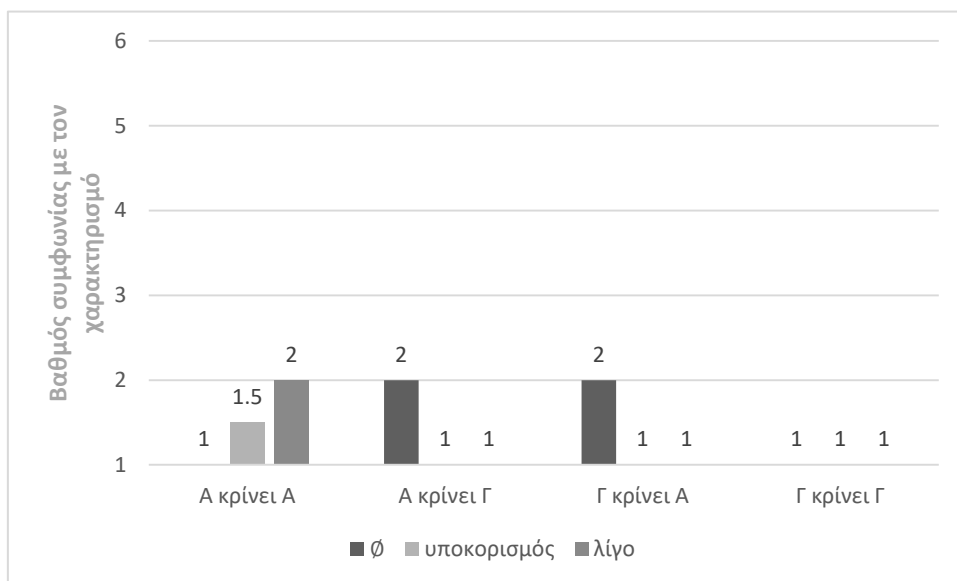
Ευγενικός/-ή

Διάγραμμα 13 Ευγενικός/-ή: τιμές ανάλογα με το φύλο των συμμετεχόντων και το φύλο των χαρακτήρων.

Για τον χαρακτηρισμό *ευγενικός/-ή*, όταν οι άνδρες κρίνουν είτε άνδρες είτε γυναίκες, η υψηλότερη τιμή, δηλαδή 4, εμφανίζεται στην περίπτωση του υποκορισμού με επίθημα. Στις άλλες δύο μορφές του εκφωνήματος η τιμή είναι 3. Όταν οι γυναίκες κρίνουν είτε άνδρες είτε γυναίκες, τότε η τιμή και για τις τρεις μορφές του εκφωνήματος είναι 3.

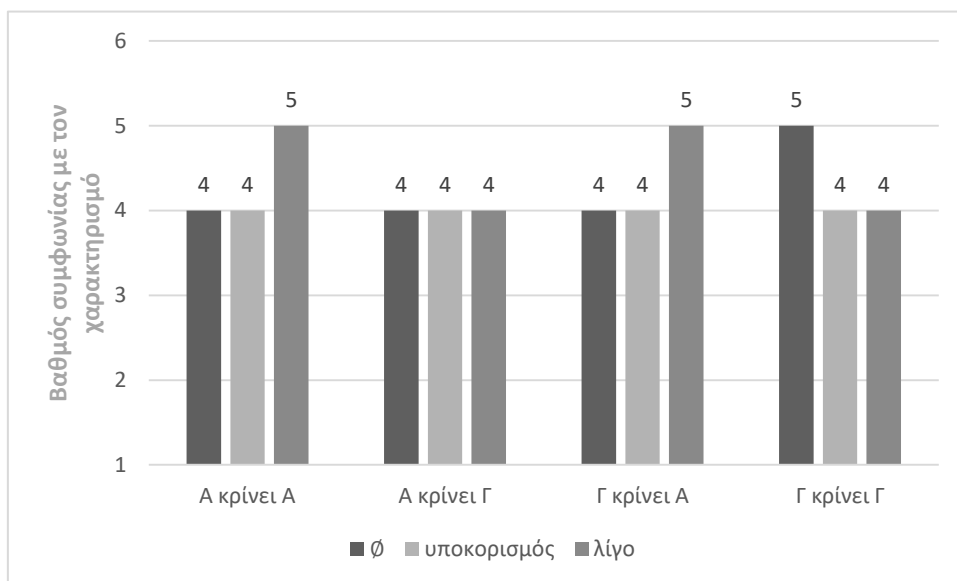
Αντιπαθητικός/-ή

Διάγραμμα 14 Αντιπαθητικός/-ή: τιμές ανάλογα με το φύλο των συμμετεχόντων και το φύλο των χαρακτήρων.

Όσον αφορά στις τιμές που παίρνει ανά περίπτωση ο χαρακτηρισμός *αντιπαθητικός/-η*, είναι σε γενικές γραμμές χαμηλές. Αναλυτικότερα, όταν οι άνδρες κρίνουν άνδρες, η χαμηλότερη τιμή, δηλαδή 1, εμφανίζεται στο εκφώνημα που δεν έχει καθόλου υποκορισμό. Στο εκφώνημα με υποκορισμό με επίθημα, η τιμή είναι 1,5, ενώ στο εκφώνημα με υποκορισμό με το *λίγο*, η τιμή είναι 2. Όταν οι άνδρες κρίνουν γυναίκες, η τιμή για το εκφώνημα χωρίς καθόλου υποκορισμό είναι 2, ενώ για τα εκφωνήματα με κάποιου μορφής υποκορισμό, η τιμή είναι 1. Το ίδιο ακριβώς συμβαίνει όταν οι γυναίκες κρίνουν άνδρες. Στην περίπτωση που οι γυναίκες κρίνουν γυναίκες, η τιμή για όλες τις μορφές του εκφωνήματος είναι σταθερά 1.

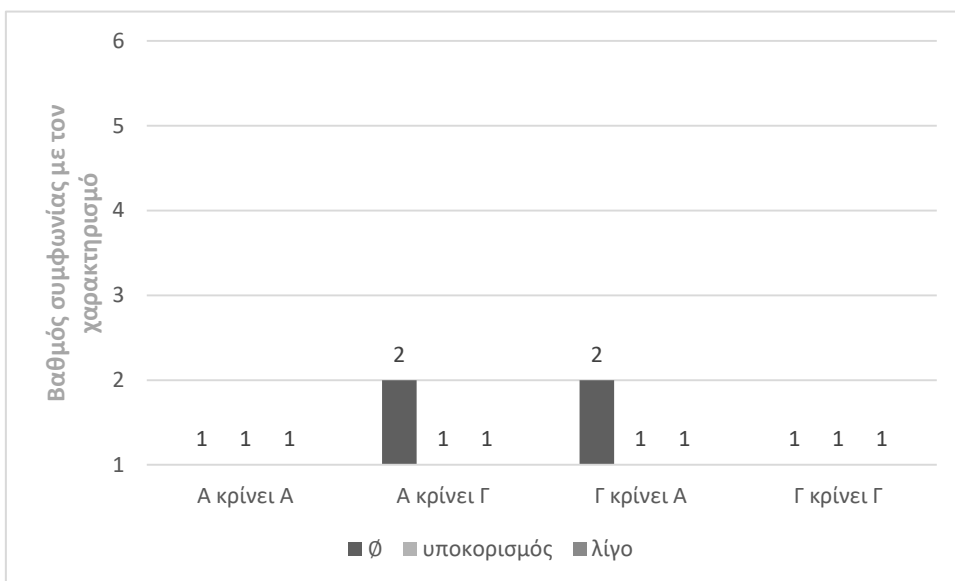
Μιλιά φυσικά

Διάγραμμα 15 Μιλιά φυσικά: τιμές ανάλογα με το φύλο των συμμετεχόντων και το φύλο των χαρακτήρων.

Σχετικά με το αν μιλάνε φυσικά είτε οι άνδρες είτε οι γυναίκες, οι διάμεσοι τιμές είναι σε όλες τις περιπτώσεις 4 ή 5. Αναλυτικότερα, όταν οι άνδρες κρίνουν άνδρες, στο εκφώνημα χωρίς υποκορισμό και στο εκφώνημα με υποκορισμό με επίθημα, η τιμή είναι 4. Στο εκφώνημα με υποκορισμό με το *λίγο*, η τιμή αυξάνεται στο 5. Το ίδιο ακριβώς συμβαίνει και στην περίπτωση όπου γυναίκες κρίνουν άνδρες. Όταν οι άνδρες κρίνουν άνδρες, η τιμή και για τις τρεις μορφές του εκφωνήματος είναι 4. Όταν οι γυναίκες κρίνουν γυναίκες, στο εκφώνημα χωρίς υποκορισμό, η τιμή είναι 5, ενώ στα εκφωνήματα με υποκορισμό, είτε με επίθημα είτε με το *λίγο*, η τιμή μειώνεται κατά μία μονάδα.

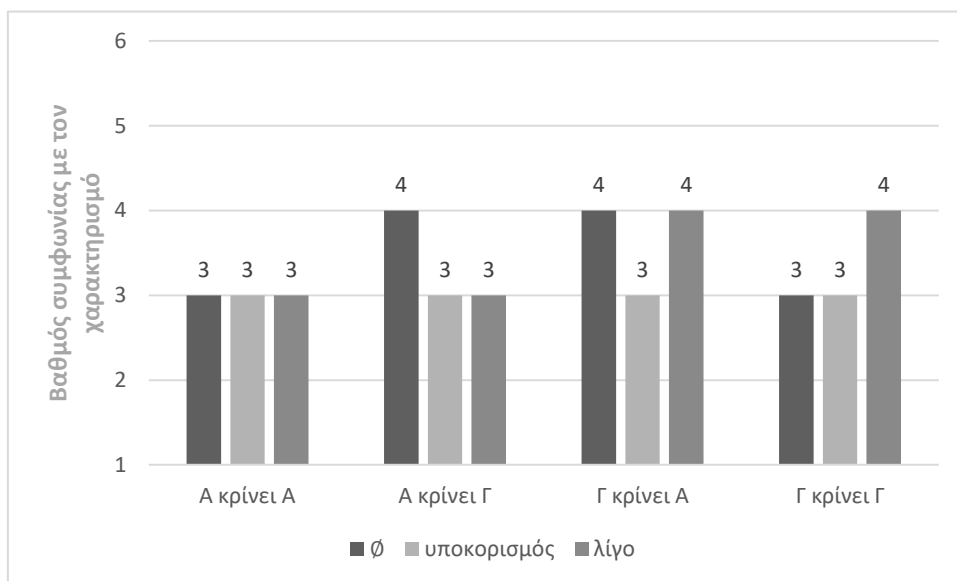
Άξεστος/-η

Διάγραμμα 16 Άξεστος/-η: τιμές ανάλογα με το φύλο των συμμετεχόντων και το φύλο των χαρακτήρων.

Για τον χαρακτηρισμό *άξεστος/-η*, οι τιμές κυμαίνονται αρκετά χαμηλά. Όταν οι άνδρες κρίνουν άνδρες και όταν οι γυναίκες κρίνουν γυναίκες, η τιμή παραμένει σταθερά στο 1. Όταν οι άνδρες κρίνουν γυναίκες και οι γυναίκες κρίνουν άνδρες υπάρχουν αυξομειώσεις. Συγκεκριμένα, στο εκφώνημα χωρίς υποκορισμό, η τιμή είναι 2, ενώ στα εκφωνήματα με υποκορισμό, είτε με επίθημα είτε με το *λίγο*, η τιμή μειώνεται στο 1.

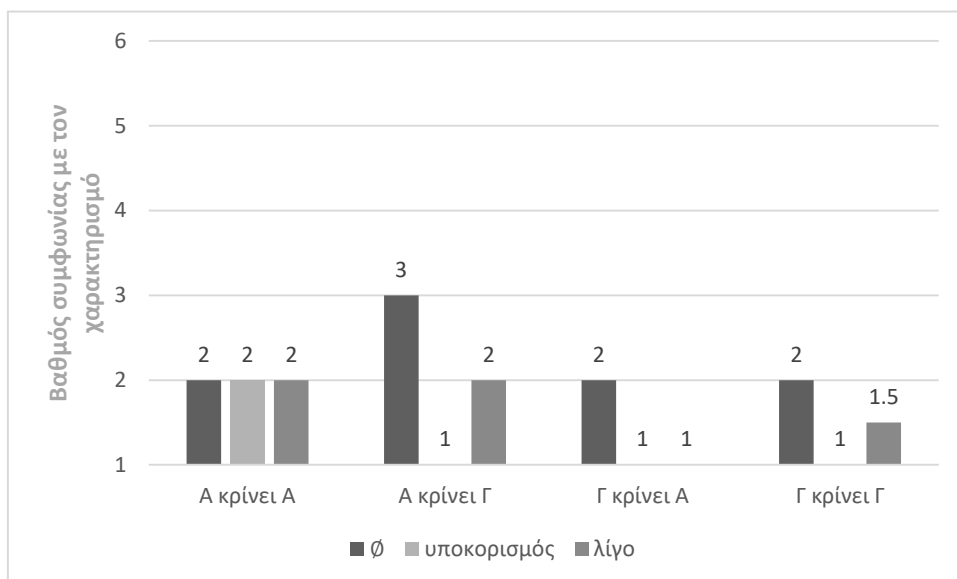
Δυναμικός/-ή

Διάγραμμα 17 Δυναμικός/-ή: τιμές ανάλογα με το φύλο των συμμετεχόντων και το φύλο των χαρακτήρων.

Αναφορικά με τον χαρακτηρισμό *δυναμικός/-ή*, όταν οι άνδρες κρίνουν άνδρες, η τιμή και για τις τρεις μορφές του εκφώνηματος είναι 3. Όταν οι άνδρες κρίνουν γυναίκες, η τιμή για το εκφώνημα χωρίς υποκορισμό είναι 4, ενώ όταν υπάρχει κάποια μορφή υποκορισμού μειώνεται στο 3. Όταν οι γυναίκες κρίνουν άνδρες, το εκφώνημα χωρίς υποκορισμό και το εκφώνημα με υποκορισμό με το *λίγο* εμφανίζει την τιμή 4. Το εκφώνημα με υποκορισμό με επίθημα εμφανίζει την τιμή 3. Όταν οι γυναίκες κρίνουν γυναίκες, για το εκφώνημα χωρίς υποκορισμό και για το εκφώνημα με υποκορισμό με επίθημα, η τιμή είναι 3. Για το εκφώνημα με υποκορισμό με το *λίγο*, η τιμή αυξάνεται στο 4.

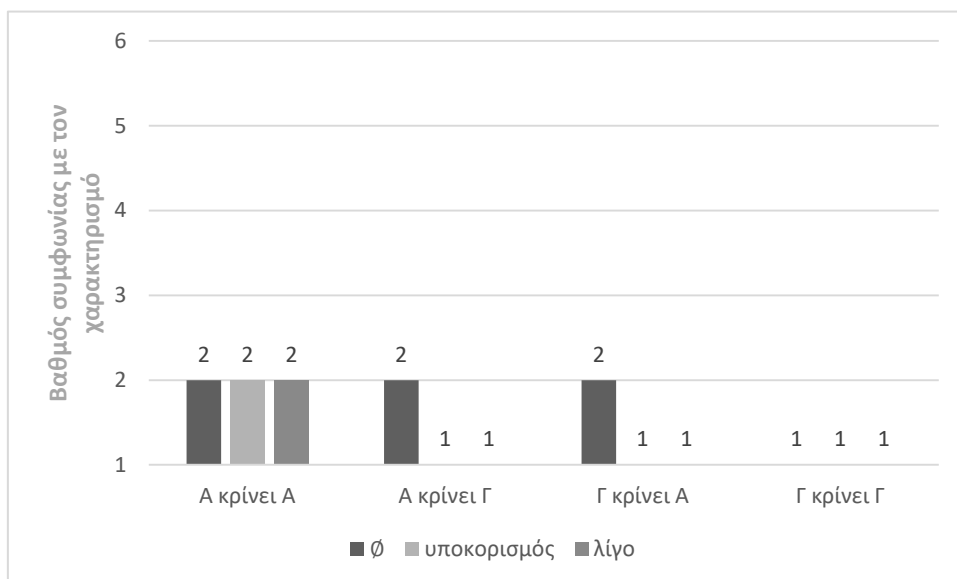
Απόμακρος/-η

Διάγραμμα 18 Απόμακρος/-η: τιμές ανάλογα με το φύλο των συμμετεχόντων και το φύλο των χαρακτήρων.

Όσον αφορά στον χαρακτηρισμό *απόμακρος/-η*, οι τιμές κυμαίνονται από 1 έως 3. Συγκεκριμένα, όταν οι άνδρες κρίνουν άνδρες, η τιμή για όλες τις μορφές του εκφώνηματος είναι 2. Όταν οι άνδρες κρίνουν γυναίκες, η τιμή για το εκφώνημα χωρίς υποκορισμό είναι 3. Για το εκφώνημα με υποκορισμό με επίθημα η τιμή είναι 1, ενώ η τιμή για το εκφώνημα με υποκορισμό με το *λίγο* είναι 2. Όταν οι γυναίκες κρίνουν άνδρες, για το εκφώνημα χωρίς υποκορισμό, η τιμή είναι 2, ενώ για τα εκφωνήματα με κάποια μορφή υποκορισμού, η τιμή είναι 1. Όταν οι γυναίκες κρίνουν γυναίκες, η τιμή για το εκφώνημα χωρίς καθόλου υποκορισμό, η τιμή είναι 2. Για το εκφώνημα με υποκορισμό με επίθημα η τιμή είναι 1, ενώ η τιμή για το εκφώνημα με υποκορισμό με το *λίγο* αυξάνεται στο 1,5.

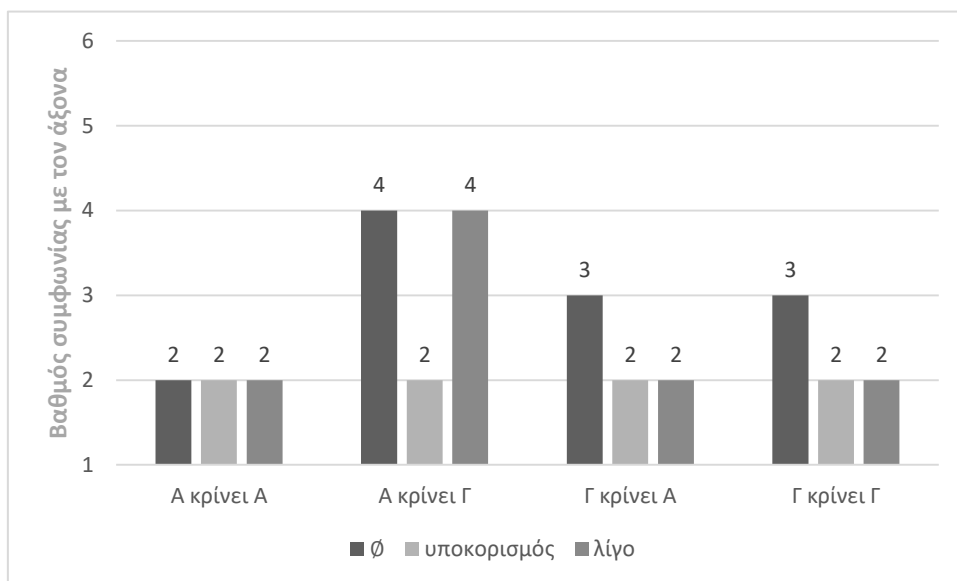
Μιλά επίσημα

Διάγραμμα 19 Μιλά επίσημα: τιμές ανάλογα με το φύλο των συμμετεχόντων και το φύλο των χαρακτήρων.

Σε ό,τι αφορά το αν οι άνδρες και οι γυναίκες μιλάνε επίσημα, οι τιμές είναι αρκετά χαμηλές. Στην περίπτωση που οι άνδρες κρίνουν άνδρες, η τιμή και για τις τρεις μορφές του εκφωνήματος είναι 2. Όταν οι άνδρες κρίνουν γυναίκες, το εκφώνημα χωρίς υποκορισμό εμφανίζει την τιμή 2, ενώ τα εκφώνηματα με κάποια μορφή υποκορισμού εμφανίζουν την τιμή 1. Το ίδιο ακριβώς συμβαίνει όταν οι γυναίκες κρίνουν άνδρες. Στην περίπτωση που οι γυναίκες κρίνουν γυναίκες, η τιμή και για τις τρεις μορφές του εκφωνήματος είναι 1.

Απότομος/-η

Διάγραμμα 20 Απότομος/-η: τιμές ανάλογα με το φύλο των συμμετεχόντων και το φύλο των χαρακτήρων.

Όσον αφορά στον χαρακτηρισμό *απότομος/-η*, όταν οι άνδρες κρίνουν άνδρες, η τιμή παραμένει σταθερά στο 2 και για τις τρεις μορφές του εκφώνηματος. Στην περίπτωση που οι άνδρες κρίνουν γυναίκες, η τιμή για το εκφώνημα χωρίς υποκορισμό και για το εκφώνημα με υποκορισμό με το *λίγο* είναι 4. Για το εκφώνημα με υποκορισμό με επίθημα, η τιμή μειώνεται στο 2. Στην περίπτωση που οι γυναίκες κρίνουν γυναίκες, η τιμή για το εκφώνημα χωρίς υποκορισμό είναι 3. Για το εκφώνημα με υποκορισμό με επίθημα και για το εκφώνημα με υποκορισμό με το *λίγο*, η τιμή είναι 2. Το ίδιο ακριβώς συμβαίνει όταν οι γυναίκες κρίνουν άνδρες.

Κεφάλαιο 4

Ερμηνεία αποτελεσμάτων

Σε αυτό το κεφάλαιο της μεταπτυχιακής διατριβής στόχος είναι να σχολιαστούν τα κυριότερα από τα αποτελέσματα που προέκυψαν από την ποσοτική έρευνα που διεξήχθη και να συσχετιστούν με όσα έχουν ειπωθεί στη βιβλιογραφική ανασκόπηση, καθώς και με τα ερευνητικά ερωτήματα. Επιπλέον, θα αναφερθούν οι περιορισμοί της έρευνας που διεξήχθη.

4.1 Ο υποκορισμός με επίθημα στα αιτήματα

Τα υποκοριστικά χρησιμοποιούνται «κυρίως στον ανεπίσημο καθημερινό λόγο», όπως υποστηρίζει η Sifianou (1992: 160). Αυτό επιβεβαιώνεται και από την παρούσα έρευνα, καθώς η συμφωνία με τον χαρακτηρισμό *μιλά επίσημα* είναι χαμηλή ($\Delta T = 1-2$)²⁸. Αν λάβουμε υπόψη μας τον βαθμό απειλητικότητας σε συνδυασμό με τη σχέση των χαρακτήρων του κάθε σεναρίου, δηλαδή αν ήταν γνωστοί ή άγνωστοι μεταξύ τους, παρατηρούμε ότι οι απαντήσεις των συμμετεχόντων διαφοροποιούνται. Πιο συγκεκριμένα, αν είναι γνωστοί οι χαρακτήρες, ανεξάρτητα από τον βαθμό απειλητικότητας, τότε δε συμφωνούν καθόλου οι συμμετέχοντες με τον χαρακτηρισμό *μιλά επίσημα* ($\Delta T = 1$), ενώ αν είναι άγνωστοι, θεωρούν ότι οι χαρακτήρες μιλάνε λίγο επίσημα ($\Delta T = 2$). Το συμπέρασμα στο οποίο μπορούμε να καταλήξουμε σχετικά με τον παραπάνω χαρακτηρισμό είναι ότι παίζει σημαντικό ρόλο η σχέση των χαρακτήρων. Σαφώς, από τη χαμηλή, σε γενικές γραμμές, συμφωνία με τον εν λόγω χαρακτηρισμό επιβεβαιώνεται «η τάση που υπάρχει για οικειότητα» (Sifianou, 1992: 155) όταν οι ομιλητές και οι ομιλήτριες χρησιμοποιούν υποκοριστικά.

---

²⁸ Από εδώ και στο εξής θα χρησιμοποιώ τη συντομογραφία ΔT για να δηλώσω τη διάμεσο τιμή.

Ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι απαντήσεις των συμμετεχόντων και των συμμετεχουσών σχετικά με τον χαρακτηρισμό *μιλά φυσικά*. Σε γενικές γραμμές, ο βαθμός συμφωνίας με τον εν λόγω χαρακτηρισμό ήταν υψηλός ($\Delta T = 4-5$). Μπορούμε να παρατηρήσουμε, όπως και στον προηγούμενο χαρακτηρισμό, ότι σημαντικό ρόλο παίζει αν οι χαρακτήρες των σεναρίων είναι γνωστοί ή άγνωστοι. Αναλυτικότερα, οι συμμετέχοντες θεωρούν ότι οι ομιλητές και οι ομιλήτριες μιλάνε πολύ φυσικά σε σχέση με την επικοινωνιακή περίσταση όταν οι χαρακτήρες των σεναρίων είναι γνωστοί ($\Delta T = 5$), ανεξάρτητα από την απειλητικότητα, ενώ όταν είναι άγνωστοι θεωρούν ότι μιλάνε αρκετά φυσικά ($\Delta T = 4$).

Στη συνέχεια, κρίνεται σκόπιμο να σχολιαστούν τα αποτελέσματα για τα σενάρια με άγνωστους μεταξύ τους χαρακτήρες και με χαμηλή απειλητικότητα. Στα ερωτηματολόγια, που συμπλήρωσαν οι συμμετέχοντες της έρευνας, το ένα σενάριο ήταν με υπάλληλο της τράπεζας που ζητούσε μία υπογραφή²⁹ και το άλλο με πωλητή και πωλήτρια που ζητούσαν την πιστωτική κάρτα³⁰ από τον πελάτη και την πελάτισσα αντίστοιχα. Το πρώτο πράγμα που μπορούμε να παρατηρήσουμε είναι η υπεροχή του υποκορισμού με επίθημα στους χαρακτηρισμούς *φιλικός/-ή* και *ευγενικός/-ή*. Οι χαρακτήρες θεωρούνται αρκετά φιλικοί και αρκετά ευγενικοί όταν χρησιμοποιούν υποκορισμό με επίθημα ($\Delta T = 4$). Αντίθετα, όταν χρησιμοποιούν τη μηδενική μορφή του εκφωνήματος, οι χαρακτήρες θεωρούνται πολύ λιγότερο φιλικοί και ευγενικοί ($\Delta T = 2$). Τα αποτελέσματα αυτά ενισχύονται εάν συνεξετάσουμε τις απαντήσεις για τους χαρακτηρισμούς *αντιπαθητικός/-ή*, *απόμακρος/-η* και *απότομος/-η* για τον υποκορισμό με επίθημα, οι οποίες δείχνουν αντίστροφη κατανομή από τις απαντήσεις για φιλικότητα και ευγένεια: συγκεκριμένα, σε σχέση με τη μηδενική μορφή του εκφωνήματος, ο υποκορισμός με επιθηματοποίηση καθιστά τον ομιλητή στην αντίληψη των συμμετεχόντων λιγότερο αντιπαθητικό, απόμακρο ή απότομο. Επομένως, ο υποκορισμός με επίθημα σε τέτοιες επικοινωνιακές περιστάσεις είναι αναμενόμενος και έχει ιδιαίτερα θετική επίδραση στην επικοινωνία. Μάλιστα, είναι πολύ πιθανό, στις διάφορες υπηρεσίες, ο πελάτης να αναμένει έναν ενδείκτη θετικής ευγένειας όπως ο υποκορισμός με επίθημα, ώστε να νιώσει οικεία. Η παρούσα έρευνα επιβεβαιώνει τα

---

²⁹ Το υποκοριστικό ήταν *υπογραφούλα*. Για τα ερωτηματολόγια της έρευνας βλ. Παράρτημα.

³⁰ Το υποκοριστικό ήταν *καρτούλα*.

όσα διατυπώνονται για την συγκεκριμένη περίπτωση στην προϋπάρχουσα βιβλιογραφία. Πιο συγκεκριμένα, η Sifianou (1992: 160) υποστηρίζει ότι σε περιπτώσεις στις οποίες έχουμε αιτήματα που σχετίζονται με υπηρεσίες και ειδικούς ρόλους, όπως οι πωλητές για παράδειγμα, και τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις είναι καθορισμένα, ουσιαστικά δεν υπάρχει απειλητικότητα. Επιπλέον, υποστηρίζει (Sifianou, 1992: 161) ότι «η λειτουργία των υποκοριστικών στον καθημερινό λόγο είναι [...] να εκφράσει την θέληση του ομιλητή να δημιουργήσει κοινό έδαφος με τον συνομιλητή του και περιβάλλον αλληλεγγύης προς τον αποδέκτη». Η Makri-Tsilirakou (2003: 717-718), για περιπτώσεις όπως τα παραδείγματα που χρησιμοποιήθηκαν στα ερωτηματολόγια, χρησιμοποιεί τον όρο *γλωσσική χαλαρότητα*.³¹

Ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα αποτελέσματα της έρευνας αναφορικά με τις περιπτώσεις υψηλής απειλητικότητας και μεταξύ μη οικείων χαρακτήρων. Όταν οι ομιλητές χρησιμοποιούν τον υποκορισμό με επίθημα είναι αρκετά φιλικό ($\Delta T = 4$) και αρκετά ευγενικό ($\Delta T = 4$). Επομένως, είναι εμφανής η θετική επίδραση του υποκορισμού με επίθημα σε τέτοιες επικοινωνιακές περιστάσεις. Το τελευταίο ενισχύεται αν συνεξετάσουμε τις απαντήσεις των συμμετεχόντων για τους χαρακτηρισμούς *αντιπαθητικός/-ή*, *δυναμικός/-ή*, *απότομος/-η* και *απόμακρος/-η*. Ο ομιλητής δεν είναι καθόλου αντιπαθητικός σε αυτή την περίπτωση ($\Delta T = 1$). Επίσης, είναι λίγο απότομος ($\Delta T = 2$) και λίγο απόμακρος ($\Delta T = 2$). Σε ό,τι αφορά τον βαθμό συμφωνίας με τον χαρακτηρισμό *δυναμικός/-ή*, είναι μέτριος ($\Delta T = 3$), κάτι που επίσης επιβεβαιώνει τη θετική επίδραση του υποκορισμού με επίθημα. Τα αποτελέσματα της έρευνας σε σχέση με τη συγκεκριμένη επικοινωνιακή περίσταση συγκλίνουν με προϋπάρχουσες απόψεις στη βιβλιογραφία. Συγκεκριμένα, η Sifianou (1992: 163) εύστοχα υποστηρίζει ότι, σε τέτοιες περιπτώσεις, δε μειώνεται η απειλητικότητα με τη χρήση του υποκορισμού μέσω επιθηματοποίησης. Επιπρόσθετα, αναφέρει ότι ο ομιλητής, με το να χρησιμοποιεί υποκορισμό σε μια τέτοια επικοινωνιακή περίσταση, αναγνωρίζει ότι δεν υπάρχει οικειότητα μεταξύ αυτού και του συνομιλητή του και εντάσσει ένα αίτημα αρνητικής ευγένειας στα πλαίσια της θετικής ευγένειας (Sifianou, 1992: 163, Brown & Levinson, 1987: 230).

---

³¹ Για περισσότερες πληροφορίες σε σχέση με τον όρο *γλωσσική χαλαρότητα*, βλ. Κεφάλαιο 1 (σελ. 6) της παρούσας μεταπτυχιακής διατριβής.

Κάτι ακόμα που αξίζει να σχολιαστεί, είναι ο βαθμός συμφωνίας των συμμετεχόντων και των συμμετεχουσών με τον χαρακτηρισμό *αντιπαθητικός/-ή* στην περίπτωση που έχουμε υψηλή απειλητικότητα και γνωστούς μεταξύ τους χαρακτήρες. Παρατηρούμε ότι ο ομιλητής θεωρείται λίγο αντιπαθητικός, όταν χρησιμοποιεί υποκοριστικό ($\Delta T = 2$), κάτι που δε συμβαίνει με τις άλλες δύο μορφές του εκφωνήματος ($\Delta T = 1$). Αυτό μπορεί να συνδυαστεί με το βαθμό συμφωνίας με τον χαρακτηρισμό *ξিপασμένος/-η*. Όταν ο ομιλητής χρησιμοποιεί υποκορισμό με επίθημα στη συγκεκριμένη επικοινωνιακή περίσταση θεωρείται ελάχιστα ξিপασμένος ($\Delta T = 1,5$), ενώ σε όλες τις άλλες επικοινωνιακές περιστάσεις δε θεωρείται καθόλου ξিপασμένος ($\Delta T = 1$), είτε χρησιμοποιεί κάποια μορφή υποκορισμού είτε όχι. Πιθανότατα, ο εκάστοτε αποδέκτης του αιτήματος να θεωρείται ότι πιέζεται παραπάνω σε αυτή την περίπτωση, μιας και το αίτημα είναι υψηλής απειλητικότητας. Πιθανότατα, να νιώθει ότι ο ομιλητής που του ζητάει κάτι δύσκολο, με το να χρησιμοποιεί υποκοριστικό, τον καλοπιάνει. Στην περίπτωση που οι χαρακτήρες είναι άγνωστοι, δε συμβαίνει το ίδιο. Το παραπάνω ενδεχόμενο, έρχεται να επιβεβαιώσει τον σημαντικό ρόλο της απειλητικότητας και της οικειότητας στην περίπτωση των υποκοριστικών. Από την άλλη, θεωρείται ότι ο ομιλητής σε αυτή την περίπτωση είναι αρκετά φιλικός ($\Delta T = 4$) και καθόλου απόμακρος ($\Delta T = 1$). Επιπλέον, ο ομιλητής θεωρείται αρκετά δυναμικός ($\Delta T = 3,5$) και ότι μιλά πολύ φυσικά ($\Delta T = 5$). Μπορούμε να συμπεράνουμε ότι ο βαθμός συμφωνίας που υπάρχει με τους τρεις πρώτους χαρακτηρισμούς οφείλεται στην οικειότητα μεταξύ των χαρακτήρων. Είναι σημαντικό να αναφερθούμε στον υψηλό βαθμό συμφωνίας με τον τελευταίο χαρακτηρισμό (δηλαδή *μιλά φυσικά*), γιατί μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι οι συμμετέχοντες και οι συμμετέχουσες της παρούσας έρευνας αναγνωρίζουν ότι ο υποκορισμός με επίθημα μπορεί να έχει και αρνητική λειτουργία στην επικοινωνία, όπως αυτή του καλοπιάσματος σε ένα αίτημα υψηλής απειλητικότητας. Η Terkourafi (1999: 108), ανάμεσα στα πλαίσια που προτείνει για τη χρήση των υποκοριστικών την Κοινή Νέα Ελληνική, εύστοχα αναφέρει το πλαίσιο του καλοπιάσματος του συνομιλητή (“cajoling the addressee”) τόσο στα αιτήματα όσο και σε άλλες γλωσσικές πράξεις.

Από όσα αναφέρθηκαν μέχρι τώρα είναι φανερό η επίδραση τόσο της οικειότητας, όσο και της απειλητικότητας στη χρήση του υποκορισμού με επίθημα. Το γεγονός ότι η απειλητικότητα παίζει σημαντικό ρόλο επιβεβαιώνει ο βαθμός συμφωνίας των

συμμετεχόντων με τον χαρακτηρισμό *άξεστος/-η*. Ενώ σε όλες τις άλλες επικοινωνιακές περιστάσεις ο ομιλητής δε θεωρείται *άξεστος* ($\Delta T = 1$), όταν έχουμε υψηλή απειλητικότητα με άγνωστους χαρακτήρες και δε χρησιμοποιείται κάποιος μετριαστικός μηχανισμός, τότε ο ομιλητής θεωρείται λίγο *άξεστος* ($\Delta T = 2$). Επομένως, οι συμμετέχοντες πιθανότατα θεωρούν ότι πρέπει να μετριαστεί απαραίτητα το αίτημα εφόσον είναι υψηλής απειλητικότητας και οι χαρακτήρες είναι άγνωστοι. Αν δούμε και το βαθμό συμφωνίας στο χαρακτηρισμό *ευγενικός/-ή*, συμπεραίνουμε ότι το αίτημα μετριάζεται περισσότερο με τον υποκορισμό με επίθημα ($\Delta T = 4$) παρά με το μη ποσοτικό *λίγο*³² ($\Delta T = 3$).

4.2 Ο υποκορισμός με το λίγο στα αιτήματα

Ξεκινώντας από τα σενάρια χαμηλής απειλητικότητας με άγνωστους χαρακτήρες, παρατηρούμε ότι υπάρχει σαφής επίδραση του μη ποσοτικού *λίγο* στην επικοινωνία. Κατ' αρχάς βλέπουμε ότι ο βαθμός συμφωνίας με τους χαρακτηρισμούς *φιλικός/-ή* και *ευγενικός/-ή* είναι μέτριος ($\Delta T = 3$). Το ίδιο ισχύει και για τον χαρακτηρισμό *απότομος/-η*. Το συμπέρασμα στο οποίο μπορούμε να οδηγηθούμε είναι ότι το μη ποσοτικό *λίγο* δε δημιουργεί στον ίδιο βαθμό το κλίμα οικειότητας και φιλικού περιβάλλοντος που δημιουργεί ο υποκορισμός με επίθημα, παρόλο που, όπως σωστά επισημαίνει η Sifianou (1992: 169-170), λειτουργεί ως ενδείκτης θετικής ευγένειας. Κάτι που επιβεβαιώνει τα παραπάνω είναι ο μέτριος βαθμός συμφωνίας με τον χαρακτηρισμό *απόμακρος/-η* που μπορούμε να παρατηρήσουμε και για το εκφώνημα με το μη ποσοτικό *λίγο* ($\Delta T = 3$) και για τη μηδενική μορφή του εκφωνήματος ($\Delta T = 3,5$). Στην περίπτωση που η απειλητικότητα είναι υψηλή και οι χαρακτήρες είναι άγνωστοι, το μη ποσοτικό *λίγο* δε φαίνεται να έχει κάποια επίδραση στην επικοινωνία. Αναλυτικότερα, βλέπουμε ότι ο βαθμός συμφωνίας με τους χαρακτηρισμούς *φιλικός/-ή* και *ευγενικός/-ή* ($\Delta T = 4$ και 3 αντίστοιχα) είναι (σχεδόν) ο ίδιος με αυτόν της μηδενικής μορφής του εκφωνήματος ($\Delta T = 3,5$ και 3 αντίστοιχα). Για τη συγκεκριμένη περίπτωση, η Sifianou (1992: 172), εκφράζοντας την αντίθεσή της στη θεωρία των Brown & Levinson, υποστηρίζει ότι δε μειώνει την υψηλή απειλητικότητα, αφού είναι ακατάλληλο για αυτά τα εκφωνήματα.

---

³² Για τα αποτελέσματα που προέκυψαν αναφορικά με το μη ποσοτικό *λίγο* από την παρούσα έρευνα γίνεται εκτενής αναφορά στην ενότητα 4.2 της μεταπτυχιακής διατριβής.

Αυτό δείχνει και το αποτέλεσμα της παρούσας έρευνας. Ένα γενικότερο συμπέρασμα στο οποίο μπορούμε να οδηγηθούμε είναι ότι το μη ποσοτικό *λίγο* δεν έχει την ίδια επίδραση στην επικοινωνία με αυτή του υποκορισμού με επίθημα. Επίσης, οι ομιλητές και οι ομιλήτριες φαίνεται να συσχετίζουν την ευγένεια 1 με τον υποκορισμό με επίθημα και με τον υποκορισμό με το *λίγο*, όπως είναι αναμενόμενο.³³

4.3 Η επίδραση του φύλου

Σε ό,τι αφορά την επίδραση του φύλου, η έρευνα που διεξήχθη αξιολογεί δύο παραμέτρους: το φύλο των συμμετεχόντων και το φύλο των χαρακτήρων στα σενάρια. Δύο είναι οι χαρακτηρισμοί που παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον: *απόμακρος/-η* και *απότομος/-η*. Ας δούμε πρώτα τι συμβαίνει με τον χαρακτηρισμό *απόμακρος/-η*. Οι άνδρες κρίνουν λίγο απόμακρους τους άνδρες ομιλητές, όποια μορφή του εκφωνήματος και να χρησιμοποιήσουν ($\Delta T = 2$). Αντίθετα, θεωρούν τις γυναίκες κάπως απόμακρες όταν χρησιμοποιούν τη μηδενική μορφή του εκφωνήματος ($\Delta T = 3$) ή το μη ποσοτικό *λίγο* ($\Delta T = 2$), ενώ δεν τις κρίνουν καθόλου απόμακρες όταν χρησιμοποιούν υποκορισμό με επίθημα ($\Delta T = 1$). Άρα, βλέπουμε ότι οι άνδρες αξιολογούν διαφορετικά τις γυναίκες από ό,τι άλλους άνδρες και τις βρίσκουν πιο απόμακρες αν δε χρησιμοποιήσουν κάποια μορφή υποκορισμού. Οι γυναίκες, από την άλλη, αξιολογούν το ίδιο και τους άνδρες και τις άλλες γυναίκες. Θεωρούν λίγο απόμακρους και απόμακρες τους ομιλητές και τις ομιλήτριες, όταν δε χρησιμοποιούν καμία μορφή υποκορισμού ($\Delta T = 2$) και (σχεδόν) καθόλου απόμακρους και απόμακρες, όταν χρησιμοποιούν κάποια μορφή υποκορισμού ($\Delta T = 1 - 1,5$).

Όσον αφορά στον χαρακτηρισμό *απότομος/-η*, παρουσιάζει σχετική ομοιότητα με τον προηγούμενο χαρακτηρισμό. Όταν οι άνδρες κρίνουν άλλους άνδρες, τους θεωρούν λίγο απότομους ($\Delta T = 2$). Όταν κρίνουν τις γυναίκες, τις βρίσκουν πολύ πιο απότομες αν δε χρησιμοποιήσουν υποκορισμό με επίθημα. Βλέπουμε αρκετά υψηλή συμφωνία με τον εν

---

³³ Η ευγένεια 1 σχετίζεται με τις «κοινωνικά τοποθετημένες αξίες και αντιλήψεις σχετικά με το τι συνιστά ευγενική συμπεριφορά στα πλαίσια μιας κοινότητας» και «χαρακτηρίζεται από σχετικισμό» (Κανάκης, 2007: 246). Επομένως, η ευγένεια 1 σχετίζεται με την άποψη που έχει ο κόσμος για την ευγένεια.

λόγω χαρακτηρισμό όταν δε χρησιμοποιείται ο υποκορισμός με επίθημα ($\Delta T = 4$). Από την άλλη, όταν οι γυναίκες κρίνουν είτε τους άνδρες είτε άλλες γυναίκες, θεωρούν περισσότερο απότομους και απότομες τους ομιλητές και τις ομιλήτριες που δε χρησιμοποιούν κάποια μορφή υποκορισμού ($\Delta T = 3$).

Το πρώτο συμπέρασμα που μπορούμε να εξαγάγουμε από τα αποτελέσματα της έρευνας είναι ότι είναι πολύ πιθανό να υπάρχει επιρροή από στερεότυπα στις απαντήσεις των συμμετεχόντων και των συμμετεχουσών. Πιθανότατα, οι άνδρες, επηρεασμένοι από τα στερεότυπα θεωρούν τις γυναίκες περισσότερο απότομες όταν δε χρησιμοποιούν υποκορισμό. Επιπλέον, μπορούμε να πούμε ότι οι άνδρες θεωρούν τον υποκορισμό με επίθημα ως βασικό ενδείκτη θετικής ευγένειας. Αυτό επιβεβαιώνεται και από τις τιμές του χαρακτηρισμού *φιλικός/-ή*, όπου οι τιμές του υποκορισμού με επίθημα, όταν οι άνδρες κρίνουν είτε άλλους άνδρες είτε γυναίκες, είναι υψηλότερες σε σχέση με το εκφώνημα χωρίς υποκορισμό και το εκφώνημα με το *λίγο*. Σε κάθε περίπτωση, η σχέση μεταξύ φύλου και γλωσσικής ευγένειας αποτελεί ένα περίπλοκο και πολυπαραγοντικό ζήτημα.

Το συμπέρασμα που προέκυψε από την παρούσα έρευνα συγκλίνει με τις προϋπάρχουσες απόψεις στη βιβλιογραφία. Ο Κανάκης (2007: 263) αναφέρει ότι τα υποκοριστικά «στερεοτυπικά συνδέονται με τον “λόγο των γυναικών”». Ο Daltas (1985) αναφέρει ότι οι γυναίκες χρησιμοποιούν περισσότερο τα υποκοριστικά από τους άνδρες, καθώς αυτά συνδέονται με τη γενικότερη συναναστροφή τους με τα παιδιά (Makri-Tsilirakou, 2003: 701). Επομένως, στερεοτυπικά η χρήση του υποκορισμού συνδέεται με τη γυναίκα λόγω της μητρότητας. Η Hadjistassou (2006: 14) αναφέρει ότι «το σύμπλεγμα ανάμεσα στην πραγματολογική χρήση των υποκοριστικών και το φύλο είναι πολύ πιο σύνθετο και ευρύ, ενώ υπάρχουν πολλαπλές πολιτισμικές και γλωσσικές μεταβλητές οι οποίες κυριαρχούν». Η Makri-Tsilirakou (2003: 720) καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η ελληνική κοινωνία εμμένει στο ότι οι γυναίκες χρησιμοποιούν περισσότερο τα υποκοριστικά από τους άνδρες, παρόλο που τα πράγματα εξελίσσονται συνεχώς.

4.4 Περιορισμοί

Τα αποτελέσματα που προέκυψαν από την ποσοτική έρευνα που διεξήχθη είναι ενδεικτικά, καθώς το δείγμα δεν είναι αντιπροσωπευτικό. Στην έρευνα διερευνήθηκε ο υποκορισμός μόνο για τα αιτήματα και όχι για άλλες γλωσσικές πράξεις. Επιπλέον, οι συμμετέχοντες και οι συμμετέχουσες προέρχονταν από αστικά περιβάλλοντα και ο αριθμός τους ήταν μικρός. Επομένως, τα παραπάνω δε μας επιτρέπουν να κάνουμε περαιτέρω γενικεύσεις. Η έρευνα δείχνει κάποιες τάσεις ίσως που υπάρχουν. Όπως προαναφέρθηκε και στην αντίστοιχη ενότητα της μεταπτυχιακής διατριβής, το θέμα του φύλου σε σύζευξη με τη γλωσσική ευγένεια είναι αρκετά περίπλοκο και σίγουρα δεν επιτρέπει να γενικεύουμε και να παρερμηνεύουμε τα αποτελέσματα.

Κεφάλαιο 5

Επίλογος

Σε αυτό το κεφάλαιο της μεταπτυχιακής διατριβής θα αναφερθούν σύντομα τα σημαντικότερα αποτελέσματα που προέκυψαν από την ποσοτική έρευνα που διεξήχθη και πώς αυτά συσχετίζονται με τα ερευνητικά ερωτήματα.

Αρχικά, αυτό που επιβεβαιώνεται είναι η σημαντική επίδραση τόσο της απειλητικότητας, όσο και της οικειότητας στη γλωσσική ευγένεια. Ιδιαίτερα στην περίπτωση που τα εκφωνήματα ήταν χαμηλής απειλητικότητας και οι χαρακτήρες των σεναρίων ήταν άγνωστοι, παρατηρούμε μία ξεκάθαρη υπεροχή του υποκορισμού με επίθημα. Πιο συγκεκριμένα, βλέπουμε ότι συμβάλλει περισσότερο στο να δημιουργηθεί «κοινό έδαφος με τον ακροατή» (Sifianou, 1992: 161). Επιπρόσθετα, τα αποτελέσματα της έρευνας για την παραπάνω περίπτωση σεναρίων επιβεβαιώνουν την «τάση για οικειότητα και ανεπισημότητα» στην Κοινή Νέα Ελληνική (Sifianou, 1992: 155). Ένα στοιχείο που συνηγορεί στον παραπάνω ισχυρισμό είναι οι απαντήσεις των συμμετεχόντων και των συμμετεχουσών στον χαρακτηρισμό *μιλά επίσημα*. Γενικότερα, από τις απαντήσεις των συμμετεχόντων προκύπτει ότι η τάση για *γλωσσική χαλαρότητα* (Makri-Tsilirakou, 2003: 717-718) ανάμεσα στους ομιλητές και τις ομιλήτριες της Κοινής Νέας Ελληνικής ευνοεί τη χρήση του υποκορισμού με επίθημα. Επίσης, προκύπτει ότι όταν το αίτημα είναι υψηλής απειλητικότητας και οι χαρακτήρες είναι γνωστοί, είναι ενδεχόμενο να θεωρηθεί ο ομιλητής λίγο αντιπαθητικός αν χρησιμοποιήσει υποκοριστικό, διότι είναι σα να καλοπιάνει τον συνομιλητή του. Επομένως, ο υποκορισμός με επίθημα μπορεί να έχει και αρνητική λειτουργία. Αντίθετα, όταν το αίτημα είναι υψηλής απειλητικότητας και οι χαρακτήρες είναι άγνωστοι, ο υποκορισμός επιδρά θετικά στην επικοινωνία, εντάσσοντας ένα αίτημα αρνητικής ευγένειας στα πλαίσια της θετικής ευγένειας (Sifianou, 1992: 163, Brown & Levinson, 1987: 230).

Αναφορικά με τον υποκορισμό με το *λίγο*, προέκυψαν αξιόλογα αποτελέσματα. Κατ' αρχάς, συμπεραίνουμε ότι δεν έχει την ίδια επίδραση στην επικοινωνία που έχει ο υποκορισμός με επίθημα. Η επίδραση του μη ποσοτικού *λίγο* είναι πιο ξεκάθαρη στην περίπτωση που ήταν χαμηλής απειλητικότητας και οι χαρακτήρες των σεναρίων ήταν άγνωστοι. Η χρήση του *λίγο* δε φαίνεται να καθιστά τους ομιλητές λιγότερο απόμακρους. Από την άλλη, στην περίπτωση που η απειλητικότητα ήταν υψηλή και οι χαρακτήρες ήταν και πάλι άγνωστοι, το *λίγο* δε φάνηκε να είχε καμία επίδραση στην επικοινωνία. Η παρούσα μεταπτυχιακή διατριβή έδωσε μία πιο κεντρική θέση στο μη ποσοτικό *λίγο*, ώστε να γίνει περισσότερο κατανοητή η επίδρασή του στην επικοινωνία και πιο συγκεκριμένα στη γλωσσική ευγένεια. Αν και, όπως προαναφέρθηκε, δεν έχει την ίδια επίδραση με τον υποκορισμό με επίθημα, ωστόσο έχει ένα ποσοστό επίδρασης στην επικοινωνία και για τους φυσικούς ομιλητές της Κοινής Νέας Ελληνικής ταυτίζεται, όπως και ο υποκορισμός με επίθημα, με την ευγένεια 1.

Από την ποσοτική έρευνα που διεξήχθη προέκυψαν ενδιαφέροντα αποτελέσματα και σε σχέση με την επίδραση του φύλου στη γλωσσική ευγένεια και πιο συγκεκριμένα στον υποκορισμό. Μεγάλο ενδιαφέρον παρουσιάζει η επίδραση των στερεοτύπων στους άνδρες. Μέσα από τις απαντήσεις τους στα ερωτηματολόγια φάνηκε ότι θεωρούν τις γυναίκες αρκετά πιο απότομες όταν δε χρησιμοποιούν κάποιο είδος υποκορισμού. Από τις τιμές των χαρακτηρισμών *φιλικός/-ή* και *απόμακρος/-η* προέκυψε ότι οι άνδρες θεωρούν τον υποκορισμό με επίθημα ως βασικό ενδείκτη ευγένειας. Η σύζευξη φύλου και υποκορισμού εμπεριέχει στερεοτυπικές αντιλήψεις, οι οποίες δυσχεραίνουν την έρευνα γύρω από αυτό το κομμάτι και το καθιστούν αρκετά πολύπλοκο. Από τις απαντήσεις των συμμετεχόντων αυτό που φάνηκε είναι ότι, στους άνδρες, υπάρχει ισχυρή επιρροή στερεοτυπικών αντιλήψεων που συνδέουν τη γυναίκα με τον υποκορισμό.

Παράρτημα Α

Ερωτηματολόγιο Α

Η παρούσα έρευνα διεξάγεται για τις ανάγκες της μεταπτυχιακής μου διατριβής στο Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου.

Τα δεδομένα που συλλέγονται είναι ανώνυμα και θα χρησιμοποιηθούν **μόνο** για τους σκοπούς της έρευνας αυτής.

Ομάδα Α

Δημογραφικά στοιχεία συμμετεχόντων

- Φύλο: Άνδρας ..... Γυναίκα ..... (βάλτε ένα ×)   Ηλικία: .....
- Τόπος κατοικίας:
.....
- Πού μεγαλώσατε;
.....
- Εκπαίδευση: (βάλτε ένα ×)
Δημοτικό ..... Γυμνάσιο..... Λύκειο ..... Πτυχίο..... Μεταπτυχιακό .....
PhD.....
- Επάγγελμα: .....

Οδηγίες

- Σε κάθε ερώτημα δίνεται το σενάριο στα πλαίσια του οποίου εκφωνείται η πρόταση. Να χαρακτηρίσετε τον ομιλητή/ την ομιλήτρια **με βάση το πώς μίλησε** κυκλώνοντας τον αριθμό που επιλέγετε **δίπλα από κάθε χαρακτηρισμό** που σας δίνεται (1 = καθόλου ... 6 = πάρα πολύ).

Ερωτήσεις

1. Στο εορταστικό τραπέζι των Χριστουγέννων ο Γιάννης ζητάει από τον κουνιάδο του το μπουκάλι με το κρασί.

- Πιάνεις το κρασί, γιατί δεν φτάνω;

(1 = καθόλου ... 6 = πάρα πολύ)

φιλικός	1	2	3	4	5	6
ξипασμένος	1	2	3	4	5	6
ευγενικός	1	2	3	4	5	6
αντιπαθητικός	1	2	3	4	5	6
μιλά φυσικά	1	2	3	4	5	6
άξεστος	1	2	3	4	5	6
δυναμικός	1	2	3	4	5	6
απόμακρος	1	2	3	4	5	6
μιλά επίσημα	1	2	3	4	5	6
απότομος	1	2	3	4	5	6

2. Η Νατάσα έχει σπάσει το χέρι της και ζητάει από μία περαστική να τη βοηθήσει να μεταφέρει τις σακούλες με τα ψώνια στο σπίτι της που είναι δύο τετράγωνα πιο κάτω.

- Μένω δύο τετράγωνα πιο κάτω, με βοηθάτε να μεταφέρω τις σακουλίτσες;

(1 = καθόλου ... 6 = πάρα πολύ)

φιλική	1	2	3	4	5	6
ξипασμένη	1	2	3	4	5	6
ευγενική	1	2	3	4	5	6
αντιπαθητική	1	2	3	4	5	6
μιλά φυσικά	1	2	3	4	5	6
άξεστη	1	2	3	4	5	6
δυναμική	1	2	3	4	5	6
απόμακρη	1	2	3	4	5	6
μιλά επίσημα	1	2	3	4	5	6
απότομη	1	2	3	4	5	6

3. Ο Σταύρος απευθύνεται στον φαρμακοποιό, τον οποίο δεν γνωρίζει. Ο φαρμακοποιός είναι έτοιμος να κλειδώσει την πόρτα του φαρμακείου και να φύγει.

- Θα μου δώσετε λίγο ένα σιρόπι που χρειάζομαι για την κόρη μου;

(1 = καθόλου ... 6 = πάρα πολύ)

φιλικός	1	2	3	4	5	6
ξипασμένος	1	2	3	4	5	6
ευγενικός	1	2	3	4	5	6
αντιπαθητικός	1	2	3	4	5	6
μιλά φυσικά	1	2	3	4	5	6
άξεστος	1	2	3	4	5	6
δυναμικός	1	2	3	4	5	6
απόμακρος	1	2	3	4	5	6
μιλά επίσημα	1	2	3	4	5	6
απότομος	1	2	3	4	5	6

4. Η Γεωργία ζητάει από τη φίλη της να της δανείσει το αυτοκίνητό της, γιατί το δικό της είναι στο συνεργείο.

- Να πάρω το αυτοκίνητό σου για κάτι δουλειές;

(1 = καθόλου ... 6 = πάρα πολύ)

φιλική	1	2	3	4	5	6
ξипασμένη	1	2	3	4	5	6
ευγενική	1	2	3	4	5	6
αντιπαθητική	1	2	3	4	5	6
μιλά φυσικά	1	2	3	4	5	6
άξεστη	1	2	3	4	5	6
δυναμική	1	2	3	4	5	6
απόμακρη	1	2	3	4	5	6
μιλά επίσημα	1	2	3	4	5	6
απότομη	1	2	3	4	5	6

5. Ο Λευτέρης ζητάει βοήθεια από τον Βαγγέλη που είναι φίλος του και συνάδελφός του στην εταιρεία που δουλεύει.

- Ξέρω ότι πνίγεσαι στη δουλειά, αλλά κάνεις ένα διαλειμματάκι, γιατί θέλω να με βοηθήσεις με τα τιμολόγια;

(1 = καθόλου ... 6 = πάρα πολύ)

φιλικός	1	2	3	4	5	6
ξипασμένος	1	2	3	4	5	6
ευγενικός	1	2	3	4	5	6
αντιπαθητικός	1	2	3	4	5	6
μιλά φυσικά	1	2	3	4	5	6
άξεστος	1	2	3	4	5	6
δυναμικός	1	2	3	4	5	6
απόμακρος	1	2	3	4	5	6
μιλά επίσημα	1	2	3	4	5	6
απότομος	1	2	3	4	5	6

6. Η πωλήτρια του μαγαζιού με αθλητικά παπούτσια ζητάει από την πελάτισσα την πιστωτική κάρτα για να την τοποθετήσει στο μηχάνημα.

- Μου δίνετε την κάρτα σας;

(1 = καθόλου ... 6 = πάρα πολύ)

φιλική	1	2	3	4	5	6
ξипασμένη	1	2	3	4	5	6
ευγενική	1	2	3	4	5	6
αντιπαθητική	1	2	3	4	5	6
μιλά φυσικά	1	2	3	4	5	6
άξεστη	1	2	3	4	5	6
δυναμική	1	2	3	4	5	6
απόμακρη	1	2	3	4	5	6
μιλά επίσημα	1	2	3	4	5	6
απότομη	1	2	3	4	5	6

7. Ο υπάλληλος της τράπεζας προς τον πελάτη:

- Βάζετε μια υπογραφή;

(1 = καθόλου ... 6 = πάρα πολύ)

φιλικός	1	2	3	4	5	6
ξιπασμένος	1	2	3	4	5	6
ευγενικός	1	2	3	4	5	6
αντιπαθητικός	1	2	3	4	5	6
μιλά φυσικά	1	2	3	4	5	6
άξεστος	1	2	3	4	5	6
δυναμικός	1	2	3	4	5	6
απόμακρος	1	2	3	4	5	6
μιλά επίσημα	1	2	3	4	5	6
απότομος	1	2	3	4	5	6

8. Δύο συμφοιτήτριες διαβάζουν μαζί για την εξεταστική. Η Μαρία ζητάει βοήθεια για τις ασκήσεις από την Άννα που τις έχει ήδη λύσει.

- Με βοηθάς λίγο με τις ασκήσεις, γιατί δυσκολεύομαι;

(1 = καθόλου ... 6 = πάρα πολύ)

φιλική	1	2	3	4	5	6
ξιπασμένη	1	2	3	4	5	6
ευγενική	1	2	3	4	5	6
αντιπαθητική	1	2	3	4	5	6
μιλά φυσικά	1	2	3	4	5	6
άξεστη	1	2	3	4	5	6
δυναμική	1	2	3	4	5	6
απόμακρη	1	2	3	4	5	6
μιλά επίσημα	1	2	3	4	5	6
απότομη	1	2	3	4	5	6

Σας ευχαριστώ για τη συμμετοχή σας!

Παράρτημα Β

Ερωτηματολόγιο Β

Η παρούσα έρευνα διεξάγεται για τις ανάγκες της μεταπτυχιακής μου διατριβής στο Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου.

Τα δεδομένα που συλλέγονται είναι ανώνυμα και θα χρησιμοποιηθούν **μόνο** για τους σκοπούς της έρευνας αυτής.

Ομάδα Β

Δημογραφικά στοιχεία συμμετεχόντων

- Φύλο: Άνδρας ..... Γυναίκα ..... (βάλτε ένα ×)   Ηλικία: .....
- Τόπος κατοικίας:
.....
- Πού μεγαλώσατε;
.....
- Εκπαίδευση: (βάλτε ένα ×)
Δημοτικό ..... Γυμνάσιο..... Λύκειο ..... Πτυχίο..... Μεταπτυχιακό .....
PhD.....
- Επάγγελμα: .....

Οδηγίες

- Σε κάθε ερώτημα δίνεται το σενάριο στα πλαίσια του οποίου εκφωνείται η πρόταση. Να χαρακτηρίσετε τον ομιλητή/ την ομιλήτρια **με βάση το πώς μίλησε** κυκλώνοντας τον αριθμό που επιλέγετε **δίπλα από κάθε χαρακτηρισμό** που σας δίνεται (1 = καθόλου ... 6 = πάρα πολύ).

Ερωτήσεις

1. Η Γεωργία ζητάει από τη φίλη της να της δανείσει το αυτοκίνητό της, γιατί το δικό της είναι στο συνεργείο.

- Να πάρω το αυτοκίνητό σου για κάτι δουλίτσες;

(1 = καθόλου ... 6 = πάρα πολύ)

φιλική	1	2	3	4	5	6
ξипασμένη	1	2	3	4	5	6
ευγενική	1	2	3	4	5	6
αντιπαθητική	1	2	3	4	5	6
μιλά φυσικά	1	2	3	4	5	6
άξεστη	1	2	3	4	5	6
δυναμική	1	2	3	4	5	6
απόμακρη	1	2	3	4	5	6
μιλά επίσημα	1	2	3	4	5	6
απότομη	1	2	3	4	5	6

2. Ο υπάλληλος της τράπεζας προς τον πελάτη:

- Βάζετε λίγο μια υπογραφή;

(1 = καθόλου ... 6 = πάρα πολύ)

φιλικός	1	2	3	4	5	6
ξипασμένος	1	2	3	4	5	6
ευγενικός	1	2	3	4	5	6
αντιπαθητικός	1	2	3	4	5	6
μιλά φυσικά	1	2	3	4	5	6
άξεστος	1	2	3	4	5	6
δυναμικός	1	2	3	4	5	6
απόμακρος	1	2	3	4	5	6
μιλά επίσημα	1	2	3	4	5	6
απότομος	1	2	3	4	5	6

3. Δύο συμφοιτήτριες διαβάζουν μαζί για την εξεταστική. Η Μαρία ζητάει βοήθεια για τις ασκήσεις από την Άννα που τις έχει ήδη λύσει.

- Με βοηθάς με τις ασκήσεις, γιατί δυσκολεύομαι;

(1 = καθόλου ... 6 = πάρα πολύ)

φιλική	1	2	3	4	5	6
ξипασμένη	1	2	3	4	5	6
ευγενική	1	2	3	4	5	6
αντιπαθητική	1	2	3	4	5	6
μιλά φυσικά	1	2	3	4	5	6
άξεστη	1	2	3	4	5	6
δυναμική	1	2	3	4	5	6
απόμακρη	1	2	3	4	5	6
μιλά επίσημα	1	2	3	4	5	6
απότομη	1	2	3	4	5	6

4. Στο εορταστικό τραπέζι των Χριστουγέννων ο Γιάννης ζητάει από τον κουνιάδο του το μπουκάλι με το κρασί.

- Πιάνεις το κρασάκι, γιατί δεν φτάνω;

(1 = καθόλου ... 6 = πάρα πολύ)

φιλικός	1	2	3	4	5	6
ξипασμένος	1	2	3	4	5	6
ευγενικός	1	2	3	4	5	6
αντιπαθητικός	1	2	3	4	5	6
μιλά φυσικά	1	2	3	4	5	6
άξεστος	1	2	3	4	5	6
δυναμικός	1	2	3	4	5	6
απόμακρος	1	2	3	4	5	6
μιλά επίσημα	1	2	3	4	5	6
απότομος	1	2	3	4	5	6

5. Η Νατάσα έχει σπάσει το χέρι της και ζητάει από μία περαστική να τη βοηθήσει να μεταφέρει τις σακούλες με τα ψώνια στο σπίτι της που είναι δύο τετράγωνα πιο κάτω.
 - Μένω δύο τετράγωνα πιο κάτω, με βοηθάτε λίγο να μεταφέρω τις σακούλες;
 (1 = καθόλου ... 6 = πάρα πολύ)

φιλική	1	2	3	4	5	6
ξипασμένη	1	2	3	4	5	6
ευγενική	1	2	3	4	5	6
αντιπαθητική	1	2	3	4	5	6
μιλά φυσικά	1	2	3	4	5	6
άξεστη	1	2	3	4	5	6
δυναμική	1	2	3	4	5	6
απόμακρη	1	2	3	4	5	6
μιλά επίσημα	1	2	3	4	5	6
απότομη	1	2	3	4	5	6

6. Ο Σταύρος απευθύνεται στον φαρμακοποιό, τον οποίο δεν γνωρίζει. Ο φαρμακοποιός είναι έτοιμος να κλειδώσει την πόρτα του φαρμακείου και να φύγει.
 - Θα μου δώσετε ένα σιρόπι που χρειάζομαι επείγοντως για την κόρη μου;
 (1 = καθόλου ... 6 = πάρα πολύ)

φιλικός	1	2	3	4	5	6
ξипασμένος	1	2	3	4	5	6
ευγενικός	1	2	3	4	5	6
αντιπαθητικός	1	2	3	4	5	6
μιλά φυσικά	1	2	3	4	5	6
άξεστος	1	2	3	4	5	6
δυναμικός	1	2	3	4	5	6
απόμακρος	1	2	3	4	5	6
μιλά επίσημα	1	2	3	4	5	6
απότομος	1	2	3	4	5	6

7. Η πωλήτρια του μαγαζιού με αθλητικά παπούτσια ζητάει από την πελάτισσα την πιστωτική κάρτα για να την τοποθετήσει στο μηχάνημα.

- Μου δίνετε την καρτούλα σας;

(1 = καθόλου ... 6 = πάρα πολύ)

φιλική	1	2	3	4	5	6
ξипασμένη	1	2	3	4	5	6
ευγενική	1	2	3	4	5	6
αντιπαθητική	1	2	3	4	5	6
μιλά φυσικά	1	2	3	4	5	6
άξεστη	1	2	3	4	5	6
δυναμική	1	2	3	4	5	6
απόμακρη	1	2	3	4	5	6
μιλά επίσημα	1	2	3	4	5	6
απότομη	1	2	3	4	5	6

8. Ο Λευτέρης ζητάει βοήθεια από τον Βαγγέλη που είναι φίλος του και συνάδελφός του στην εταιρεία που δουλεύει.

- Ξέρω ότι πνίγεσαι στη δουλειά, αλλά κάνεις λίγο ένα διάλειμμα, γιατί θέλω να με βοηθήσεις με τα τιμολόγια;

(1 = καθόλου ... 6 = πάρα πολύ)

φιλικός	1	2	3	4	5	6
ξипασμένος	1	2	3	4	5	6
ευγενικός	1	2	3	4	5	6
αντιπαθητικός	1	2	3	4	5	6
μιλά φυσικά	1	2	3	4	5	6
άξεστος	1	2	3	4	5	6
δυναμικός	1	2	3	4	5	6
απόμακρος	1	2	3	4	5	6
μιλά επίσημα	1	2	3	4	5	6
απότομος	1	2	3	4	5	6

Σας ευχαριστώ για τη συμμετοχή σας!

Παράρτημα Γ

Ερωτηματολόγιο Γ

Η παρούσα έρευνα διεξάγεται για τις ανάγκες της μεταπτυχιακής μου διατριβής στο Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου.

Τα δεδομένα που συλλέγονται είναι ανώνυμα και θα χρησιμοποιηθούν **μόνο** για τους σκοπούς της έρευνας αυτής.

Ομάδα Γ

Δημογραφικά στοιχεία συμμετεχόντων

- Φύλο: Άνδρας ..... Γυναίκα ..... (βάλτε ένα ×)   Ηλικία: .....
- Τόπος κατοικίας:
.....
- Πού μεγαλώσατε;
.....
- Εκπαίδευση: (βάλτε ένα ×)
Δημοτικό ..... Γυμνάσιο..... Λύκειο ..... Πτυχίο..... Μεταπτυχιακό .....
PhD.....
- Επάγγελμα: .....

Οδηγίες

- Σε κάθε ερώτημα δίνεται το σενάριο στα πλαίσια του οποίου εκφωνείται η πρόταση. Να χαρακτηρίσετε τον ομιλητή/ την ομιλήτρια **με βάση το πώς μίλησε** κυκλώνοντας τον αριθμό που επιλέγετε **δίπλα από κάθε χαρακτηρισμό** που σας δίνεται (1 = καθόλου ... 6 = πάρα πολύ).

Ερωτήσεις

1. Η Νατάσα έχει σπάσει το χέρι της και ζητάει από μία περαστική να τη βοηθήσει να μεταφέρει τις σακούλες με τα ψώνια στο σπίτι της που είναι δύο τετράγωνα πιο κάτω.

- Μένω δύο τετράγωνα πιο κάτω, με βοηθάτε να μεταφέρω τις σακούλες;

(1 = καθόλου ... 6 = πάρα πολύ)

φιλική	1	2	3	4	5	6
ξипασμένη	1	2	3	4	5	6
ευγενική	1	2	3	4	5	6
αντιπαθητική	1	2	3	4	5	6
μιλά φυσικά	1	2	3	4	5	6
άξεστη	1	2	3	4	5	6
δυναμική	1	2	3	4	5	6
απόμακρη	1	2	3	4	5	6
μιλά επίσημα	1	2	3	4	5	6
απότομη	1	2	3	4	5	6

2. Η πωλήτρια του μαγαζιού με αθλητικά παπούτσια ζητάει από την πελάτισσα την πιστωτική κάρτα για να την τοποθετήσει στο μηχάνημα.

- Μου δίνετε λίγο την κάρτα σας;

(1 = καθόλου ... 6 = πάρα πολύ)

φιλική	1	2	3	4	5	6
ξипασμένη	1	2	3	4	5	6
ευγενική	1	2	3	4	5	6
αντιπαθητική	1	2	3	4	5	6
μιλά φυσικά	1	2	3	4	5	6
άξεστη	1	2	3	4	5	6
δυναμική	1	2	3	4	5	6
απόμακρη	1	2	3	4	5	6
μιλά επίσημα	1	2	3	4	5	6
απότομη	1	2	3	4	5	6

3. Ο Λευτέρης ζητάει βοήθεια από τον Βαγγέλη που είναι φίλος του και συνάδελφός του στην εταιρεία που δουλεύει.

- Ξέρω ότι πνίγεσαι στη δουλειά, αλλά κάνεις ένα διάλειμμα, γιατί θέλω να με βοηθήσεις με τα τιμολόγια;

(1 = καθόλου ... 6 = πάρα πολύ)

φιλικός	1	2	3	4	5	6
ξিপασμένος	1	2	3	4	5	6
ευγενικός	1	2	3	4	5	6
αντιπαθητικός	1	2	3	4	5	6
μιλά φυσικά	1	2	3	4	5	6
άξεστος	1	2	3	4	5	6
δυναμικός	1	2	3	4	5	6
απόμακρος	1	2	3	4	5	6
μιλά επίσημα	1	2	3	4	5	6
απότομος	1	2	3	4	5	6

4. Δύο συμφοιτήτριες διαβάζουν μαζί για την εξεταστική. Η Μαρία ζητάει βοήθεια για τις ασκήσεις από την Άννα που τις έχει ήδη λύσει.

- Με βοηθάς με τις ασκησούλες, γιατί δυσκολεύομαι;

(1 = καθόλου ... 6 = πάρα πολύ)

φιλική	1	2	3	4	5	6
ξিপασμένη	1	2	3	4	5	6
ευγενική	1	2	3	4	5	6
αντιπαθητική	1	2	3	4	5	6
μιλά φυσικά	1	2	3	4	5	6
άξεστη	1	2	3	4	5	6
δυναμική	1	2	3	4	5	6
απόμακρη	1	2	3	4	5	6
μιλά επίσημα	1	2	3	4	5	6
απότομη	1	2	3	4	5	6

5. Η Γεωργία ζητάει από τη φίλη της να της δανείσει το αυτοκίνητό της, γιατί το δικό της είναι στο συνεργείο.

- Να πάρω λίγο το αυτοκίνητό σου για κάτι δουλειές;

(1 = καθόλου ... 6 = πάρα πολύ)

φιλική	1	2	3	4	5	6
ξипασμένη	1	2	3	4	5	6
ευγενική	1	2	3	4	5	6
αντιπαθητική	1	2	3	4	5	6
μιλά φυσικά	1	2	3	4	5	6
άξεστη	1	2	3	4	5	6
δυναμική	1	2	3	4	5	6
απόμακρη	1	2	3	4	5	6
μιλά επίσημα	1	2	3	4	5	6
απότομη	1	2	3	4	5	6

6. Ο υπάλληλος της τράπεζας προς τον πελάτη:

- Βάζετε μια υπογραφή;

(1 = καθόλου ... 6 = πάρα πολύ)

φιλικός	1	2	3	4	5	6
ξипασμένος	1	2	3	4	5	6
ευγενικός	1	2	3	4	5	6
αντιπαθητικός	1	2	3	4	5	6
μιλά φυσικά	1	2	3	4	5	6
άξεστος	1	2	3	4	5	6
δυναμικός	1	2	3	4	5	6
απόμακρος	1	2	3	4	5	6
μιλά επίσημα	1	2	3	4	5	6
απότομος	1	2	3	4	5	6

7. Ο Σταύρος απευθύνεται στον φαρμακοποιό, τον οποίο δεν γνωρίζει. Ο φαρμακοποιός είναι έτοιμος να κλειδώσει την πόρτα του φαρμακείου και να φύγει.

- Θα μου δώσετε ένα σιροπάκι που χρειάζομαι επειγόντως για την κόρη μου;

(1 = καθόλου ... 6 = πάρα πολύ)

φιλικός	1	2	3	4	5	6
ξипασμένος	1	2	3	4	5	6
ευγενικός	1	2	3	4	5	6
αντιπαθητικός	1	2	3	4	5	6
μιλά φυσικά	1	2	3	4	5	6
άξεστος	1	2	3	4	5	6
δυναμικός	1	2	3	4	5	6
απόμακρος	1	2	3	4	5	6
μιλά επίσημα	1	2	3	4	5	6
απότομος	1	2	3	4	5	6

8. Στο εορταστικό τραπέζι των Χριστουγέννων ο Γιάννης ζητάει από τον κουνιάδο του το μπουκάλι με το κρασί.

- Πιάνεις λίγο το κρασί, γιατί δεν φτάνω;

(1 = καθόλου ... 6 = πάρα πολύ)

φιλικός	1	2	3	4	5	6
ξιπασμένος	1	2	3	4	5	6
ευγενικός	1	2	3	4	5	6
αντιπαθητικός	1	2	3	4	5	6
μιλά φυσικά	1	2	3	4	5	6
άξεστος	1	2	3	4	5	6
δυναμικός	1	2	3	4	5	6
απόμακρος	1	2	3	4	5	6
μιλά επίσημα	1	2	3	4	5	6
απότομος	1	2	3	4	5	6

Σας ευχαριστώ για τη συμμετοχή σας!

Παράρτημα Δ

Ερωτηματολόγιο Δ

Η παρούσα έρευνα διεξάγεται για τις ανάγκες της μεταπτυχιακής μου διατριβής στο Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου.

Τα δεδομένα που συλλέγονται είναι ανώνυμα και θα χρησιμοποιηθούν **μόνο** για τους σκοπούς της έρευνας αυτής.

Ομάδα Δ

Δημογραφικά στοιχεία συμμετεχόντων

- Φύλο: Άνδρας ..... Γυναίκα ..... (βάλτε ένα ×)   Ηλικία: .....
- Τόπος κατοικίας:
.....
- Πού μεγαλώσατε;
.....
- Εκπαίδευση: (βάλτε ένα ×)
Δημοτικό ..... Γυμνάσιο..... Λύκειο ..... Πτυχίο..... Μεταπτυχιακό .....
PhD.....
- Επάγγελμα: .....

Οδηγίες

- Σε κάθε ερώτημα δίνεται το σενάριο στα πλαίσια του οποίου εκφωνείται η πρόταση. Να χαρακτηρίσετε τον ομιλητή/ την ομιλήτρια **με βάση το πώς μίλησε** κυκλώνοντας τον αριθμό που επιλέγετε **δίπλα από κάθε χαρακτηρισμό** που σας δίνεται (1 = καθόλου ... 6 = πάρα πολύ).

Ερωτήσεις

1. Ο πωλητής του μαγαζιού με αθλητικά παπούτσια ζητάει από τον πελάτη την πιστωτική κάρτα για να την τοποθετήσει στο μηχάνημα.

- Μου δίνετε λίγο την κάρτα σας;

(1 = καθόλου ... 6 = πάρα πολύ)

φιλικός	1	2	3	4	5	6
ξιπασμένος	1	2	3	4	5	6
ευγενικός	1	2	3	4	5	6
αντιπαθητικός	1	2	3	4	5	6
μιλά φυσικά	1	2	3	4	5	6
άξεστος	1	2	3	4	5	6
δυναμικός	1	2	3	4	5	6
απόμακρος	1	2	3	4	5	6
μιλά επίσημα	1	2	3	4	5	6
απότομος	1	2	3	4	5	6

2. Ο Νίκος ζητάει από τον φίλο του να του δανείσει το αυτοκίνητό του, γιατί το δικό του είναι στο συνεργείο.

- Να πάρω το αυτοκίνητό σου για κάτι δουλίτσες;

(1 = καθόλου ... 6 = πάρα πολύ)

φιλικός	1	2	3	4	5	6
ξιπασμένος	1	2	3	4	5	6
ευγενικός	1	2	3	4	5	6
αντιπαθητικός	1	2	3	4	5	6
μιλά φυσικά	1	2	3	4	5	6
άξεστος	1	2	3	4	5	6
δυναμικός	1	2	3	4	5	6
απόμακρος	1	2	3	4	5	6
μιλά επίσημα	1	2	3	4	5	6
απότομος	1	2	3	4	5	6

3. Η υπάλληλος της τράπεζας προς την πελάτισσα:

- Βάζετε μια υπογραφή;

(1 = καθόλου ... 6 = πάρα πολύ)

φιλική	1	2	3	4	5	6
ξипασμένη	1	2	3	4	5	6
ευγενική	1	2	3	4	5	6
αντιπαθητική	1	2	3	4	5	6
μιλά φυσικά	1	2	3	4	5	6
άξεστη	1	2	3	4	5	6
δυναμική	1	2	3	4	5	6
απόμακρη	1	2	3	4	5	6
μιλά επίσημα	1	2	3	4	5	6
απότομη	1	2	3	4	5	6

4. Η Τζούλια απευθύνεται στη φαρμακοποιό, την οποία δεν γνωρίζει. Η φαρμακοποιός είναι έτοιμη να κλειδώσει την πόρτα του φαρμακείου και να φύγει.

- Θα μου δώσετε ένα σιροπάκι που χρειάζομαι επειγόντως για την κόρη μου;

(1 = καθόλου ... 6 = πάρα πολύ)

φιλική	1	2	3	4	5	6
ξипασμένη	1	2	3	4	5	6
ευγενική	1	2	3	4	5	6
αντιπαθητική	1	2	3	4	5	6
μιλά φυσικά	1	2	3	4	5	6
άξεστη	1	2	3	4	5	6
δυναμική	1	2	3	4	5	6
απόμακρη	1	2	3	4	5	6
μιλά επίσημα	1	2	3	4	5	6
απότομη	1	2	3	4	5	6

5. Δύο συμφοιτητές διαβάζουν μαζί για την εξεταστική. Ο Αντώνης ζητάει βοήθεια για τις ασκήσεις από τον Κώστα που τις έχει ήδη λύσει.

- Με βοηθάς με τις ασκήσεις, γιατί δυσκολεύομαι;

(1 = καθόλου ... 6 = πάρα πολύ)

φιλικός	1	2	3	4	5	6
ξипασμένος	1	2	3	4	5	6
ευγενικός	1	2	3	4	5	6
αντιπαθητικός	1	2	3	4	5	6
μιλά φυσικά	1	2	3	4	5	6
άξεστος	1	2	3	4	5	6
δυναμικός	1	2	3	4	5	6
απόμακρος	1	2	3	4	5	6
μιλά επίσημα	1	2	3	4	5	6
απότομος	1	2	3	4	5	6

6. Η Στέλλα ζητάει βοήθεια από τη Χριστίνα που είναι φίλη του και συνάδελφός της στην εταιρεία που δουλεύει.

- Ξέρω ότι πνίγεσαι στη δουλειά, αλλά κάνεις λίγο ένα διάλειμμα, γιατί θέλω να με βοηθήσεις με τα τιμολόγια;

(1 = καθόλου ... 6 = πάρα πολύ)

φιλική	1	2	3	4	5	6
ξипασμένη	1	2	3	4	5	6
ευγενική	1	2	3	4	5	6
αντιπαθητική	1	2	3	4	5	6
μιλά φυσικά	1	2	3	4	5	6
άξεστη	1	2	3	4	5	6
δυναμική	1	2	3	4	5	6
απόμακρη	1	2	3	4	5	6
μιλά επίσημα	1	2	3	4	5	6
απότομη	1	2	3	4	5	6

7. Στο εορταστικό τραπέζι των Χριστουγέννων η Ελένη ζητάει από την κουνιάδα της το μπουκάλι με το κρασί.

- Πιάνεις το κρασάκι, γιατί δεν φτάνω;

(1 = καθόλου ... 6 = πάρα πολύ)

φιλική	1	2	3	4	5	6
ξипασμένη	1	2	3	4	5	6
ευγενική	1	2	3	4	5	6
αντιπαθητική	1	2	3	4	5	6
μιλά φυσικά	1	2	3	4	5	6
άξεστη	1	2	3	4	5	6
δυναμική	1	2	3	4	5	6
απόμακρη	1	2	3	4	5	6
μιλά επίσημα	1	2	3	4	5	6
απότομη	1	2	3	4	5	6

8. Ο Πάνος έχει σπάσει το χέρι του και ζητάει από έναν περαστικό να τον βοηθήσει να μεταφέρει τις σακούλες με τα ψώνια στο σπίτι του που είναι δύο τετράγωνα πιο κάτω.
- Μένω δύο τετράγωνα πιο κάτω, με βοηθάτε να μεταφέρω τις σακούλες;
(1 = καθόλου ... 6 = πάρα πολύ)

φιλικός	1	2	3	4	5	6
ξιπασμένος	1	2	3	4	5	6
ευγενικός	1	2	3	4	5	6
αντιπαθητικός	1	2	3	4	5	6
μιλά φυσικά	1	2	3	4	5	6
άξεστος	1	2	3	4	5	6
δυναμικός	1	2	3	4	5	6
απόμακρος	1	2	3	4	5	6
μιλά επίσημα	1	2	3	4	5	6
απότομος	1	2	3	4	5	6

Σας ευχαριστώ για τη συμμετοχή σας!

Παράρτημα Ε

Ερωτηματολόγιο Ε

Η παρούσα έρευνα διεξάγεται για τις ανάγκες της μεταπτυχιακής μου διατριβής στο Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου.

Τα δεδομένα που συλλέγονται είναι ανώνυμα και θα χρησιμοποιηθούν **μόνο** για τους σκοπούς της έρευνας αυτής.

Ομάδα Ε

Δημογραφικά στοιχεία συμμετεχόντων

- Φύλο: Άνδρας ..... Γυναίκα ..... (βάλτε ένα ×)   Ηλικία: .....
- Τόπος κατοικίας:
.....
- Πού μεγαλώσατε;
.....
- Εκπαίδευση: (βάλτε ένα ×)
Δημοτικό ..... Γυμνάσιο..... Λύκειο ..... Πτυχίο..... Μεταπτυχιακό .....
PhD.....
- Επάγγελμα: .....

Οδηγίες

- Σε κάθε ερώτημα δίνεται το σενάριο στα πλαίσια του οποίου εκφωνείται η πρόταση. Να χαρακτηρίσετε τον ομιλητή/ την ομιλήτρια **με βάση το πώς μίλησε** κυκλώνοντας τον αριθμό που επιλέγετε **δίπλα από κάθε χαρακτηρισμό** που σας δίνεται (1 = καθόλου ... 6 = πάρα πολύ).

Ερωτήσεις

1. Η Τζούλια απευθύνεται στη φαρμακοποιό, την οποία δεν γνωρίζει. Η φαρμακοποιός είναι έτοιμη να κλειδώσει την πόρτα του φαρμακείου και να φύγει.

- Θα μου δώσετε λίγο ένα σιρόπι που χρειάζομαι επειγόντως για την κόρη μου;

(1 = καθόλου ... 6 = πάρα πολύ)

φιλική	1	2	3	4	5	6
ξипασμένη	1	2	3	4	5	6
ευγενική	1	2	3	4	5	6
αντιπαθητική	1	2	3	4	5	6
μιλά φυσικά	1	2	3	4	5	6
άξεστη	1	2	3	4	5	6
δυναμική	1	2	3	4	5	6
απόμακρη	1	2	3	4	5	6
μιλά επίσημα	1	2	3	4	5	6
απότομη	1	2	3	4	5	6

2. Στο εορταστικό τραπέζι των Χριστουγέννων η Ελένη ζητάει από την κουνιάδα της το μπουκάλι με το κρασί.

- Πιάνεις το κρασί, γιατί δεν φτάνω;

(1 = καθόλου ... 6 = πάρα πολύ)

φιλική	1	2	3	4	5	6
ξипασμένη	1	2	3	4	5	6
ευγενική	1	2	3	4	5	6
αντιπαθητική	1	2	3	4	5	6
μιλά φυσικά	1	2	3	4	5	6
άξεστη	1	2	3	4	5	6
δυναμική	1	2	3	4	5	6
απόμακρη	1	2	3	4	5	6
μιλά επίσημα	1	2	3	4	5	6
απότομη	1	2	3	4	5	6

3. Ο Πάνος έχει σπάσει το χέρι του και ζητάει από έναν περαστικό να τον βοηθήσει να μεταφέρει τις σακούλες με τα ψώνια στο σπίτι του που είναι δύο τετράγωνα πιο κάτω.
 - Μένω δύο τετράγωνα πιο κάτω, με βοηθάτε λίγο να μεταφέρω τις σακούλες;
 (1 = καθόλου ... 6 = πάρα πολύ)

φιλικός	1	2	3	4	5	6
ξипασμένος	1	2	3	4	5	6
ευγενικός	1	2	3	4	5	6
αντιπαθητικός	1	2	3	4	5	6
μιλά φυσικά	1	2	3	4	5	6
άξεστος	1	2	3	4	5	6
δυναμικός	1	2	3	4	5	6
απόμακρος	1	2	3	4	5	6
μιλά επίσημα	1	2	3	4	5	6
απότομος	1	2	3	4	5	6

4. Η Στέλλα ζητάει βοήθεια από τη Χριστίνα που είναι φίλη του και συνάδελφός της στην εταιρεία που δουλεύει.

- Ξέρω ότι πνίγεσαι στη δουλειά, αλλά κάνεις ένα διαλειμματάκι, γιατί θέλω να με βοηθήσεις με τα τιμολόγια.
 (1 = καθόλου ... 6 = πάρα πολύ)

φιλική	1	2	3	4	5	6
ξипασμένη	1	2	3	4	5	6
ευγενική	1	2	3	4	5	6
αντιπαθητική	1	2	3	4	5	6
μιλά φυσικά	1	2	3	4	5	6
άξεστη	1	2	3	4	5	6
δυναμική	1	2	3	4	5	6
απόμακρη	1	2	3	4	5	6
μιλά επίσημα	1	2	3	4	5	6
απότομη	1	2	3	4	5	6

5. Ο πωλητής του μαγαζιού με αθλητικά παπούτσια ζητάει από τον πελάτη την πιστωτική κάρτα για να την τοποθετήσει στο μηχάνημα.

- Μου δίνετε την κάρτα σας;

(1 = καθόλου ... 6 = πάρα πολύ)

φιλικός	1	2	3	4	5	6
ξипασμένος	1	2	3	4	5	6
ευγενικός	1	2	3	4	5	6
αντιπαθητικός	1	2	3	4	5	6
μιλά φυσικά	1	2	3	4	5	6
άξεστος	1	2	3	4	5	6
δυναμικός	1	2	3	4	5	6
απόμακρος	1	2	3	4	5	6
μιλά επίσημα	1	2	3	4	5	6
απότομος	1	2	3	4	5	6

6. Δύο συμφοιτητές διαβάζουν μαζί για την εξεταστική. Ο Αντώνης ζητάει βοήθεια για τις ασκήσεις από τον Κώστα που τις έχει ήδη λύσει.

- Με βοηθάς λίγο με τις ασκήσεις, γιατί δυσκολεύομαι;

(1 = καθόλου ... 6 = πάρα πολύ)

φιλικός	1	2	3	4	5	6
ξипασμένος	1	2	3	4	5	6
ευγενικός	1	2	3	4	5	6
αντιπαθητικός	1	2	3	4	5	6
μιλά φυσικά	1	2	3	4	5	6
άξεστος	1	2	3	4	5	6
δυναμικός	1	2	3	4	5	6
απόμακρος	1	2	3	4	5	6
μιλά επίσημα	1	2	3	4	5	6
απότομος	1	2	3	4	5	6

7. Η υπάλληλος της τράπεζας προς την πελάτισσα:

- Βάζετε μια υπογραφή;

(1 = καθόλου ... 6 = πάρα πολύ)

φιλική	1	2	3	4	5	6
ξипασμένη	1	2	3	4	5	6
ευγενική	1	2	3	4	5	6
αντιπαθητική	1	2	3	4	5	6
μιλά φυσικά	1	2	3	4	5	6
άξεστη	1	2	3	4	5	6
δυναμική	1	2	3	4	5	6
απόμακρη	1	2	3	4	5	6
μιλά επίσημα	1	2	3	4	5	6
απότομη	1	2	3	4	5	6

8. Ο Νίκος ζητάει από τον φίλο του να του δανείσει το αυτοκίνητό του, γιατί το δικό του είναι στο συνεργείο.

- Να πάρω το αυτοκίνητό σου για κάτι δουλειές;

(1 = καθόλου ... 6 = πάρα πολύ)

φιλικός	1	2	3	4	5	6
ξιπασμένος	1	2	3	4	5	6
ευγενικός	1	2	3	4	5	6
αντιπαθητικός	1	2	3	4	5	6
μιλά φυσικά	1	2	3	4	5	6
άξεστος	1	2	3	4	5	6
δυναμικός	1	2	3	4	5	6
απόμακρος	1	2	3	4	5	6
μιλά επίσημα	1	2	3	4	5	6
απότομος	1	2	3	4	5	6

Σας ευχαριστώ για τη συμμετοχή σας!

Παράρτημα ΣΤ

Ερωτηματολόγιο ΣΤ

Η παρούσα έρευνα διεξάγεται για τις ανάγκες της μεταπτυχιακής μου διατριβής στο Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου.

Τα δεδομένα που συλλέγονται είναι ανώνυμα και θα χρησιμοποιηθούν **μόνο** για τους σκοπούς της έρευνας αυτής.

Ομάδα Σ

Δημογραφικά στοιχεία συμμετεχόντων

- Φύλο: Άνδρας ..... Γυναίκα ..... (βάλτε ένα ×)   Ηλικία: .....
- Τόπος κατοικίας:
.....
- Πού μεγαλώσατε;
.....
- Εκπαίδευση: (βάλτε ένα ×)
Δημοτικό ..... Γυμνάσιο..... Λύκειο ..... Πτυχίο..... Μεταπτυχιακό .....
PhD.....
- Επάγγελμα: .....

Οδηγίες

- Σε κάθε ερώτημα δίνεται το σενάριο στα πλαίσια του οποίου εκφωνείται η πρόταση. Να χαρακτηρίσετε τον ομιλητή/ την ομιλήτρια **με βάση το πώς μίλησε** κυκλώνοντας τον αριθμό που επιλέγετε **δίπλα από κάθε χαρακτηρισμό** που σας δίνεται (1 = καθόλου ... 6 = πάρα πολύ).

Ερωτήσεις

1. Δύο συμφοιτητές διαβάζουν μαζί για την εξεταστική. Ο Αντώνης ζητάει βοήθεια για τις ασκήσεις από τον Κώστα που τις έχει ήδη λύσει.

- Με βοηθάς με τις ασκησούλες, γιατί δυσκολεύομαι;

(1 = καθόλου ... 6 = πάρα πολύ)

φιλικός	1	2	3	4	5	6
ξипασμένος	1	2	3	4	5	6
ευγενικός	1	2	3	4	5	6
αντιπαθητικός	1	2	3	4	5	6
μιλά φυσικά	1	2	3	4	5	6
άξεστος	1	2	3	4	5	6
δυναμικός	1	2	3	4	5	6
απόμακρος	1	2	3	4	5	6
μιλά επίσημα	1	2	3	4	5	6
απότομος	1	2	3	4	5	6

2. Η Τζούλια απευθύνεται στη φαρμακοποιό, την οποία δεν γνωρίζει. Η φαρμακοποιός είναι έτοιμη να κλειδώσει την πόρτα του φαρμακείου και να φύγει.

- Θα μου δώσετε ένα σιρόπι που χρειάζομαι επειγόντως για την κόρη μου;

(1 = καθόλου ... 6 = πάρα πολύ)

φιλική	1	2	3	4	5	6
ξипασμένη	1	2	3	4	5	6
ευγενική	1	2	3	4	5	6
αντιπαθητική	1	2	3	4	5	6
μιλά φυσικά	1	2	3	4	5	6
άξεστη	1	2	3	4	5	6
δυναμική	1	2	3	4	5	6
απόμακρη	1	2	3	4	5	6
μιλά επίσημα	1	2	3	4	5	6
απότομη	1	2	3	4	5	6

3. Ο Νίκος ζητάει από τον φίλο του να του δανείσει το αυτοκίνητό του, γιατί το δικό του είναι στο συνεργείο.

- Να πάρω λίγο το αυτοκίνητό σου για κάτι δουλειές;

(1 = καθόλου ... 6 = πάρα πολύ)

φιλικός	1	2	3	4	5	6
ξιπασμένος	1	2	3	4	5	6
ευγενικός	1	2	3	4	5	6
αντιπαθητικός	1	2	3	4	5	6
μιλά φυσικά	1	2	3	4	5	6
άξεστος	1	2	3	4	5	6
δυναμικός	1	2	3	4	5	6
απόμακρος	1	2	3	4	5	6
μιλά επίσημα	1	2	3	4	5	6
απότομος	1	2	3	4	5	6

4. Ο πωλητής του μαγαζιού με αθλητικά παπούτσια ζητάει από τον πελάτη την πιστωτική κάρτα για να την τοποθετήσει στο μηχάνημα.

- Μου δίνετε την καρτούλα σας;

(1 = καθόλου ... 6 = πάρα πολύ)

φιλικός	1	2	3	4	5	6
ξιπασμένος	1	2	3	4	5	6
ευγενικός	1	2	3	4	5	6
αντιπαθητικός	1	2	3	4	5	6
μιλά φυσικά	1	2	3	4	5	6
άξεστος	1	2	3	4	5	6
δυναμικός	1	2	3	4	5	6
απόμακρος	1	2	3	4	5	6
μιλά επίσημα	1	2	3	4	5	6
απότομος	1	2	3	4	5	6

5. Στο εορταστικό τραπέζι των Χριστουγέννων η Ελένη ζητάει από την κουνιάδα της το μπουκάλι με το κρασί.

- Πιάνεις λίγο το κρασί, γιατί δεν φτάνω;

(1 = καθόλου ... 6 = πάρα πολύ)

φιλική	1	2	3	4	5	6
ξипασμένη	1	2	3	4	5	6
ευγενική	1	2	3	4	5	6
αντιπαθητική	1	2	3	4	5	6
μιλά φυσικά	1	2	3	4	5	6
άξεστη	1	2	3	4	5	6
δυναμική	1	2	3	4	5	6
απόμακρη	1	2	3	4	5	6
μιλά επίσημα	1	2	3	4	5	6
απότομη	1	2	3	4	5	6

6. Ο Πάνος έχει σπάσει το χέρι του και ζητάει από έναν περαστικό να τον βοηθήσει να μεταφέρει τις σακούλες με τα ψώνια στο σπίτι του που είναι δύο τετράγωνα πιο κάτω.

- Μένω δύο τετράγωνα πιο κάτω, με βοηθάτε να μεταφέρω τις σακουλίτσες;

(1 = καθόλου ... 6 = πάρα πολύ)

φιλικός	1	2	3	4	5	6
ξипασμένος	1	2	3	4	5	6
ευγενικός	1	2	3	4	5	6
αντιπαθητικός	1	2	3	4	5	6
μιλά φυσικά	1	2	3	4	5	6
άξεστος	1	2	3	4	5	6
δυναμικός	1	2	3	4	5	6
απόμακρος	1	2	3	4	5	6
μιλά επίσημα	1	2	3	4	5	6
απότομος	1	2	3	4	5	6

7. Η Στέλλα ζητάει βοήθεια από τη Χριστίνα που είναι φίλη του και συνάδελφός της στην εταιρεία που δουλεύει.

- Ξέρω ότι πνίγεσαι στη δουλειά, αλλά κάνεις ένα διάλειμμα, γιατί θέλω να με βοηθήσεις με τα τιμολόγια;

(1 = καθόλου ... 6 = πάρα πολύ)

φιλική	1	2	3	4	5	6
ξипασμένη	1	2	3	4	5	6
ευγενική	1	2	3	4	5	6
αντιπαθητική	1	2	3	4	5	6
μιλά φυσικά	1	2	3	4	5	6
άξεστη	1	2	3	4	5	6
δυναμική	1	2	3	4	5	6
απόμακρη	1	2	3	4	5	6
μιλά επίσημα	1	2	3	4	5	6
απότομη	1	2	3	4	5	6

8. Η υπάλληλος της τράπεζας προς την πελάτισσα:

- Βάζετε λίγο μια υπογραφή;

(1 = καθόλου ... 6 = πάρα πολύ)

φιλική	1	2	3	4	5	6
ξипασμένη	1	2	3	4	5	6
ευγενική	1	2	3	4	5	6
αντιπαθητική	1	2	3	4	5	6
μιλά φυσικά	1	2	3	4	5	6
άξεστη	1	2	3	4	5	6
δυναμική	1	2	3	4	5	6
απόμακρη	1	2	3	4	5	6
μιλά επίσημα	1	2	3	4	5	6
απότομη	1	2	3	4	5	6

Σας ευχαριστώ για τη συμμετοχή σας!

Βιβλιογραφία

Alexopoulos, E. (1994) The Use of Diminutives and Augmentatives in Modern Greek. Philippaki-Warbuton I., Nicolaidis, K., Sifianou, M. (επιμ.) *Themes in Greek Linguistics: Papers from the First International Conference on Greek Linguistics, Reading, September 1993*, 283-289. Amsterdam/ Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.

Armostis, S. & Terkourafi, M. (υπό δημοσίευση) Not All Positive: on the Landscape of Thanking Items in Cypriot Greek. Ogiermann, E. & Blitvich, P. (επιμ.) *Festschrift for Maria Sifianou*. Cambridge: Cambridge University Press.

Brown, P. & Levinson, S. (1987) *Politeness: Some Universals in Language Usage*. Cambridge: Cambridge University Press.

Canakis, C. (2015) Non-quantifying Lígo Constructions in Modern Greek. *Construction and Frames*, 7/1, 47-78.

Crocco-Galèas, G. (2002) A Morphopragmatic Approach to Greek Diminutives. Clairis, C. (επιμ.) *Recherchers en Linguistique Greque I*, 151-154. Paris: L' Harmattan.

Daltas, P. (1985) Some Patterns of Variability in the Use of Diminutive and Augmentative Suffixes in Spoken Modern Greek Koine (MGK). *Glossologia*, 4, 63-88. [http://glossologia.phil.uoa.gr/sites/default/files/P.%20Daltas%20\(1985\).PDF](http://glossologia.phil.uoa.gr/sites/default/files/P.%20Daltas%20(1985).PDF)

[Πρόσβαση 28.4.2017].

Dressler, W. & Merlini Barbaresi, L. (2001) Morphopragmatics of Diminutives and Augmentatives: On the Priority of Pragmatics over Semantics. Kenesei, I. & Harnish, R. (επιμ.) *Perspectives on Semantics, Pragmatics and Discourse. A Festschrift for Ferenc Kiefer*, 43-58. Amsterdam/ Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.

Dressler, W. & Merlini Barbaresi, L. (1994) *Morphopragmatics: Diminutives and Intensifiers in Italian, German and Other Languages*. Berlin; New York: Mouton de Gruyter.

Eckert, P. & McConnell-Ginet, S. (2003) *Language and Gender*. Cambridge: Cambridge University Press.

Fillmore, C. J. (1977) Scenes-and-frames Semantics. Zampolli, A. (επιμ.) *Linguistic Structures Processing*, 55-81. Amsterdam: North Holland.

Goffman, E. (1971) *Relations in Public: Microstudies in the Public Order*. London: Penguin Press.

Goffman, E. (1967) *Interaction Ritual: Essays in Face-to-face Behavior*. New York: Pantheon Books.

Goutsos, D. (2014) Συνδέοντας το Κείμενο με το Σύστημα: Γλωσσικές Πράξεις και Σώματα Κειμένων. Georgalidou, M., Sifianou, M., Tsakona, V. (επιμ.) *Ανάλυση Λόγου: Θεωρία και Εφαρμογές*, 189-223. Αθήνα: Νήσος.

Hadjistassou, S. (2006) A Cross-Cultural Examination of the Role of the Gender in the Pragmatic Use of Diminutives. Essen: LAUD. [LAUD Papers A658].

Hirschon, R. (2001) Freedom, Solidarity and Obligation: The Socio-cultural Context of Greek Politeness. Bayraktaroğlu, A., Sifianou, M. (επιμ.) *Linguistic Politeness Across Boundaries: The Case of Greek and Turkish*, 17-42. Amsterdam/ Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.

Janda, L. (2013) Is Russian a Verb Classifier Language? Iordăchioaia, G., Ray, I., Takamine, K. (επιμ.) *Categorization and Category Change*, 59-86. Newcastle Upon Tyne, UK: Cambridge Scholars Publishing.

Jurafsky, D. (1996) Universal Tendencies in the Semantics of Diminutives. *Language*, 72/3, 533-578.

<https://web.stanford.edu/~jurafsky/jurafsky96.pdf> [Πρόσβαση 28.4.2017].

Kouletaki, E. (2005) Women, Men and Polite Requests: English and Greek. Lakoff, R., Ide, S. (επιμ.) *Broadening the Horizon of Linguistic Politeness*, 245-274. Amsterdam/ Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.

Makri-Tsilipakou, M. (2003) Greek Diminutive Use Problematized: Gender, Culture and Common Sense. *Journal of Pragmatics*, 14/6, 699-726.

https://www.researchgate.net/publication/249713077_Greek_Diminutive_Use_Problematized_Gender_Culture_and_Common_Sense [Πρόσβαση 28.4.2017].

Mendoza, M. (2005) Polite Diminutives in Spanish: A Matter of Size? Lakoff, R., Ide, S. (επιμ.) *Broadening the Horizon of Linguistic Politeness*, 163-173. Amsterdam/ Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.

Meyerhoff, M. (2006) *Introducing Sociolinguistics*. London, New York: Routledge.

Mills, S. (2003) *Gender and Politeness*. Cambridge: Cambridge University Press.

Schneider, K. (2013) The Truth about Diminutives and How We Can Find It: Some Theoretical and Methodological Considerations. *SKASE Journal of Theoretical Linguistics*, 10, 137-151.

Sifianou, M. (1992) The Use of Diminutives in Expressing Politeness: Modern Greek versus English. *Journal of Pragmatics*, 17, 155-173.

https://www.researchgate.net/profile/Maria_Sifianou/publication/223689201_The_use_of_diminutives_in_expressing_politeness_Modern_Greek_versus_English/links/5653504d08aeafc2aabb21f0.pdf [Πρόσβαση 28.4.2017].

Staverman, W. (1953) Diminutivitis Neerlandica. *De Gids*, 116, 407-419.

Terkourafi, M. (2011) From Politeness 1 to Politeness 2: Tracking Norms of Im/politeness Across Time and Space. *Journal of Politeness Research: Language, Behavior, Culture*, 7/2, 159-185.

Terkourafi, M. (2005) An Argument for a Frame-based Approach to Politeness: Evidence from the Use of the Imperative in Cypriot Greek. Lakoff, R., Ide, S. (επιμ.) *Broadening the Horizon of Linguistic Politeness*, 99-116. Amsterdam/ Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.

Terkourafi, M. (1999) Frames for Politeness: A Case Study. *Pragmatics*, 9/1, 97-117.

<http://journals.linguisticsociety.org/elanguage/pragmatics/article/download/528/528-859-1-PB.pdf> [Πρόσβαση 28.4.2017].

Thomadaki, E., Stephany, U. (2007) Diminutives in Greek Child Language. Savickienė, I., Dressler, W. (επιμ.) *The Acquisition of Diminutives: A Cross-Linguistic Perspective*, 89-123. Amsterdam/ Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.

Van der Bom, I., Grainger, K. (2015) Journal of Politeness Research: Introduction. *Journal of Politeness Research: Language, Behavior, Culture*, 11/2, 165-178.

Xydopoulos, G. J. (2009) Psilo-: Exploring the Case of a 'Diminutive' in Modern Greek. Tsangalidis, A. (επιμ.) *Selected Papers from the 18th International Symposium of Theoretical and Applied Linguistics*, 397-405. Thessaloniki: Monochromia.

http://www.enl.auth.gr/symposium18/papers/40_Xydopoulos.pdf [Πρόσβαση 30.6.2017].

Καβαρνού, Θ., Μπέλλα, Σ. (2012) Κοινωνιοπραγματολογική Ικανότητα και Διδασκαλία της Ελληνικής: Η Περίπτωση των Υποκοριστικών. *Γλωσσολογία/ Glossologia*, 20, 65-88.

<http://glossologia.phil.uoa.gr/sites/default/files/5.%20Kavarnou%20&%20Bella.pdf>

[Πρόσβαση 28.4.2017].

Κανάκης, Κ. (2007) *Εισαγωγή στην Πραγματολογία. Γνωστικές και Κοινωνικές Όψεις της Γλωσσικής Χρήσης*. Αθήνα: Εκδόσεις του Εικοστού Πρώτου.

Νάκα, Α. (2011) *Η Ευγένεια στα Ελληνικά: η Περίπτωση των Διαφωνιών στο Πλαίσιο της Σχολικής Διεπίδρασης*. (αδημοσίευτη μεταπτυχιακή διατριβή) Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

<http://ikee.lib.auth.gr/record/131332/files/GRI-2013-10083.pdf>

[Πρόσβαση 20.5.2017]

Παναρέτου, Ε. (2011) *Θέματα Γνωσιακής Γλωσσολογίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.

Τσερές, Ν. (2014) Η Λειτουργία των Υποκοριστικών στην Προφορική Συνομιλία.
Γούτσος, Δ. (επιμ.) *Ο Προφορικός Λόγος στα Ελληνικά*, 139-162. Καβάλα: Σαΐτα.